№. 46. ПЯТНИЦА, 15 ІЮНЯ. 1862. PIĄTEK, 15 CZERWCA. №. 46.

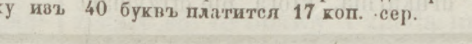
ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

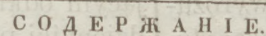
ГАЗЕТА

ОФФИЦІАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ И ПЯТНИЦАМЪ.

Цѣна на мѣстѣ: За годъ 10 р. За полъ-года 5 р. За четверть года 3, р. За 1 мѣсяцъ 1 р.
Съ пересылкою за годъ 12 р. За полъ-года 6. р. За четверть года 3 р. 50 к.
За объявленія: За строку изъ 40 буквъ платится 17 коп. сер.

KURYER WILEŃSKI

GAZETA

URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.

WYCHODZI WE WTORKI I PIĄTKI.

Cena na miejscu: Roczna rs. 10, Półroczna rs. 5, Kwartałowa rs. 3, Miesięczna rs. 1.
Z przesyłką: Roczna rs. 12, półroczna rs. 6, kwartałowa rs. 3 kop. 50.
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się 17 kop. sr.

СОДЕРЖАНІЕ.

TREŚĆ.

Часть оффиціальная.

Ст.-Петербургъ, *13 іюня.*

— Приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 6 іюня, назначены: Сокольскій уѣздный врачъ, лекарь, коллежскій ассесоръ СУХОДОЛЬСКІЙ—акушеромъ Гродненской врачебной управы; ординаторъ-практикантъ С.-Петербургской больницы чернорабочихъ, докторъ медицины РОТЕ—старшимъ врачемъ больницы Подольскаго приказа общественнаго призрѣнія; переведенъ: старшій батальонный лекарь лейбъ-гвардіи Царскосельскаго Стрѣлковаго батальона, докторъ медицины, надворный совѣтникъ ЗАЛѢССКІЙ — инспекторомъ Гродненской врачебной управы; уволенъ отъ службы, по прошенію: инспекторъ Гродненской врачебной управы, докторъ медицины, статскій совѣтникъ ЗАБѢЛЛО, съ мундиромъ, должности присвоеннымъ.

Открытіе государственнаго совѣта въ Царствѣ Польскомъ.

При открытіи засѣданія государственнаго совѣта Царства Польскаго, исправляющій должность намѣстника, генералъ-адъютантъ графъ Лидерсъ, произнесъ слѣдующую рѣчь:

„Мм. гг.!

„Открывая сегодня засѣданіе государственнаго совѣта царства, считаю себя счастливымъ, что могу сообщить вамъ о новомъ блистательномъ доказательствѣ постоянной заботливости ИМПЕРАТОРА и ЦАРЯ о благосостояніи края.

„Телеграфическою депешею, отъ 27 мая (8 іюня), ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО соизволилъ увѣдомить меня, что въ этотъ же день, Его Императорское Высочество, Великій Князь КОНСТАНТИНЪ НИКОЛАЕВИЧЪ назначенъ намѣстникомъ ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА въ Царствѣ Польскомъ. Одновременно маркизъ Віелопольскій назначенъ управляющимъ гражданскою частію.

„ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ повелѣваетъ мнѣ, вмѣстѣ съ тѣмъ, исправлять всѣ до сего времени занимаемыя мною должности до пріѣзда Его Императорскаго Высочества. Увѣдомляя васъ, господа, о благосклонныхъ распоряженіяхъ нашего Всемилостивѣйшаго Монарха, считаю излишнимъ указывать на ихъ великое значеніе, будучи убѣжденъ, что вы сами съумѣете оцѣнить въ полной мѣрѣ это новое доказательство довѣрія ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА къ своимъ подданнымъ въ царствѣ.

„Итакъ надѣюсь, что вся страна отвѣтитъ ожиданіямъ ИМПЕРАТОРА и ЦАРЯ, принимая искреннее участіе въ приведеніи въ исполненіе высокихъ и милостивыхъ ЕГО намѣреній, и что прибытіе августѣйшаго брата ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА можетъ быть началомъ новой эпохи благосостоянія для царства.“

— Высочайше утвержденнымъ, 27-го ноября 1845 г., положеніемъ о еврейскихъ типографіяхъ, дозволено, для снабженія евреевъ необходимыми имъ книгами, имѣть двѣ типографіи: одну въ Вильнѣ, а другую въ Житомирѣ, подъ ближайшимъ надзоромъ директоровъ раввинскихъ училищъ, съ тѣмъ, чтобы право на содержаніе ихъ было отдаваемо съ торговъ на 12 лѣтъ, а получаемый отъ сего доходъ былъ обращаемъ въ пользу еврейскихъ училищъ. Для обезпеченія же дохода съ еврейскихъ типографій и для усиленія средствъ къ содержанію еврейскихъ улилищъ, привозимыя изъ-за границы и изъ Царства Польскаго еврейскія книги, кромѣ тѣхъ, которыя относятся до наукъ и языкознанія, обложены пошлиною $1^1/_2$ к. съ печатнаго листа. По уваженію оказавшагося на опытѣ крайняго вреда отъ отдачи на

Dział urzędowy.

St.Petersburg, *13 czerwca.*

— Przez rozkaz dzienny w wydziale ministerjum spraw wewnętrznych d. 6-go czerwca, mianowani: Sokólski lekarz powiatowy, assesor kollegjalny SUCHODOLSKI— akuszerem lekarskiego zarządu Grodzieńskiego; ordynator-praktykant St. Petersburskiego łazaretu podzienników, doktor medycyny ROTE—starszym lekarzem łazaretu Podolskiego urzędu powszechnego opatrzenia; przemieszczony: starszy lekarz bataljonowy lejb-gwardji carsko-sielskiego bataljonu strzelców, doktor medycyny, radca dworu ZALESKI—inspektorem lekarskiego zarządu Grodzieńskiego; uwolniony od służby, na prośbę: inspektor lekarskiego zarządu Grodzieńskiego, doktor medycyny, radca stanu ZABIEŁŁO, z mundurem temu obowiązkowi odpowiednim.

Dnia onegdajszego, przy otwarciu posiedzenia rady stanu, JW. jenerał-adjutant Lüders, p. o. Namiestnika Królestwa, przemówił w następnych słowach:

„Panowie!

Otwierając dzisiejsze posiedzenie rady stanu Królestwa, szczęśliwy jestem, iż mogę Was zawiadomić o nowym świetnym dowodzie ciągłéj troskliwości CESARZA i KRÓLA o pomyślność kraju.

Depeszą telegraficzną z dnia 8 czerwca (27-go maja) JEGO CESARSKA MOŚĆ raczył mnie zawiadomić, że tegoż dnia mianował Jego Cesarską Wysokość Wielkiego Księcia KONSTANTEGO MIKOŁAJEWICZA, Swym Namiestnikiem w Królestwie Polskiém.

Jednocześnie margrabia Wielopolski został mianowany Naczelnikiem zarządu cywilnego.

NAJJAŚNIEJSZY PAN, rozkazuje mi zarazem daléj pełnić wszystkie powierzone mi obowiązki, aż do czasu przybycia Jego Cesarskiéj Wysokości. Zawiadamiając Was Panowie, o łaskawych postanowieniach naszego Najmiłościwszego MONARCHY, uważam za zbyteczne wskazywać ich wysoką donioslość, w przekonaniu, że sami potraficie ocenić w całéj rozciągłości ten dowód zaufania JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI, jaki udziela swym poddanym w Królestwie.

Spodziewam się więc, że cały kraj odpowie oczekiwaniom CESARZA i KRÓLA, przyjmując szczery udział w wprowadzeniu w wykonanie wysokich i łaskawych JEGO zamiarów, i że przybycie dostojnego brata JEGO CESARSKIEJ MOŚCI będzie mogło rozpocząć nową erę pomyślności dla Królestwa.“

Przez Najwyżéj utwierdzoną, 27 listopada 1845 r., ustawę o drukarniach żydowskich, pozwolono, dla opatrzenia żydów w potrzebne im książki, mieć dwie drukarnie: jedną w Wilnie, a drugą w Żytomierzu, pod najbliższym dozorem dyrektorów szkół rabińskich, z zastrzeżeniem, iżby prawo na ich wydzierżawianie oddawane było z targów na lat 12, a otrzymywany ztąd dochod używany był na rzecz szkół żydowskich. Dla zapewnienia zaś dochodu z drukań żydowskich; dla powiększenia zasobów do trzymania szkół żydowskich, na przywożone z za granicy Królestwa Polskiego książki żydowskie, prócz tyczących się nauk i językoznawstwa, nałożone było cło po $1^1/_2$ k. od arkusza drukowanego. Z uwagi na wielką szkodliwość, jaka się w doświadczeniu okazała w skutek oddawania w odkup drukarń żydowskich, tak pod względem rozwoju oświaty pomiędzy ludnością żydowską, jako też pod względem materjalnego obciążenia uboższéj części

ВИЛЬНО.

Вотъ и ярмарка кончилась . . . Прекрасная каѳедральная площадь, такъ еще недавно кипѣвшая дѣятельностію, опустѣла; отъ красивыхъ лавокъ остались одни только безобразные остовы, да и тѣ скоро исчезнутъ; держатся еще упрямо балаганы, гатти и панорамы z expozycyą, какъ бы поджидая благосклонную публику—не посѣтитъ-ли она ихъ по старой памяти; но, увы! все тихо и пусто... Шумитъ только неумолкаемо быстрый потокъ, поперекъ въѣзда на Георгіевскій проспектъ, такъ неожиданно образовавшійся послѣ послѣдней бури отъ лопнувшей водосточной трубы, но и тотъ *вѣроятно* скоро изсякнетъ и осушитъ улицу. Удивительно однако-же созданъ человѣкъ; все онъ ищетъ чего-то новаго. Напечатай пышныя объявленія, устрой какую нибудь лотерею съ недосягаемыми выигрышами, и всѣ кинутся толпою; рубли полетятъ за рублями въ карманъ спекулянта, кошельки посѣтителей опустѣютъ, въ результатѣ выдетъ:

Виноградъ—то и хорошъ,
Да зеленъ,— ягодки нѣтъ зрѣлой—

а все таки публика остается довольною. Попробуй же исполнять свою обязанность добросовѣстно, и порогъ твой поростетъ травою забвенія, подобно зеленой муравѣ, такъ привѣтливо покрывающей широкую равнину, каѳедральной площади. Вотъ, подумаетъ благосклонный читатель, привязался человѣкъ къ одной каѳедральной площади, да и толкуетъ про нее постоянно. Что же дѣлать? По неволѣ будешь стоять на одномъ мѣстѣ, когда по городу ходить нельзя: тротуары такіе, что на каждомъ шагу можно ногу сломать; хорошо еще, что ночи свѣтлыя. Въ этомъ отношеніи про Вильну можно сказать, что она находится въ состояніи Китайской неподвижности; тротуары, кажется, устроены вовсе не для удобства жителей, а для того развѣ, чтобы ломали ноги пѣшеходы. Между тѣмъ домовладѣльцы могли бы удѣлить хоть нѣсколько рублей въ годъ на это общеполезное устройство; вѣдь квартиры то вздорожали противу прежнихъ лѣтъ втрое и вчетверо, расходовъ же къ ихъ улучшенію сдѣлано весьма не много. Идешь въ хорошую погоду — смотришь на ноги, можно еще уберечься,— ну а въ дождь, такъ просто бѣда: посмотришь внизъ—обольетъ тебя сверху дождевая вода изъ водосточной трубы, какъ-бы нарочно наведенная на средину тротуара; взглянешь вверхъ—рискуешь *сломать себѣ ноги.* А вѣдь не всѣ могутъ разъѣзжать на лошадкахъ, — а то и радъ бы въ рай, да грѣхи не пускаютъ. Путешествуя съ такими мыслями по городу, зашелъ я на дняхъ на Доминиканской улицѣ къ инструментальному мастеру Томашевичу купить себѣ ножикъ; выбирая покупку и вдоволь налюбовавшись его изъящными издѣліями, я взялъ у него пару бритвъ, которыя по всеобщему отзыву дѣлаются у него отлично; и дѣйствительно, бритвы г. Томашевича не только не уступаютъ ни въ чемъ своимъ достоинствомъ лучшимъ англійскимъ, но и поспорятъ съ ними о первенствѣ;— каждый можетъ на дѣлѣ убѣдиться въ справедливости сказаннаго. Утѣшительно встрѣтить подобнаго фабриканта; отъ самой пустой вещицы, до замысловатыхъ инструментовъ—все, выходящее изъ мастерской его, носитъ на себѣ печать истиннаго достоинства; а потому съ полнымъ сознаніемъ ставитъ онъ свое добросовѣстное имя на каждомъ своемъ произведеніи, и каждый покупатель можетъ только благодарить его отъ души за каждую покупку и вмѣстѣ съ тѣмъ пожелать полнаго успѣха Томашевичу. Дай Богъ, чтобы такихъ добросовѣстныхъ фабрикантовъ, знатоковъ своего дѣла, было у насъ побольше. Перестали-бы прибѣгать мы тогда къ заграничнымъ товарамъ, и наши родныя произведенія стали бы хороши и вмѣстѣ съ тѣмъ не дороги.

И. Н.

РОЗГИ И ШАМПАНСКОЕ.

На 4-е февраля назначенъ былъ въ Быховѣ мировой съѣздъ. Дворянство на этотъ разъ съѣхалось въ большемъ, противъ обыкновеннаго, числѣ и, предъ открытіемъ засѣданій мироваго съѣзда, составило родъ совѣщательнаго комитета. Отъ такого систематическаго начинанія слѣдовало ожидать приготовленія къ общему обсужденію, на мировомъ съѣздѣ, тѣхъ жизненыхъ вопросовъ, отъ которыхъ зависитъ экономическій, общественный бытъ, устраиваемый на новыхъ началахъ. Но ожиданія далеко не осуществились: засѣданіе мироваго съѣзда началось жалобою, кажись, предсѣдателя совѣщательнаго комитета на мироваго посредника 3-го участка, за то, что онъ дѣйствуетъ слишкомъ самостоятельно и невнимателенъ къ интересамъ дворянства. Въ доказательство обвиненія приведенъ слѣдующій случай: однажды просилъ онъ мироваго посредника арестовать на семь дней сельскаго старосту и оштрафовать его пятью рублями за то, что онъ, доставляя рабочихъ на пригонъ, не являлся самъ ежедневно для полученія приказаній и присмотра за работниками, а мировой посредникъ арестовалъ его *только* на трое сутокъ, и штрафа не назначилъ, чрезъ что *повиновеніе крестьянъ и дворовыхъ ослабѣло до того, что у него въ кладовой полопались бутылки съ шампанскимъ и банки съ вареньемъ.* Мировой посредникъ *и въ этомъ случаѣ не высѣкъ* розгами дворовыхъ людей за недосмотръ, а крестьянъ за то, что доставляютъ дрова недостаточно сухія. Всѣ присутствующіе, при заявленіи этой жалобы, пожимали плечами отъ удивленія на равнодушіе мироваго посредника къ раззоренію обвинителя. Мировой посредникъ началъ объясняться, что еще не протекло и недѣли, какъ самъ онъ былъ въ домѣ того же обвинителя, и съ нимъ въ волостномъ правленіи, и никакой жалобы на неисправное выполненіе крестьянами повинностей въ виду не имѣлъ, и что недавно, объѣхавъ свой участокъ, онъ лично убѣдился и ссылается на свидѣтельство всѣхъ господъ помѣщиковъ своего участка, что въ имѣніяхъ ихъ существуетъ правильный порядокъ; что сельскія и волостныя правленія дѣйствуютъ удовлетворительно; что крестьяне отбываютъ повинности, не только опредѣленныя положеніемъ 19-го февраля, но даже... Общій говоръ не дозволилъ окончить мировому посреднику его объясненія. Предсѣдатель совѣщательнаго комитета кричалъ громко, а прочіе члены вторили ему, выражая общее неудовольствіе на всѣхъ мировыхъ посредниковъ за то, что они дѣйствуютъ преимущественно только убѣжденіемъ, и что хотя у насъ существуетъ еще порядокъ, но, отъ ослабленія субординаціи, можетъ таковой нарушиться (и у нихъ можетъ замерзнуть варенье и шампанское). Мировые посредники окончательно были оглушены общимъ крикомъ и предоставили полную свободу къ выраженію самыхъ дикихъ требованій. Кто кричалъ громче и болѣе неприлично отзывался о мировыхъ посредникахъ, тотъ пріобрѣлъ болѣе симпатіи у сотоварищей. Самый же рьяный нарекатель на посредниковъ и послѣдствія новаго порядка вещей достойно выражалъ роль предсѣдателя совѣщательнаго комитета, не упуская изъ виду предмета совѣщанія, внесеннаго имъ на обсужденіе мироваго съѣзда. По его мановенію, явилась тетрадь на столѣ, и одинъ изъ помѣщиковъ, удивительно обладающій способностію исполнять самыя противоположныя роли, принялся читать журнальную статью, порицающую несообразныя съ законами и призваніемъ дѣйствія нѣкоторыхъ мировыхъ посредниковъ въ имперіи и послѣ составленное на эту тему нареканіе на посредниковъ Быховскаго уѣзда, что они недостаточно защищаютъ интересы дворянъ, что такіе посредники осуждаются, какъ расхитители общественнаго достоянія, и проч., и проч. Въ длинномъ этомъ актѣ, неудовольствіе къ посредникамъ выражалось въ самыхъ неприличныхъ выраженіяхъ. Мировые посредники, обиженные такимъ способомъ осужденія благороднѣйшихъ своихъ стремленій, опираясь на правоту своихъ дѣйствій, готовые стать предъ судъ общественный, просили дворянство—прочитанный актъ оставить въ мировомъ съѣздѣ, и дозволить напечатать его въ журналахъ. Дворянство обѣщало представить актъ на слѣдующій день. Опять собрался совѣщательный комитетъ у того же предсѣдателя; самый же актъ, составленный помѣщикомъ, пріобрѣтшимъ опытность въ составленіи разныхъ актовъ, порученъ былъ ему же къ просмотру и исправленію, какъ назначенный для печати. По представленіи сего акта въ мировой съѣздъ, мировые посредники объявили, что они, чувствуя себя публично обиженными, служить долѣе не могутъ, и тогда же подали прошеніе объ отставкѣ; подлинный же актъ дворянства представили въ губернское по крестьянскимъ дѣламъ присутствіе. Въ добавленіе этой статьи, нахожу нужнымъ сказать нѣсколько словъ о личностяхъ мировыхъ посредниковъ. Всѣ они получили высшее университетское образованіе, и, имѣя совершенно независимое состояніе, посвятили свою дѣятельность единственно изъ сочувствія къ новому устройству крестьянскаго быта, согласно съ ихъ убѣжденіями. Посредникъ же 3-го участка, начавъ сверхъ того служеніе дворянству отъ становаго пристава, постоянно удостоиваемый его довѣрія, занималъ должности: земскаго исправника, уѣзднаго судьи и предводителя дворянства. Городскія сплетни разнесли слухъ, что предсѣдатель совѣщательнаго комитета и товарищъ его (по воспитанію), редакторъ пресловутаго акта, сами метятъ въ кандидаты мироваго посредника, и, обдумавъ таковыя дѣйствія заблаговременно, увлекли прочихъ обѣщаніями быть посредниками, какъ слѣдуетъ.

Не могу удержаться отъ вопроса: справедливо ли поступили мировые посредники, руководствуясь излишнею щекотливостію, и уступая необдуманному заявленію неудовольствія 18 человѣкъ дворянъ, подавъ прошеніе объ отставкѣ? Неужели интересъ двадцати слишкомъ тысячъ крестьянъ, вышедшихъ изъ крѣпостной зависимости, начинающихъ чувствовать благодѣтельное вліяніе дарованныхъ имъ правъ, охраняемыхъ безпристрастною дѣятельностію мировыхъ посредниковъ, остался у нихъ на второмъ планѣ? Почему они, обиженные несправедливымъ судомъ немногихъ, не ожидали справедливой оцѣнки большинства?

Волостной писарь *Иванъ Петровъ.*
(Свв. Пч.)

откупъ еврейскихъ типографiй, какъ въ отношенiи развитiя образованiя между еврейскимъ населенiемъ, такъ и въ отношенiи матерiяльнаго стѣсненiя бѣднѣйшей части сего народа, принужденнаго прiобрѣтать по несоразмѣрно высокимъ цѣнамъ необходимыя ему книги духовнаго содержанiя, **ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ**, по положенiю еврейскаго комитета, въ 26-й день апрѣля, высочайше повелѣть соизволилъ:

1) Разрѣшить евреямъ, съ 1-го iюля текущаго года, открывать безпрепятственно типографiи, дла печатанiя въ оныхъ *исключительно* еврейскихъ книгъ, съ соблюденiемъ порядка, указаннаго въ св. зак. изд. 1857 г. т. II ч. 1 общ. губ. учр. (2 прод.) ст. 421: а) во всѣхъ дозволенныхъ евреямъ для жительства мѣстахъ, -гдѣ будетъ министерствомъ народнаго просвѣщенiя признано возможнымъ и удобнымъ, имѣть особыхъ еврейскихъ цензоровъ, и б) въ С. Петербургѣ, тѣмъ изъ евреевъ, которые имѣютъ право пребыванiя въ столицѣ.

2) Въ возмѣщенiе дохода, получаемаго нынѣ съ еврейскихъ типографiй, назначить плату съ ручнаго типографскаго станка по 20 руб. и съ скоропечатныхъ машинъ малаго размѣра, по 120 р. и съ большаго размѣра или двойныхъ—240 р. въ годъ.

3) Опредѣленiе срока, мѣста и всего порядка вноса означенной платы, поступающей на содержанiе еврейскихъ училищъ, предоставить ближайшему усмотрѣнiю управляющаго министерсвтомъ народнаго просвѣщенiя.

4) Наблюденiе за вносомъ установленной платы и за числомъ имѣющихся въ типографiи станковъ; равно и затѣмъ чтобы печатанiемъ еврейскихъ книгъ не занимались типографiи, неимѣющiя квитанцiи о вносѣ платы, возложить, на обязанность мѣстныхъ полицейскихъ властей.

5) Если будетъ обнаружено, что печатанiемъ еврейскихъ книгъ занимается типографiя, неполучившая на сiе дозволенiя, или въ типографiи имѣется большее число станковъ, чѣмъ показано въ квитанцiи о внесенномъ платежѣ, то содержателя типографiи подвергать уплатѣ годовой суммы въ двойномъ количествѣ съ типографiи или съ каждаго неоплаченнаго станка, и впредь до уплаты типографiю закрывать.

6) Пошлину съ иностранныхъ еврейскихъ книгъ, 1½ к. съ печатнаго листа, отмѣнить.

7) О приведенiи въ исполненiе вышеизложеннаго новаго порядка устройства еврейскихъ типографiй, предоставить управляющему министерствомъ народнаго просвѣщенiя.

О таковомъ высочайшемъ повелѣнiи г. управляющiй министерствомъ народнаго просвѣщенiя донесъ правительствующему сенату, присовокупляя, что министерство народнаго просвѣщенiя безотлагательно составитъ предположенiя о томъ, гдѣ можно учредить должности еврейскихъ цензоровъ, сверхъ существующихъ нынѣ двухъ въ Вильнѣ и одного въ Кiевѣ. Равнымъ образомъ министерство немедленно приступитъ къ составленiю правилъ, на счетъ взиманiя сбора съ еврейакихъ типографiй.

— Виленскiй 1-й гильдiи купецъ Василiй РОЗЕНТАЛЬ съ дочерью Надеждою, возведенъ въ потомственное почетное гражданство.

Облегченiя по залогу вещей въ С.-Петербургской ссудной кассѣ.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по всеподданнѣйшему докладу управляющаго министерствомъ финансовъ, въ 8 день iюня сего года, Высочайше повелѣть соизволилъ: разрѣшить С.-Петербургскую ссудную казну не производить въ текущемъ году аукцiонной продажи заложенныхъ вещей и допустить перезалогъ оныхъ въ теченiе двѣнадцатаго мѣсяца, считая со дня заклада, съ предоставленiемъ права пользоваться таковою льготою лицамъ, пострадавшимъ отъ бывшихъ пожаровъ.

---

téj ludności, zmuszonéj nabywać za ceny niestosunkowo wysokie potrzebne sobie książki treści duchownéj, **CESARZ JEGO MOŚĆ**, po nastałém postanowieniu komitetu żydowskiego, w dniu 26-m kwietnia, Najwyżéj rozkazać raczył:

1) Pozwolić żydom, od 1 lipca roku bieżącego, otwierać bez przeszkod drukarnie, dla drukowania w nich w y ł ą c z n i e ksiąg żydowskich, z zachowaniem porządku wskazanego w zb. pr. wyd. 1857 r. t. II cz. 1 ogól. urządz. guber. (ciąg 2 art. 421: a) we wszystkich pozwolonych żydom na mieszkanie miejscach, gdzie przez ministerstwo narodowego oświecenia przyznano będzie rzeczą możną i dogodną mieć osóbnych cenzorów żydowskich, i b) w St. Petersburgu, tym z żydów, którzy mają prawo pobytu w stolicy.

2) Dla wyręczenia dochodu, otrzymywanego teraz z drukarń żydowskich, naznaczyć opłatę od ręcznéj prassy drukarskiéj po 20 rubli i od szybkotłoczni rozmiaru małego po 120 rubli i od rozmiaru wielkiego lub podwójnych po 240 rubli na rok.

3) Oznaczenie terminu, miejsca i całego porządku uiszczania rzeczonéj opłaty, wpływającéj na utrzymywanie szkół żydowskich, zostawić do najbliższéj uwagi zarządzającego ministerstwem narodowego oświecenia.

4) Dozór tak co do uiszczania opłaty ustanowionéj, jako i co do rzeczywistéj liczby prass w drukarniach znajdujących się, równie też, ażeby drukowaniem książek żydowskich nie zajmowały się drukarnie, nie mające kwietacij z uiszczenia opłaty, włożyć na miejscowe władze policyjne.

5) Jeżeli będzie wykryto, że drukowaniem książek żydowskich zajmuje się drukarnia, która nie otrzymała pozwolenia na to, lub że w drukarni znajduje się większa ilość prass, niż wymieniono w kwietacji z uiszczonéj opłaty, tedy właściciela drukarni pociągać do zapłacenia summy rocznéj w podwojnéj ilości za drukarnię, albo za każdą prassę nieopłaconą, a nadal aż do zapłacenia drukarnię zamykać.

6) Cło od cudzoziemskich książek żydowskich, po 1½ k. z arkusza drukowanego, znieść.

7) Przyprowadzenie do skutku wyżéj opisanego nowego porządku urządzenia drukarń żydowskich, zostawić zarządzającemu ministerstwem oświecenia narodowego.

O tym Najwyższym rozkazie p. zarządzający ministerstwem oświecenia narodowego doniósł rządzącemu senatowi, dodając, że ministerstwo oświecenia narodowego niezwłócznie ułoży projekt, gdzie można urządzić posady cenzorów żydowskich, prócz istniejących obecnie dwóch w Wilnie i jednéj w Kijowie. Również ministerstwo niezwłócznie przystąpi do ułożenia przepisów względem pobierania opłat za drukarnie żydowskie.

— Wileński kupiec 1-éj gildy Bazyli ROZENTAL z córką Nadzieją, udarowany został dziedziczném obywatelstwem honorowém.

Ulgi co do zastawy rzeczy w St. Petersburskiéj kassie pożyczkowéj.

CESARZ JEGO MOŚĆ, po najuniżeńszem przełożeniu zarządzającego ministerstwem skarbu, w dniu 8 czerwca ter. roku. Najwyżéj rozkazać raczył: pozwolić, iżby St. Petersburska kassa pożyczkowa nie uskuteczniała w roku bieżącym przedaży aukcjonowéj rzeczy zastawionych i ponawiała ich zastaw w ciągu miesiąca dwunastego, licząc od dnia zastawienia, z nadaniem prawa korzystania z téj ulgi osobom, które w byłych pożarach ucierpiały.

Dział nieurzędowy

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Pogląd ogólny.

Są w życiu ludów chwile, w których nić przewodnicza wymyka się z rąk rządzących, a wówczas i zwierzchność i społeczność wpadają w obłęd, z którego wyjść tém trudniéj, im głębsza otchłań nieufności rozdziela je między sobą. W takim stanie obłędu, znajdują się dziś Węgry. Rok mija od rozwiązania ostatniego sejmu; konstytucja jest zawieszoną; odwieczne składowe częsci korony ś. Stefana od niéj oderwane; Kroacja z jednéj a Siedmiogrod z drugiej strony, ponętą udzielnéj narodowości łudzone, o nowéj przyszłości marzyły, lecz doświadczywszy rozlicznych zawodów, wiarę w nią tracą. Na całéj rozległéj przestrzeni kwitnącego niegdyś państwa Magyarów, zapanował bierny opór; zwichnęły się warunki społecznego życia; obywatele obcy wszelkiemu ruchowi rządowemu zastąpieni zostali przez drogo płatnych cudzoziemców, którzy przy pomocy licznéj i nakładnéj siły zbrojnéj, utrzymują pozorną spokojność kraju. Taki stan rzeczy mógł by długo, lubo z największą szkodą moralnego i materjalnego dobrobytu ciężyć nad Węgrami; może nawet wiedeńscy mężowie stanu upatrywali by w nim niejaką korzyść dla powagi pierwiastku niemieckiego, gdyby nie sprzeciwiał się ustaleniu choć przynajmniéj na papierze, jednolitego austryjackiego państwa, którego wyobrazicielką przed światem ma być wspólna rada cesarstwa. Może ciż sami mężowie stanu zostawili by wszystko przypadkowi, gdyby wynurzające się znowu na jaw p y t a n i e w s c h o d n i e, nie budziło ich z obojętnego uśpienia. W dziwnym zbiegu zdarzeń zdaje się, że gabinet wiedeński cel zamierzony osiągnął, Węgry, Kroacja i Siedmiogrod są spokojne, rzadko nawet głos skargi z tych stron doleci, a jednak ministrowie czują, że inaczéj być powinno. Jeżeli jednak takie położenie Węgier jest dla Austrji niedogodném a nawet w obec Europy upokarzającém i w przyszłości groźnem, zataić niepodobna, że dla Węgier jest stokroć zgubniejszém. Uchylenie się narodowości miejscowéj od wszelkiego uczęstnictwa w rządzie, od dobrowolnych posług krajowi, niszczy podanie domowe, życie obywatelskie wytępia i wtrąca mieszkańców w pewien rodzaj ilotyzmu, w który łatwiéj wpaść, niż później z niego się wydźwignąć.

Obawa tych następstw przerażając i rząd i część społeczności węgierskiéj, która nie zrospaczała jeszcze o możliwości pojednania z domem habsburgskim, naprowadziła na myśl osiągnienia tego drogą pokątną, do czego jawnie dójść było niepodobna.

Wszelkiego rodzaju tajemne spiski są objawem chorobliwego stanu społeczności; biada ludowi, który tego rodzaju niemoc nurtować pocznie. Węgry od klęski pod Villagos cieżko znękani, nie rzucili się jednak ani razu do tego lekarstwa, zgubniejszego od trucizny, i dla tego Europa z największém zadziwieniem ujrzała powtórzoną przez dzienniki wiadomość o nowego rodzaju spisku, obmyślanym przez tę część możnowładztwa węgierskiego, która nie straciła jeszcze wiary w niemieckie obietnice. Czasopisma świeżo umieściły rodzaj odezwy hrabiego Palffy do osób poufnych wybranego zapewne grona; podaliśmy tę odezwę w przeszłym numerze Kurjera. Czytelnicy dostatecznie z niéj wyrozumieli, że chodzi o utworzenie rozległego tajnego stowarzyszenia, któreby wszelkiego rodzaju wpływem starało się zaciągać coraz większą liczbą zwolenników i zobowiązywać przysięgą i własnoręcznemi podpisami do pracowania w jednym politycznym celu. Myśl wciągnienia jak największéj liczby obywateli węgierskich do spisku, musiała być dwoistą; albo hrabia Palffy i ci na których rozkaz tę robotę zagaił, rzeczywiście łudzili się, że dójdą do stanowczéj większości, albo spodziewali się, że rozdwoją zgodnych dotąd Węgrów i zasieją między nimi najgorsze ze wszystkich nienawiści polityczne. Według odezwy hrabiego Palffy, nowe stowarzyszenie złożone z ludzi umiarkowanych, miało nad tém pracować, aby w razie nakazania wyborów przedsejmowych, przedstawicielami narodu zostali tylko członkowie tegoż stowarzyszenia. Aby ukoić czulsze sumienia, hrabia Palffy pozwolił imieniem swojém zaręczyć, że główne zasady konstytucji węgierskiéj i składowéj całości państwa, zostaną nietykalnemi; że stosunki między Kroacją i Siedmiogrodem ustalić się mają przez dobrowolne między sejmami tych ludów z sejmem węgierskim umowy; że nakoniec o to tylko chodzi, aby dyplomat przedkoronacyjny i przyszły sejm węgierski nie położyły tamy ustanowieniu jednolitego cesarstwa, w którém każda pojedyńcza narodowość, oparta na silnéj rękojmi, rozwijać się i kwitnąć będzie.

To pismo i załączona do niego modła przysięgi wywołały największe zdumienie. Pojąć trudno jak rząd mógł dawać przykład sprzysiężenia, zawiązywać tajne towarzystwo; bo jednak hrabia Palffy zaleca, aby tylko trwożliwym i bardziéj niedowierzającym odkrywać jego imię. Jeżeli ogłoszone przez dzienniki pisma są zupełnie prawdziwemi; jeżeli ich jakie dodatki lub zmiany nie skaziły; rzecz dziwna jak na krok tak niebezpieczny odważyć się było można? Prócz najgorszego przykładu pokątnego spisku, któż może zaręczyć, że raz pod tarczą namiestnika zawiązane stowarzyszenie, skoro się rozkrzewi i spotężnieje, płacąc podstępem nie zmieni wskazanego sobie celu, i nie zacznie działać w zupełnie przeciwnym duchu. Wówczas spokojne dziś Węgry, przeceniając swe siły, mogły by rzucić się do powstania; rząd krwawo by je potłumił, i na kogoż wówczas, spadła by straszliwa przed Bogiem i ludźmi odpowiedzialność, za to okropne nieszczęście?

Dzienniki wiedeńskie albo uwiadomione, że zdrowy rozum Węgrów, niepozwolił im usłuchać niebacznych namów, albo upatrując w zamiarach rzeczonego spisku, zniewagę władzy najwyższéj, zaprzeczają im rządowego pochodzenia. G a z e t a d u n a j s k a piérwsza wystąpiła z zarzutem przeciw prawdziwości odezwy hrabiego Palffy, ale jéj słowa są tak niejasne, że jeśli wyraźniejszego oświadczenia nie uczyni, stwierdzą raczéj niż nadwątlą wiarę powszechności w rzeczywistość zamiaru. Cokolwiek bądź słowa, G a z e t y d u n a j s k i é j: że Węgrzy jedynie polegać winni na aktach przez cesarza Franciszka Józefa, od rozwiązania sejmu ogłoszonych, są jakby przestrogą a może tylko przepowiednią, że skoro by raz poddali się doradzonym przez hrabiego Palffy zobowiązaniom, wolą lub niewolą, musieli by uledz tym aktom, których dotąd nie przyjęli.

Ostatnie dzienniki wiedeńskie są wielce za-

GŁADYSZE

(ARTYKUŁ ZOO-FIZJOLOGICZNY).

„Ludzie— każdy po szczególe i wszyscy w ogóle— są głupiemi!... ale jédni są mniéj głupi, drudzy więcéj głupi!!
Ramoty i Ramotki.

Frant, fircyk, gach, gładysz, frajerz, lew, lewek, tygrys, dandy,— oto różne nazwy różnych wieków, oznaczające jedną stworzenie, jednę ludzką, niestety, istotę! Jeżeli ilość nazwisk odpowiada ilości mianowanego przedmiotu, to się z boleścią przekonywamy, że ród ludzki nigdy wolnym nie był od téj, gorszej niż cholera, plagi. Nurtuje i nurtowała ona wszystkie warstwy, wszystkie kraje i społeczeństwa, zawsze wyradzając się ze skażenia tego ostatniego i najczęściéj zwiastując jego rozkład.

Nim wszakże przebiegniemy dzieje rodu ludzkiego, wytłumaczmy się co rozumiemy pod tą nazwą— gładyszostwo i gładysz. Gładysz jest to istota na podobieństwo człowieka stworzona, od dziecka wprawiona do rozwijania zmysłów, z uszczerbkiem rozumu i pominięciem dwóch innych zmysłów zwanych szlachetnemi lub estetycznemi, t. j. wzroku i słuchu. Miejsce tych dwóch organów, fałszywie wykształconych, zajmuje instynkt, tak dalece, że ta władza panuje nad wszystkiemi innemi. Ztąd zapewne poszło, że te kreacje nazywają w pospolitéj mowie lwami lub tygrysami. Jednakże, pomimo tego, iż badacze przyrody niemiłosiernie ze skroni króla zwierząt zdarli koronę, lepiéj by im przypadło miano czterozgłoskowe, którego jednak bacząc na smak estetyczny czytelnika nie śmiem wymienić. Dziś świat tak domyślny!

Teraz nieśmiertelny Tacycie, udziel mi całéj powagi swego pióra, abym mógł sokolem okiem ze śmiecisk przeddziejowéj przeszłości wydobyć tych nieporównanych bohaterów, co jak metal szlachetny nie dali się pożyć rdzą czasu, lecz stawiąc harde czoło ostrym pociskom fenixowego ducha czasu, przetrwali wieki, znudzili język Zoilów i dążą w przyszłość — jak szarańcza na zaćmienie słońca oświaty i wyniszczenie. jej plonów.

Wstępując w ślady wielkich historyków zacznijmy od Biblji: przypomnijcie czytelnicy o owym Chamie synu Noego, któregoście jeszcze w szkołach będąc z hstorji świętéj poznali, złorzecząc jego nieuszanowaniu dla starego ojca, co był niby drugim Adamem rodu ludzkiego. Otoż, gdyby nas nieposądzono o podrabianie historycznych faktów (co i tak bez wątpienia nastąpi), tego Chama, księcia na Atlasie i Saharze, nazwalibyśmy protoplastą wszystkich gładyszów. W téj że saméj Biblji znajdujemy wzmiankę o hulaszczych synach Helego arcykapłana, których bezsprzecznie do tejże kategorji zaliczyć możemy.

Mitologja starożytnych wszystko lubiąca okrywać szatą poezji i piękna, w mycie Narcyza, przekazała nam typ owych młodych samolubów i wykwintnisiów Hellady, których pokrzywione i wyblakłe kopje szpitalnym wdziękiem zdobią ulice naszych stolic i salony pałaców.— Jego poniekąd uosobieniem na ziemi byłby grecki Alcybiades, gdybyśmy mu wszakże odebrali niektóre niezaprzeczenie piękne rysy charakteru i ową genjalność, tak dziwnie odbijającą na tle lekkości i nieledwo głupstwa. Grecja zresztą jak i Rzym, w chwilach swojéj agonji, nawet monarsze trony zapełniła temi, opłakanéj pamięci, istotami. Jak wszelkie powstające społeczeństwa, tak i powstałe na gruzach zachodniego Imperium mocarstwa, dopóty nieuległy téj zarazie, aż wojny Krzyżowe nie przyniosły jéj wespół z innemi chorobami i orjentalnym zbytkiem pomiędzy na poły-barbarzyńskie dotąd narody. I oto okrutne Fredegondy i srogie Brunegildy z lubością poczynają przysłuchiwać się dźwiękom pieśni Trubadurów i Minstrelów, a ciężki miecz i twarda przyłbica Rołandów i Tankredów zwolna ustępują miejsca lekkiej szpadzie i bogatemu kawalerów i grandów pióropuszowi. Miękną obyczaje, cnota kobiet staje się ślizką jak lód i jak ten taje powoli pod promieńmi oczu Donżuanów i Levolasów, którzy pyszni z tak łatwych zwycięztw zaciągają pod swe chorągwie niezliczone zastępy wyznawców galanterji i elegancji. Lecz jak wszystko z biegiem czasu co do jakości i ilości uszczupla się i karleje, tak i kawalerska zalotność, powoli traciła i jaskrawość barw swoich i indywidualność życia i męzką, choć szaloną, energję, aż pod wpływem francuzkiéj literatury pękła jak meteor zasypując świat przetrawionemi żużlami, którym grzeczna opinja nadała miana wyżéj wymienione.

Trafną znamienity nasz dziejopis uczynił uwagę, że wszystko co było złem i szkodliwem w naszym kraju, należy uważać za płód obczyzny, która za nasze dobrodziejstwa odpłacała się wszelkiego rodzaju fałszywą monetą—monetą tém gorszą od podrobionych wexlów i pieniędzy, że gdy te z upływem czasu traciły swój walor i znaczenie, tamta przechodząc z pokolenia w pokolenie coraz straszniejsze i groźne w następstwach przybierała upowszechnienie. Wraz z całą falangą modnych chorób, ze sceptyzmem Francji, kosmopoltyzmem Niemiec, rozwiozłością Włoch, przywędrowała do nas ckliwa postać gacha lub frajerza, który wkrótce przybierając szersze rozmiary zamienił się w gładysza, a następnie lwa. Wielcy nasi przodkowie nie łgnący skwapliwie do żadnéj nowości, niechętnie poglądali na młodzież przybraną z kusa, więc po niemiecku, francuzku, włosku, hiszpańsku i Bóg wie po jakiemu. A cóż dopiéro mówić gdy swą mowę odęli upudrowanemi komplementami dworu Ludwika XIV, gdy ich sąd, nakształt wyścigowych koni, jednym susem przeskakiwał wszelkie moralne i scientyficzne przeszkody i gdy wreszcie ich obyczaje przebiły twardą i nieugiętą skorupę moresu w wybujałe wywijając się chwasty?

Nikt podobno z dawnych naszych pisarzy dosadniéj nie odmalował gładysza jak poczciwy Acernus w swoim Worku Judaszowym:

„Za nic widzisz niecnoty pacholarzów onych
. . . .
„Muskanych i barwionych i kamforowanych,
Koszczonych, malowanych, podolejowanych.
Patrzcie jak się stroi on czuryło młody,
Czuprynę podmuskuje, kocha się z urody.
Ostry wąsik, u c z y s i ę m r u g a ć na u c z y n n e....

a dalej

„Niemasz męzkiego w nim, lecz jako szort płaski,
Migi, mrugi i mizgi ma za datek łaski:
Całuje rękę, wzdycha, mówkę sobie stroi,
A n i s i ę l u d z i w s t y d z i, a n i B o g a b o i...

W tych kilku wierszach poeta wypowiedział wszystko: nic tu ująć, nic dodać nie można— jestto prawdziwie plastyczny ustęp. Inni też ówcześni wierszopisy często probowali mniéj lub więcéj szczęśliwie sił swoich w wystawieniu tego przedmiotu. W prowadzano go do komedji, satyr, dyalogów i przypowieści czyli przysłów. W zbiorze przypowieści Rysińskiego znajdujemy, iż go nazywano: „N o r y m b e r g s k i m p a c h o ł k i e m", a z późniejszéj nieco epoki pozostało następne przysłowie: „Muchy, psów, gachów gdzie się pokręcą trudno wygnać". W ogóle zapatrywano się na osobę gładysza, jako na agregat głupoty d o b r o w o l n é j, okraszonéj, jeśli się godzi tak wyrazić, naleciałym pyłkiem tandetnego dowcipu i takiejże fantazji która dziś jednakże zeszła tylko do u ś w i a t o w i e n i a, czyli inaczéj podprowadzania swéj mowy, myśli i czynu pod raz przyjęte i uznane formy.

Jan Jurkowski w swojéj „Trajedji o polskim Scylurusie" r. 1604 pod postacją Parysa wystawił nam takiego gładysza, „który ma być ubrany— mówi autor—po włosku albo po niemiecku z cytarą w ręku."— Naruszewicz powiada w jednéj ze swoich satyr:

„A kiedy fircyk grzecznym kawalerem takim,
„Ktoż będzie sowizdrzałem, głupcem i prostakiem?"

Nówsi komedjopisarze, a mianowicie hr. Fredro, często gęsto wyprowadzali tych malowanych paniczów na scenę, a ten ostatni w Komedji „Odludki i Poeta tak przemawia": „Weź więc towarzysza

Który rozmową bawi i sobą rozśmiesza,
Weź w i e j s k i e g o t r e f n i s i a co ten dar posiada,
Co umie łatkę przypiąć, dwuznaczności gada,
Z wszystkiego do wszystkiego jak motylek lata,
Co kontent z siebie, ciebie i całego świata.
I który na początku złotéj życia drogi,
Skacze jak cap ofiary gdy mu złocą rogi".

Zapomnieliśmy jeszcze o Krasickim, który nieporównanem swem piórem skreślił cały żywot jednego z takich panów w swoim Doświadczyńskim, mistrzowsko też o nich się wyrażając w swoich satyrach i listach. W jednym z tych ostatnich (List do księcia Stanisława Poniatowskiego tak się odzywa o kasztelanicu podróżującym do Karlsbadu,, niby do wód, a rzeczywiście dla roztrwonienia ojcowizny:

„Raźny, hoży, rumiany, a z tém wszystkiem chory,
„Ażeby zbytnią czerstwość sprowadził z zagranic,
„Śpieszy pędem niezwykłym do wód kasztelanic,
„Już trzykroć się kurował i trzy wioski stracił.
„Trzy banki złota wygrał, stoły powywracał.
„Cóż po wioskach bez zdrowia? choć drogo zapłacił,
„Więcéj zyskał,—cóż przecie?—do wód on śpieszył.
„Trzy tylko szklanki wypił, ale się ucieszył,
„Ale mód nowych nawiózł, z książęty się poznał,
„Ale wdzięcznych korzyści i awantur doznał"...

Hrabia w „Tadeuszu" Mickiewicza przedstawia typ, że tak powiem, pięknych, nieledwo genialnych gładyszów. Dziś już takich trudno znaleźć.—Kraszewski kilka razy wprowadzał tę zagadkową postać do swoich romansów, toż samo czynili inni autorowie. Nawet Kremer w listach z Krakowa tak się wyraża: „Jakąż to są lichotą ci nasi dzisiejsi panowie m a u v a i s s u j e t s, owe złe udawane Lowelasy i biedne kopje Donżuanów, są to jedyni bezmozgłe karykatury plastycznych hulaczów greckich. Ich nawet niestać by hultajami byli".— Jakby na uzupełnienie tego opisu dodamy tu słowa autora „D w ó c h ś w i a t ó w": „Nigdzie łatwiéj jak u nas lwem zostać, choćby grzywa widocznie przyprawiona była z konopi." (d. c. n.)

mujące pod względem poglądu na powstanie plemion słowiańskich, przeciw Turcji. Największa część tychże dzienników zapatruje się na opór chrześcijan ze stanowiska samolubnego. Niczem są dla nich prawa ludzkości, o jedno tylko się troszczą, aby Słowianie nieskruszyli jarzma, aby nie utworzyli bądź udzielnego państwa, bądź nie złączyli się w jednolitą całość, z jednoplemienną jakąkolwiek potęgą. Publicyści austryjaccy otwarcie wypowiadają, że w takim razie rząd cesarski zważać nie powinien na przepisy traktatu paryzkiego, na zasadę nieinterwencji; ale w obronie zagrożonéj spokojności wewnętrznéj, wdać się mu należy zbrojnie i dopomódz Turkom, jeśli by ich siły stłumić powstania nie mogły. Odezwy dzienników wiedeńskich, któreśmy w dzisiejszym Kurjerze umieścili, zwiastują niejako wojnę wschodnią, która łatwo, jak tego nie tają, na Europejską przejść by mogła; nie wahają się nawet dać do zrozumienia, że w tym razie, Anglija stanęła by na stronie Austrji i Turcji. Zacięte ale bezowocne bitwy na Czarnogórzu; oczywista nieudolność Omera-Paszy do położenia końca wojnie; wypadki w Belgradzie, gdzie Turcy wbrew zastrzeżeniom traktatu paryzkiego Serbów zaczepiwszy, dziś w sposób najdzikszy sami sobie sprawiedliwość domierzają, wybuchnienie wojny czynią coraz podobniejszém do prawdy. Wprawdzie bombardowanie miasta Belgradu z cytadeli, ustało; na przełożenie dworu francuzkiego, dowódzca twierdzy został zmieniony, ale kto wie czy książe Michał serbski i lud jego na tém poprzestaną. Już od dawna Serbowie dopominają się o to, aby na ich ziemi ani jeden żołnierz turecki nie postał; ostatnie wypadki najsilniéj usprawiedliwiają to wymaganie. Zabójstwa spełnione przez żołdactwo tureckie; zniszczenia szerzone przez działa twierdzy; dymiące się zwaliska wczoraj jeszcze stojących domów serbskich w Belgradzie; obawa, aby ta dzikość nie powtórzyła się lada chwila, przeważnie wspierają sprawę serbską. Trudno, aby półśrodki zdolne były zakląć burzę; przyjść musi do stanowczego rozstrzygnienia, a jeżeli, jak wszystko zwiastuje, Turcy, nakłonić się do szczerych ustępstw nie dadzą; jeżeli jak Dziennik wiedeński dla cudzoziemców mówi: rząd austryjacki brody proroka nie odstąpi, wówczas pożar wojny, nad wszelkie spodziewanie prędzéj wybuchnąć musi.

Przejście polityki austryjackiéj z odpornéj do zaczepnéj, zdają się zwiastować niektóre mowy hrabiego Rechberg, świeżo wyrzeczone w obu izbach rady cesarstwa. Dopóki budżet nie został zagłosowany, dopóki minister skarbu, nie wyjednał od przedstawicielstwa narodowego potwierdzenia umowy z bankiem, i pożyczki 50 miljonów złotych, któréj podjął się dom Rothschildów, dopóty hrabia Rechberg głośno powtarzał, że Austrja nazawsze uczyniła rozbrat z polityką wsteczną, że nie myśli o wojnie, o dźwignieniu upadłych tronów włoskich; ale teraz, kiedy chwilowym kłopotom pieniężnym do końca roku zapobiedz się udało, minister spraw zagranicznych nie wahał się wystąpić z twierdzeniem, że wielkie księstwo toskańskie jest w drugim, a księstwo modeńskie w trzecim stopniu, rodową austryjacką posiadłością, że konkordat chociaż potrzebował by niejakich zmian, dla pogodzenia jego rozporządzeń z edyktem religijnym, jednak odmienić go niepodobna, bez przyzwolenia dworu rzymskiego. Ojciec święty żadnych zmian nie przyjmie, bo dziś kamieniem węgielnym polityki rzymskiéj, jest stateczna odmowa jakichkolwiek ustępstw, głos zaś kardynała Rauscher, wyrzeczony przeszłéj soboty w izbie panów, oraz wiadomość, że biskupi austryjaccy świeżo błagali Piusa IX, aby niezłomnie przy konkordacie obstawał, zapowiadają że edykt religijny będzie martwą głoską, a ucisk wolności sumienia nic nie straci w Austrji, ze swéj dawniejszéj uciążliwości.

W Prusiech a w ogólności w Niemczech nic nie zaszło nowego. Izba poselska poważnie, bez wrzawy uchwala jedne po drugich wyzwolone prawa. Dnia 18 czerwca zagłosowała zniesienie pasportów, uchylając żądanie ministrów, aby wolno było władzom od każdego podróżnego, żądać złożenia dowodów swojéj tożsamości. Rzeczywiście, gdyby to zastrzeżenie w ustawie pozostało, wówczas lepiéj już byłoby opatrywać się pasportem, niż narażać się na tego rodzaju żądania władz, które może nie zawsze uznawałyby składane dowody, za dostateczne. Obowiązujące dziś prawo druku w Prusiech niezniewala wydawców lub redaktorów do wymieniania przed rządem, nazwisk autorów lub korrespondentów, pragnących zachować bezimienność. Ministrowie dopomnieli się u izby poselskiéj o zmianę w tym względzie dzisiejszéj ustawy, lecz według wszelkiego prawdopodobieństwa, tego nie otrzymają. Tajemnica szanowaną będzie; za treść umieszczonego pisma wydawca lub redaktor odpowiada, byłoby więc niesłusznością, aby za jedno wykroczenie wiele razem osób ciercieć miało, głównie bowiem jeżeli wina ma miejsce, wypływa ona nie z napisania nagannych twierdzeń lub błędnéj wiadomości, ale z wydania ich na jaw, bo z tą chwilą dopiéro poczyna się wpływ szkodliwy rzeczonych twierdzeń lub wieści.

Zdaje się, że gorszące zatargi w Hessji elektoralnéj wzięły już raz koniec. Książe elektor poruczył utworzenie gabinetu jeneralnemu prokuratorowi Dehn-Rotfelser, ktory jako kommisarz rządowy, trzykrotnie był używany do rozwiązywania izb, dopominających się o przywrócenie konstytucji 1831 i prawa wyborczego 1849 roku. W przeszłą niedzielę, dnia 22 czerwca, Gazeta Kasselska ogłasza listę nowych ministrów, oraz oświadczenie rządu, że upragniona konstytucja i ustawa wyborcza wracają do życia. Dzisiejsi ministrowie są jawnymi zwolennikami narzuconéj konstytucji 1860 roku; w ręce takich to piastunów, książe elektor oddał straż miłéj narodowi karty. Ludzie głębokich politycznych przekonań, ujrzą w tym kroku zamiar urągania się z dobréj wiary, ale potrafią oni przenieść ten objaw niechęci, bo cokolwiekbądź, stało się, acz przez dzięki, zadość sprawiedliwym pragnieniom ludu i orędownictwu pruskiemu.

We Francji, umysły głównie są dziś zajęte pracami izby prawodawczéj i wojną z Meksykiem. Troskliwość o oszczędność grosza publicznego, jakiéj posłowie dają dowody, najlepsze sprawia wrażenie, gotowość zaś z jaką izba zagłosowała żądanie kredytu, na poparcie meksykańskiéj wyprawy, opromieniła ją w oczach narodu, urokiem patryotyzmu. Francja jest dziś zadowoloną i spokojną; trwożą ją tylko obawy czy ten spokój zakłócony nie zostanie przez listy pasterskie, w jakich podobno biskupi francuzcy, umyślili zdać sprawę, ze swojéj pielgrzymki do Rzymu. Jeżeli wieściom dosyć upowszechnionym mamy dać wiarę, postępowanie kardynała Morlot arcybiskupa paryzkiego, miało dać powód do zażaleń ze strony cesarza. Bogdajby nie ziściły się te obawy i zgoda między synami jednéj ziemi nie została zakłóconą z powodu sprawy czysto włoskiéj.

W Turynie, izba poselska uchwaliła adres do króla Wiktora-Emmanuela; dzienniki dotąd jeszcze nie podały jego tekstu. Zdaniem powszechném posłowie ulegli niewczesnéj drażliwości, przypisując pismu, które ich rozżaliło, większą niż należało doniosłość. Najważniejszém atoli zdarzeniem jest wiadomość, że Garibaldi poszedł drogą, na któréj wszyscy wielbicielie pragnęli widzieć bohaterskiego męża. Wrócił on z wycieczki w góry Szwajcarji włoskiéj, do Turynu; że zaś ją przedsięwziął wnet po rozmowie z królem, zatrwożyli się zagorzali przewodnicy ruchu, pragnęli więc przeświadczyć się, czy ich wpływ na umysł Garibaldiego nie ustał. Dziś tydzień, najpoufniejsi wezwali wodza, aby stanowczo oświadczył czy chce trzymać z nimi, czy z rządem? Ten rodzaj przymusu obraził szlachetne i czułe serce Garibaldiego, na zebraném więc posiedzeniu naczelników wybawczego towarzystwa, oświadczył, iż składa urząd jego prezydenta. Wnet opuścił Turyn, udał się do Genui, skąd w przeszłą niedzielę dnia 22 czerwca, miał odpłynąć na wyspę Kaprerę.

Według ostatnich wiadomości król Wiktor-Emmanuel, przyjął tegoż dnia, w niedzielę wieczorem, adres izb, o którym wspomnieliśmy wyżéj. Odpowiedział, że podziela i widoki i nadzieje parlamentu; zakończył zaś gorącém wezwaniem do zgody, co jedno pozwoli narodowi pokonać zamachy stronnictw skrajnych.

Czytelnicy znajdą w dzisiejszym Kurjerze obszerne wiadomości z Anglji, z nich postrzegą, że lord Palmerston nie myśli o rozjemstwie między wojującemi stronami w Ameryce północnéj, że również dalekim jest od wszelkiego uczęstnictwa w Meksykańskiéj wyprawie. Wié on dobrze, że stan umysłów, zbyt jeszcze jest rozdrażniony między zwolennikami i przeciwnikami niewolnictwa, aby głos rozumu i ludzkości mógł być wysłuchany; wié i to, że cokolwiek Francja otrzyma w Meksyku, to zwyczajem wrodzonym ludowi francuzkiemu, obróci na korzyść wszystkich.

Anglja poniosła wielką narodową stratę przez śmierć lorda Canning, bezpośredniego przed lordem Elgin, wielkorządcy Indij wschodnich. Zasługi tego znakomitego męża, w uspokojeniu rokoszu Sipajów, zapewniły mu wdzięczność współziomków, jakoż po oznajmieniu w izbie lordów jego zgonu, żal był powszechny, a sędziwy lord Brougham, stał się jego wymównym tłómaczem.

Podaliśmy z Danji wiadomość o zwiedzeniu, Kopenhagi przez uczniów trzech uniwersytetów szwedzkich. Przyjęcie, jakiego młodzież doznała w pobratymczéj stolicy, jest rozrzewniające, szczególniéj zaś uderzy każdego wzniosła prostota braterskiéj przyjaźni, jaka między królami, szwedzkim i duńskim istnieje. Umysł znękany obrazem zawiści i podejrzeń, które możnych świata między sobą różnią, rad że wytchnąć może, patrząc na zgodę i serdeczność, jakaby świat ożywiać powinna.

Włochy.

Turyn 15 czerwca. Wielu zaprzecza stosowności i pożytkowi adresu do króla, w celu zaprotestowania przeciw odpowiedzi biskupów na allokucję Piusa IX. Trudność jest zawsze taż sama, to jest obecność Francuzów w Rzymie; uchwała parlamentu nie jest zmienioną, a więc rzeczywiście nie wiadomo jaki może być praktyczny skutek tego kroku. Ministrowie, upoważnieni przez króla, przeszlą adres parlamentu do wszystkich dworów, a mianowicie do Tuilerijskiego. Ale cóż jest, czegoby cesarz nie wiedział? Gdzież potrzeba nastawać na niego, aby on ze swéj strony nastawał na Rzym.

Odpowiedź biskupów dotyka trzech głównych przedmiotów. Naprzód ojcowizny ś. Piotra, którą chciano by widzieć ogłoszoną za własność chrześcjańskiego świata i włożyć nań obowiązek wyrwać ją z rąk złodziejów. Powtóre chcianoby dowieść, do czego wcale nie właściwą wybrano porę, że papiestwu należy przywrócić najwyższą zwierzchność i rozjemstwo w sprawach międzynarodowych. Nakoniec po trzecie, wyznanie, że władza świecka już kona i choć bez nadziei głośno woła o pomoc.

Czyż potrzeba, żeby parlament włoski spierał się z biskupami w dwóch pierwszych przedmiotach? Co do trzeciego, ponieważ biskupi nie udają się do rządu włoskiego, ale do jego wrogów, niech więc rząd uzbraja się i czeka.

Lepiéj byłoby zostawić mniemaniu powszechnemu sąd o téj retorycznéj rozprawie kardynała Wisemana, bo on a nie kto inny jest jéj autorem. Kiedy p. Bixio doradzał izbie, aby poruczyła ułożenie adresu jenerałowi Pinelli, ta rada była bardzo rozsądną; przekonać dwór rzymski jest niepodobieństwem, potrzeba z nim innego rozumowania.

Król kazał rozbić w ogrodzie pałacowym turyńskim namiot, otrzymany świeżo w darze od pań neapolitańskich. Jest to prawdziwy sprzęt obozowy. Naprzód otacza go płot płócienny, rozpięty na słupach; we środku widać namiot królewski, złożony z sieni wstępnych, obszernego salonu, pokoju sypialnego i dwóch gabinetów. Wewnątrz pociągnięty jest błękitną jedwabną tkaniną; siedzenia są roboty włóczkowéj bardzo wykwintne i wygodne. Po prawéj i lewéj stronie znajdują się namioty adjutantów, inne dla straży przybocznéj i służby. Namiot jest bogaty, a razem trwały.

Królewicze dotąd bawią na wyspie Sardynji.

Turyn 17 czerwca. Nieprzewidziane przeszkody zmusiły odłożyć otwarcie obozów pod Somma i Santo Maurice na pierwszy sierpnia zamiast 1-go lipca. Ta zwłoka spowodowana została przez utworzenie 12-tu nowych półków piechoty i przez przemianę załog potwierdzoną dekretem królewskim dnia 12 bież. miesiąca. Tenże dekret upoważnia ministra wojny do zmiany ram składu wojskowego bez odwoływania się do króla. Nadto zaprowadza tylko jeden sztab główny zamiast dwóch, przepisanych dekretem 9 czerwca 1861-go. Toż samo rozumie się i o dywizjach. Nowy podział leży wojskowych jest następny:

1 Departament (Piemont), 15000 wojska: 3 dywizja, 1, 2, 3 i 4 półk piechoty, 1-szy bataljon bersaglierów; 11-ta dywizja; 45, 46, 47 i 48 półk piechoty, 9-ty bataljon bersaglierów, dwie dywizje mające złożyć się ze 4-ch brygad piechoty (Cagliari, Valtellina, Ankona i Palermo) i 2-ch bataljonów bersaglierów, to jest 13 i 19-ty; 3-cia brygada jazdy (2 półki).

2-gi Departament (Lombardja) 30,000 ludzi: 6-ta dywizja 19-ty, 20-ty, 21-y i 22-gi półki piechoty, 4-ty bataljon bersaglierów; 9-ta dywizja: 33-ci,34-ty, 57-my i 58-my półki piechoty, 8-my bataljon bersagljerów; 16-ta dywizja 29-ty, 30-ty, 61-szy i 62-gi półki piechoty, 10 bataljon bersaglierów. Dwie nowe dywizje utworzą się z pierwszego bataljonu bersaglierów i 2-ch brygad jazdy.

3-ci Departameut (Emilja) 23,000 ludzi: 8-ma dywizja: 27-my, 28-my, 31 i 32 półki piechoty, 3-ci bataljon bersaglierów; 12 dywizja: 41-szy, 42-gi, 59-ty i 60-ty półki piechoty, 18-ty bataljon bersaglierów; 14-ta dywizja: 5-ty, 6-y, 39-ty i 40-ty półki piechoty, 20-ty bataljon bersaglierów, 1-sza brygada jazdy.

4-ty Departament (Romanje) 23,000 ludzi: 4-ta dywizja: 9-ty, 10-ty, 15-ty i 16-ty półki piechoty, 7-my bataljon bersaglierów; 7-ma dywizja: 23-ci, 24-ty, 25-ty i 26-ty półki piechoty, 11-ty bataljon bersaglierów; 13-ta dywizja 49-ty, 50-ty, 55-ty i 56-ty półki piechoty, 12-ty bataljon bersaglierów, 7-ma brygada jazdy.

5-y Departament (Toskanja) 15,000 ludzi: 1-sza dywizja: 1-szy, 2-gi, 5-ty i 6-ty półki grenadjerów, 16-ty bataljon bersagljerów; 17-ta dywizja: 35-ty, 36-ty, 53-ci i 54-ty półki piechoty, 24 bataljon bersagljerów, 6-ta brygada jazdy.

6-ty Departament (Neapol) 55,000 ludzi: 2-ga dywizja: 3 i 4-ty półki grenadjerów 7 i 8-my półki piechoty, 23-ci i 25-ty bataljony bersaglierów; 5-ta dywizja: 11-ty, 12-ty 17-ty i 18-ty półki piechoty, 5-ty: 6-ty bataljon bersaglierów, 4-ta; 5-ta brygady kawalerji.

Nadto dla ścigania zbójców: 50 bataljonów odłączonych od półków innych departamentów i 13-cie bataljonów bersaglierów.

W Sycylji 9,006 ludzi 10 dywizja: 37-my, 38-my; 51-y i 52-gi półki piechoty, 21 i 27-my bataljony bersaglierów.

Do podanych liczb w każdym departamencie, nie wchodzą: artylerja, inżynjera, pociągi i 8-ma brygada jazdy, oraz więcéj niż 4,000 ludzi znajdujących się chwilowo na składach, a co razem wzięte przedstawia więcéj niż 100,000 żołnierza wojska nieuruchomionego.

Minister wojny jen. Pettiti pracuje bez ustanku nad organizacja wojskową, żadna z dotychczasowych jego czynności nie dała powodu do najmniejszego zarzutu, co tem więcej znaczy, że nastąpił po jenerale Della Rovere, posiadającym wielką i zasłużoną wziętość oraz spółczucie nietylko wojska ale i całego kraju, tak przez wysokie zdolności, jak przez bezstronność posuniętą aż do surowości. Żwawa odpowiedź jenerała Pettiti, uczyniona panu Brofferio z powodu pann Guerazzi miała najkorzystniejszy rozgłos w całem wojsku.

— Czytamy w dzienniku turyńskim Narodowości: Uznanie królestwa włoskiego przez Rossję przywiezione zostało do Paryża przez barona Budberg. Ta ważna wiadomość jest pewną.

Francja.

Paryż 17 czerwca. Wczoraj rozpoczął się w izbie prawodawczéj rozbiór budżetu, którego posłowie, rząd i powszechność tak niecierpliwie oczekiwały. Zgromadzenie było bardzo liczne: 26-ciu komisarzy rządowych zasiadło na osobnych przeznaczonych dla siebie ławach, w gotowości do odpowiadania na każdy zarzut. Po pierwszéj wycieczce pana de Ravinel, który ganił spóźnione przedstawienie kredytów dodanych do budżetu 1862-go, co jest nieprawidłowością podrzędną, zabrał głos p. Grannier de Cassagnac. Bronił on i rozwijał swoją poprawę jednomyślnie odrzuconą przez kommisję. Przedmiotem téj poprawy było wprowadzenie we Francji podatku od dochodów, to jest opodatkowanie dochodów i majątku ruchomego dla zmniejszenia ciężarów własności nieruchoméj.

Mowa szanownego posła była bardzo świetna. Teorja znakomicie jest popierana, ale od teorji do zastosowania praktycznego podatku od dochodów jeszcze daleko. Anglja ma wyborne instytucje, chęć przeniesienia ich do Francji jest bardzo prostą; ale często zapominane bywają różnice obyczajowe; podatek od dochodów wszedł w życie w Anglji; skoro poborca przychodzi, każdy oświadcza niemal dokładnie jaki jest stan jego majątku lub ilość jaką zarabia; na nieszczęście we Francji jest zupełnie inaczéj; każdy skłonny jest do ukrywania swego pieniężnego położenia i do podawania liczb nieprawdopodobnych, co zmusza poborców do poszukiwań urzędowych, do spisywania inwentarzów, powszechność zaś krzyczy na inkwizycję. Na tem polega prawdziwa trudność. P. Segris odpowiedział dość ostro panu Grannier de Cassagnac i za główny dowód przytoczył przeciw podatkowi od dochodu, iż było by to, niemoralnością ze strony rządu, który jest dłużnikiem przez renty największéj części dochodów, żeby miał jeszcze nakładać podatek na tę rentę, którą płaci właścicielom, to jest, że zabierał by jedną ręką część tego, co daje drugą; można by mu odpowiedzieć, że równąż jest niemoralnością uwalniać rentę od wszelkiéj opłaty, a obciążać tąż opłatą ziemię.

Mowa pana Grannier de Cassagnac dała nastrój całemu posiedzeniu, powtarzano ją ciągle innemi słowami.

P. Schneider, wice-prezes izby prawodawczéj najlepiéj określił mowę pana Lemercier, który jak wyraził się wice-prezes, nie mówił ani za ani przeciw, ale około budżetu.

Uwiadomiono izbę prawodawczą, że w budżecie dodatkowym 1862-go r. zajdzie zmiana co do kredytu 7-miu miljonów dla wojska i 8-miu miljonów dla floty, użytych na wyprawę meksykańską; chociaż pobudka nagłości nie była przez rząd przytoczoną, ciało prawodawcze dowiodło patryotyzmu, udzielając natychmiast żądany kredyt.

Nowiniarze mają obfite żniwo w wypadkach oznajmowanych z Meksyku; najniepodobniejsze wieści rozbiegły się w pierwszéj chwili i dziś jeszcze krążą najniedorzeczniejsze pogłoski. Wczoraj ludzie chcący nawet uchodzić za poważnych powtarzali na giełdzie, że jenerał Lorencez został zabity, że rząd zaciągnie pożyczkę, jak gdyby dla wydatku 15-tu lub 20-tu miljonów, kraj był zmuszony rzucać się na podobną ostateczność. Rzeczywiście nie powiodło nam się w pierwszém natarciu, ale porażka była tak słabą, że zwycięzcy nie śmieli nawet po zwycięztwie zaczepnie działać; niestety zabito kilku oficerów, mówią także o poległym podintendencie. Ale teraz, kiedy brygada jenerała Douay połączyła się już z dywizją jenerała Lorencez, odwet musi być wzięty. Stanowisko, pod którém niepowiodło się Francuzom jest bardzo silne; zapewne mało zwrócono uwagi na trzy stare twierdze hiszpańskie, które służyły za podstawę działania Meksykanom. Wojska wsiadają właśnie na okręty dla zasilenia nie zaś, jak trafnie wice-hrabia Clary poprawił pana Emila Ollivier, dla pomocy naszéj dywizji.

Monitor umieścił dziś konwencję, zawartą między Francją i Włochami, ściągającą się do dróg żelaznych na granicy obu państw, głównie zaś i do drogi podziemnéj góry Cenis. Przebicie téj góry wymaga najwięcéj 25-ciu lat czasu, nakład ze strony Francji obliczony jest na 19-cie miljonów franków. Zapewniono nagrodę za każdy rok przyśpieszający tę robotę, którą rząd włoski całkowicie przyjął na siebie.

Przed kilku dniami w ministerstwie rolnictwa, handlu i robót publicznych, oddano z targów nowe linje dróg żelaznych, tak więc przypuszczeni zostali do tego przedsięwzięcia mniejsi kapitaliści, nieoddano go wielkim spółkom, zajętym ważniejszemi robotami. Skutek targów był bardzo pomyślny, dwaj przedsiębiercy zrzekli się pomocy rządowéj, trzeci zaś ustąpił z obliczenia półtora miljona franków.

Mówią, że marszałek Magnan złoży godność wielkiego mistrza wolno-mularskiego. P. Biennet wygrał sprawę, cesarz zgodził się na niezależność obrządku szkockiego.

Nie przestają mówić o rozwiązaniu izby, a więc o nowych wyborach, ale twierdzenia w tym względzie zupełnie się równoważą. Hr. de Persigny nie chciałby wtrącać kraju w gorączkę wyborczą, lecz kto wie czy cóś nieprzewidzianego jéj nie sprowadzi. Wówczas znakomici członkowie dawniejszych zgromadzeń zapewne wystąpią jak kandydaci.

Hr. Chambord ma osiąść w Lucernie; znaczna liczba Francuzów odwiedziła go u księżny Parmy, gdzie jeszcze bawi.

Na czele listy członków założycieli towarzystwa następcy tronu, ogłoszonéj dziś w Monitorze znajdują się imiona ministrów włoskich, pp. Rattazzi, Sella i Pepoli.

Ks. Napoleon nie wyjechał jeszcze do Londynu, uda się tam dopiero pod koniec tygodnia. Przeszłéj soboty, to jest 14 czerwca był na obiedzie u pana Meissonnier, gdzie oglądał obraz przedstawiający Napoleona 1-go, zamówiony przez siebie. Arcy-dzieło jest blizkie ukończenia, będzie to najznakomitszy utwor tego sławnego mistrza.

Paryż 18 czerwca. Wczorajsze posiedzenie izby prawodawczéj było nadzwyczaj ożywione. Rozpoczęło się pełném zapału zagłosowaniem 15-tu miljonów franków, na wysłanie posiłków do Meksyku. Ten objaw, którego niespodziewano się nawet w obec dzisiejszego usposobienia izby do oszczędności, dowiódł zaufania jéj w rządzie. Dla tego mowa pana Ernesta Picard zimno była przyjęta.

Mówca opozycyjny z większą niż zwykle żarliwością poruszył przedmioty, o których i sam i jego zwolennicy dość często przemawiali. Rozwodził się szczególniéj nad zostawioną rządowi wolnością przenoszenia summ z jednych rozdziałów budżetu na inne i dowodził jakim nadużyciom może to dać miejsce.

Śmiało oświadczył się przeciw podatkom, nazywając je klęską; dla złagodzenia jednak drażliwości ministra skarbu dodał, że są klęską konieczną. Najszczególniéj odznaczył się p, Picard, ganiąc łączenie w jedném ręku kilku urzędów i przywiązanéj do nich płacy. W téj części swojéj mowy jaśniał prawdziwym dowcipem.

P. Magne, minister bez wydziału zbijał i pana Picard i pana Grannier de Cassagnac, izba zdawała się być przekonaną.

P. Darimon zarzucał, że oszczędności nie są dość stanowcze; p. Alfred Leroux bronił kommisji; rozprawy ogólne zostały wyczerpane.

Prezes więc przystąpił do odczytania listy żądanych kredytów. Naprzód na uposażenia i długi, następnie kredytu żądanego przez ministerstwo stanu. Z tego dowodu pp. Paweł Dupont i Delamarre wystąpili z dwiema pięknemi mowami przeciw rządowi, wyrzucają mu niedostateczne opatrzenie urzędników. Żądali oni naprzód, aby przepisano prawidła tak stanowcze dla ludzi używanych w administracji, jakie przepisano już dla wojska i sądownictwa; chcą aby zmniejszono liczbę i zastosowano ją do istotnéj potrzeby, ale żeby do obowiązków jednego rodzaju nie przywiązywano rozmaitych nazw, a nadewszystko rozmaitéj płacy. Dopominali się nakoniec większego poważania dla urzędników administracyjnych, dziś tak poniżonych, tak lekceważonych, że każdy ktokolwiek znaleźć może dogodniejsze warunki w zawodzie przemysłowym lub jakiém wyzwoloném powołaniu, co prędzéj służbę rządową opuszcza. Powszechność najlepiéj przyjęła tę mowę. P. de Fromelin żalił się na zmniejszenie o 50,000 fr. ilości przeznaczonéj na nagrody dla młodych malarzów i rzeźbiarzów.

Izba może znużona, przyjęła po kolei budżety ministerstw stanu, sprawiedliwości i spraw zagranicznych, nie korzystając ze służącego sobie prawa głosowania przez sekcje nie zaś przez ministerstwa. Podobno cała moc rozpraw wytężona będzie na budżet nadzwyczajny. który zapewne prędko na stół przyjdzie, jeżeli prace izby pójdą z równą jak dotąd działalnością. Jutro odbędzie się znowu posiedzenie.

Cesarz przyjechał dziś do Paryża z Fontainebleau o południu dla przewodniczenia radzie ministrów; którym toczące się rosprawy budżetowe nie pozwalają bez uszczerbku służby oddalać się ze stolicy. Monitor umieścił dziś sprawozdanie pana Rouland o organizacji szkół handlowych i przemysłowych we Francji. Jest to bardzo znakomita praca w téj gałęzi narodowego wychowania.

Niedawno była mowa o mającéj zawiązać się spółce angielskiéj, dla uprawy bawełny w Algierji. Dziś ta spółka zawiązała się już stanowczo z kapitałem 25-ciu miljonów franków. Nie godzi się zapewne żalić, że to przedsięwzięcie zwróci na korzyść przemysłu odłogiem leżące bogactwa osady francuzkiéj; ale czyż należało czekać dopóki nie dźwigną go cudzoziemcy.

Vice-admirał Jurien de la Graviére przybył wczoraj z rana do Paryża; zdaje się, że minister marynarki przedstawi go dziś cesarzowi w Fontainebleau.

Paryż 19 czerwca. Meksyk nie przestaje być ciągłym przedmiotem rozmów; wiadomości z tego kraju w Paryżu są bardzo mętne, nie rozjaśniły ich nawet listy nadesłane z dnia 20 maja; zdaje się dziś być rzeczą pewną, że zuawy francuzcy mieli siebie za dość silnych do zdobycia stanowiska i przypłacili za tę śmiałość. Wódz naczelny nie znajdował się w bitwie, była to prosta utarczka przedniej straży. Półkownik zuawow Gambier został zabity, podintendent Raul podobnież; obaj polegli od kul, pierwszy ugodzony w głowę, drugi w same piersi. Posiłki w tej chwili wynoszą od 8-miu do 10-ciu tysięcy żołnierzy; co do wyboru jenerała Forey, nic jeszcze niema pewnego. Wszyscy o nim myślą, jako o jednym z najlepszych jenerałów wojska, ale i jenerał de Lorencez używa najzasłużeńszéj wziętości. Wielu oficerów podało prośby o wysłanie ich do Meksyku; dopraszają się o toż i niektórzy oficerowie cudzoziemscy. Cokolwiek bądź wyprawa posiłków odbywa się z wielkim pośpiechem; wszystkie półki mające je składać otrzymały już rozkazy. Zdaje się, że wojsko nie wyląduje w Vera-Cruz, ale w innym porcie jak mówią w Tampico, gdzie żółta gorączka i czarne wymioty mniej grasują jak w Vera-Cruz. Cesarz chce działać stanowczo; chociaż oczywista, że w obecnej chwili rzeczy musiały się rozstrzygnąć. Chorągiew francuzka albo powiewa na stolicy Meksyku, albo wojsko odparte zostało na brzeg morza.

Głosowanie budżetu idzie raźnie w izbie prawodawczéj; wczoraj przyjęto kredyta wydziału spraw wewnętrznych; część kredytów wydziału skarbowego i trzy sekcje ministerstwa wojny.

Pp. Plichon i Henon wystąpili przeciw rządowi z mowami na wczorajszem posiedzeniu. P. Plichon żalił się na knowania w rzeczy wyborów, mówca sam siebie stawił za przykład; p. Baroche przytoczył świadectwo prefekta departamentu Nord, w którym miały zajść doniesione przez p. Plichon zdarzenia. P. Plichon przedstawił też opłakany obraz dziennikarstwa departamentowego i ścieśnień jakich doświadcza. Po nim p. Emil Ollivier dopominał się o nowe urządzenie granic obwodów wyborczych, które co 5 lat powinno mieć miejsce.

Rozdział wydatków na bespieczeństwo publiczne nastręczył panu Henon powód do mowy stosunkowo gwałtownéj, którą zamknął pytaniem, czy Francja otrzyma kiedykolwiek prawo habeas corpus.

P. Mariani roztrząsał przedmiot zmniejszenia kontyngensu wojskowego i starał się dowieść, że liczba wojska, głównie zaś jego ramy nie powinny być zmniejszane, naraziło by to bowiem dolę oficerów i podoficerów. Po uwagach pana de Belleyme o zbyt wysokiej liczbie wojsk utrzymywanych w Afryce i objaśnieniu jenerała Allarme, posiedzenie zostało odroczone.

Początek dzisiejszego posiedzenia odznaczył się dość żwawem zajściem. Zawczoraj kilku członków wyrzucało panu Emilowi Picard, że nie był szczerym; hr. de Morny powtórzył te słowa mówcy, który ich nie dosłyszał; prezes był wczoraj nieobecny, lecz dziś zgromił pana Picard za uczynioną wczoraj wymówkę panu Schneider, wice-prezesowi. P. Picard odpowiedział, co dało powód do sporu, lecz wkrótce wszystko wróciło do zwykłego porządku i rozbior budżetu wojskowego poszedł swoim trybem.

Paryż 20 czerwca. Dziennik londyński Times ogłosił depeszę, według której wojsko francuzkie miało ponieść straszliwą klęskę w Meksyku. Nie zmartwiło to w Paryżu nikogo, bo przesada czyni ją oczywiście niepodobną do prawdy. Nakoniec sprawdziło się, że jenerał Forey został głównym dowódcą wyprawy; posiłki najmniej wynoszą 15,000 żołnierzy. Tyle tylko wiadomo dzisiaj o wyprawie Meksykańskiej, bo i cel jej ostateczny i przyszła dola Meksyku są dotąd tajemnicą.

Kredyta roztrząsane na wczorajszem posiedzeniu izby prawodawczéj wyszły nieuszczuplone z tego rozbioru; budżet więc nie został obcięty i wszystko zapowiada, że zdrowo wyjdzie z pałacu Bourbon; bo też kommissja sumiennie go opracowała, tak, iż niewiele pozostało do sprostowania. Wydziały wojny i marynarki ze wszystkich najdrażliwsze; budżet Allgierji i wydział-oświecenia narodowego zostały zagłosowane.

Pod względem mów wspomnieć należy głos pana J. David o Algierji; jest to raczej rozprawa, bo p. David odwołując się do przyrzeczonej od tak dawna uchwały senatu, mającej uposażyć tę osadę zupełnie osobném prawodawstwem, przedstawił bardzo zajmujący obraz chwiejnego dotychczasowego systematu.

Mówca uznaje niedostatki zarządu wojskowego, który odstrasza osadników, lecz twierdzi, że utrzymanym jeszcze być musi przez wzgląd na krajowców, którzy nie mogą obejść się bez opieki. Zwraca on uwagę na systemat Hollendrów w Jawie, którzy przez kilka wieków rządzili tą osadą tylko w widokach kupieckich i troszczyli się o poskramianie jej orężem; od roku 1830-go zmienili zupełnie systemat, skutkiem którego osada nie tylko już dziś sobie wystarcza, ale przedstawia znaczną przewyżkę dochodów.

Po zagłosowaniu budżetu marynarki izba przeszła do budżetu wychowania narodowego. P. Nogent Saint-Laurent w bardzo pięknej mowie przebiegł główniejsze wady francuzkiego systematu wychowania.

Według niego rząd dla żadnej gałęzi wychowania nie czyni nic, czego wymaga stanowisko umysłowe, jakie aż dotąd Francja zajmowała w Europie. Uniwersytet dał się niemal prześcignąć zakładom naukowym prywatnym. Szkoły pierwotne, nie otrzymały ani rozwoju ani właściwej zachęty. Żałować przychodzi, że mówca nic nie wspomniał o przymusowym obowiązku rodziców posyłania dzieci do szkółek, chociaż wie zapewne, że ten środek podniosł Prusy, całe Niemcy Północne, Danję, Szwecję i Finlandję do stopnia ludów prawdziwie oświeconych. Lecz p. Nogent Saint Laurent oddał rzetelną zasługę powszechności, odkrywając stan opłakany w jaki niedbalstwo wtrąciło muzeum historji przyrodzonej; mowa jego obejmuje najnaganniejsze szczegóły, a chociaż poniża to miłość własną narodową, przyznać należy, że Anglja nierównie wyżej i pod tym względem stoi od Francji; że jej zbiory są utrzymywane i dozorowane ze szczodrobliwością i staraniem, jakich istotną potrzebę zaledwie pojmować zaczynamy.

Cytamy w dzienniku Kostytucjonista: Książe Napoleon wyjeżdża dziś wieczorem do Hawru, skąd prosto uda się do Londynu na pokładzie swojego jachtu Hieronim-Napoleon.

Rozumiemy, że ta podróż niema znaczenia urzędowego, lecz przedsięwziętą została jedynie w celu obejrzenia wystawy powszechnéj. Zdaje się zaś, że niedłużéj potrwa nad tydzień, z powodu blizkiego rozwiązania jéj cesarskiéj wysokości księżny Marji-Klotyldy.

Anglja.

Londyn 16 czerwca. Książe Walji przybył d. 14 czerwca, w sobotę, po południu do Windsor. Królowa i rodzina królewska wyjadą 18 czerwca we środę do Osborne, gdzie w razie kiedy stan zdrowia króla belgijskiego nie spowoduje nowego odkładu weselu królewny Alisy i książęcia Ludwika hesskiego, gody odbędą się dnia 1-go lipca. Pobyt królowéj w Szkocji wpłynął dobroczynnie na jéj zdrowie.

Postanowienie gabinetu angielskiego oznajmione przez lorda Palmerstona i hrabiego Russell izbom, niewystępowania teraz z żadném rozjemstwem między stanami wojującemi w Ameryce, jest zupełnie zgodne z mniemaniem powszechném, głęboko przeświadczoném o zupełnéj nieużyteczności i o prawdopodobnych zgubnych skutkach, jaki ten krok ze strony Anglji musiałby sprowadzić. Anglja widzi w kłopotach podatkowych na Północy i Zachodzie Stanów Zjednoczonych i w niebespieczeństwie głodu, który Północ zatrważa, najpewniejszą nadzieję pokoju. Z listów prywatnych widać, że wojna ma dziś tylko stronników w dostarczycielach, dziennikarzach i zagorzałych przeciwnikach niewoli; też listy twierdzą, że skoro kongres pobór podatków włoży na odpowiedzialność gmin, wówczas ta uchwała wywoła powszechne zniechęcenie.

Podlug obliczeń pana Bazley z Manchesteru, wojna przynosi dla stanu rzemieślniczego w Anglji stratę miliona sterlingów na miesiąc, a dla przedsiębierców używających ludzi do pracy 8,000,000 sterl. na rok, co stanowi dla pracy i kapitałów rocznie stratę 20-tu miljonów. Nadto ponieważ podwójna cena bawełny spowodowała jeszcze stratę 18 miljonów szterl. na rok, przemysł bawełniczy doznał straty 40-tu miljonów rocznie, co musiało by nakoniec zupełnie go zabić. Zważywszy, że Anglja przerabia połowę bawełny, w stosunku wyrobów amerykańskich i reszty Europy, summa strat doznanych przez ten przemysł wynosi 80 miljonów szterling. Te liczby, dostarczone przez najwyższą powagę praktyczną, przerażają zgrozą.

Projekt zaprowadzenia uprawy bawełny w Algerji oparty jest na sprawozdaniu członka parlamentu pana Caird, jednego z najznakomitszych rolników angielskich, który w tym celu odbył podróż do Algerji i znalazł, że wszystkie warunki miejscowe zapewniają powodzenie przedsięwzięcia. Wybrał on na uprawę bawełny obwod położony na brzegu morza, w pewnej odległości od Oranu; skrapianie tego obwodu ułatwią wody rzek Habra i Sig. Próby bawełny Algerskiej oglądane w Liverpool okazały się być wybornemi.

— Czytamy w Rannej Poczcie: Wice-król Egipski, który zamierzał zabawić 2 miesiące w Anglji, wraca natychmiast na Wschód, wydano rozkazy, aby jacht jego wysokości był gotów na dzień 25-ty czerwca.

— Lord Canning, który świeżo powrócił z Indji gdzie był wielkorządcą, umarł wczoraj zrana dnia 17 czerwca o godzinie 6-j, z choroby w jaką wtrącił go długi pobyt w owym kraju. Lord Canning rządził tą niezmierną osadą przez cały czas nieszczęsnego buntu Sipajow. Postępowanie jego zręczne i umiejętne, wsparte wziętością i nauką wojenną sir Colina Campbell wyniesionego później na dostojność lorda Clyde, przyczyniły się przy zasobach Anglji do przytłumienia rokoszu. Lord Canning otrzymal za to publiczne dzięki narodu, wyrażone przez parlament; królowa mianowała go hrabią i ozdobiła orderem podwiązki. Lord Canning miał dopiero lat 50. Jakoż na posiedzeniu izby lordów hr. Granville powstał i z widocznem wzruszeniem rzekł: winienem spełnić wobec waszych dostojności nader boleśny dla mnie obowiązek i uwiadomić, że izba straciła jednego z najznakomitszych swoich członków. Mąż wielki, sprawiedliwy i znakomity lord Canning już nie żyje. Przy pomocy Boskiej Opatrzności, przy rozwinieniu swych nadzwyczajnych zdolności, utrwalił on potęgę królowej i ojczyzny nad rozległem i ważnem państwem. W tym zawodzie poświęcił nie tylko własne życie, ale i życie najdroższej jeszcze dla siebie osoby. Jestem pewny, że uczucia waszych dostojności zupełnie odpowiedzą moim.

Lordowie Helmsford i Brougham również wyrażają głęboką boleść.

Dziś zrana lord-major londyński oznajmił Aldermenom i członkom rady miejskiej, aby zebrali się na posiedzenie nadzwyczajne, w celu naradzenia się nad bankietem, którym miasto Londyn pragnie uczcić najznakomitszych gości przybyłych na zwiedzenie wystawy powszechnej.

Londyn 12 czerwca. Hr. Russell, pierwszy sekretarz stanu spraw zagranicznych, odwiedził d. 9-go wicekróla egipskiego w willi Melrose-House. Tegoż dnia, margr d'Ailesbury, wielki koniuszy, był podobnież u jego wysokości. Wice-król oglądał we wtorek i we środę wielką wystawę, przyczém towarzyszył mu ciągle były jeneralny konsul angielski w Aleksandrji, pan Karol A. Murray wyznaczony przez rząd najjaś. pani do znajdowania się przy jego osobie przez cały czas pobytu w Anglji.

Londyn 13 czerwca. Lord Palmerston ma dziś wieczorem wytłómaczyć pogląd gabinetu na przedmiot pośrednictwa, interwencji i t. d. w Stanach Zjednoczonych. To zadanie stanowi treść teraźniejszych rozmów. Większość kraju pragnęłaby przyjęcia takiéj polityki, któraby nie przeszkadzając niepodległości Południa, zachowała pozór neutralności. Ale przeciwnikami téj polityki są wszyscy zwolennicy w społeczności angielskiéj, znaczna liczba kupców upatrujących w przywróceniu jednoty zapewnienie największego odbytu dla płodów angielskich, nakoniec surowi moraliści kraju, stanowczo sprzyjający Północy.

Między temi dwóma przeciwnemi stronnictwami, istnieje jeszcze trzecie nalegające na zachowanie ściśléj neutralności. Ci nawet co najmocniéj pragną rozjemstwa a są to w ogóle ludzie sprzyjający Południu, nie sądzą aby Anglja mogła przyzwoicie sama to rozjemstwo doradzać, przez wzgląd na rosnącą drażliwość Północy względem Anglików, woleliby zatém, żeby Francja sama podjęła się tego zadania, w razie gdyby przychylono się do téj polityki. Nadto wszystkie umysły poważne uznają ogromną trudność w znalezieniu podstaw do rozjemstwa.

Według stronnictwa najbardziéj przeciwnego utrzymaniu niewoli, rządy francuzki i angielski powinnyby porozumieć się i oświadczyć Południowi, że dziś stało się oczywistém, iż wszelki dalszy opór jest bez nadziei i usiłować otrzymać od rządu związkowego warunki umiarkowane i rozsądne dla rokoszanów, jeśli zgodzą się na złożenie broni. Z drugiéj strony twierdzą, że wbrew wojennemu powodzeniu Północy, bieg zdarzeń dowodzi przywrócenia jednoty. To ścieranie się mniemań i niebezpieczeństwo, na jakie, zataić tego niepodobna, wystawioną jest Anglja w Kanadzie i Indjach zachodnich, czynią to zadanie wielce drażliwém dla gabinetu angielskiego; wątpić wszakże nie należy, że użyte zostaną wszelkie usiłowania do znalezienia środków porozumienia się i jeśli można spólnego działania z Francją. Pod tym względem wszystkie stany społeczeństwa pokładają największą ufność w zamiarach i polityce cesarza.

P. Ducane, torys, używający w swém stronnictwie pewnego znaczenia, jawnie potępił nagany niedawno wypowiedziane przeciw rozchodom angielskim jako też poprawę pana Walpole. Na wczorajszém posiedzeniu izby gmin, inny torys, p. Corry, nalegał na rząd, aby otworzył nowe źródło wydatków dla zbudowania nowych doków i w morskich zbrojowniach rządowych. Nakoniec trzeci utrzymywał, że nadszedł czas w którym dla naprawy wielkich statków wojennych, Anglja powinna własnym nakładem zbudować odpowiednie doki w rozmaitych osadach. Lecz rząd oświadczył się przeciw tym przełożeniom. Sekretarz admiralicji oznajmił, że lubo potrzeby rządu znacznie się pomnożyły, te wydatki znajduje być niepotrzebnemi. W Malcie, dodał, jest już dok królewski, w którym nawet Warrior mógłby pomieścić się; w Bombay są dwa piękne doki dla okrętów małéj wody; są też dwa w Australji. W Singapoor, w Kantonie, w Amoy i rozmaitych portach wybrzeży chińskich, są także doki; tylko w Bermude rząd ma zamiar założyć głęboką sadzawkę.

Na témże posiedzeniu uczyniono zarzuty co do sposobu, w jaki rząd angielski przyszedł do posiadania Lagos, na zachodnim brzegu Afryki; p. Layard odpowiedział: niegdyś, rzekł, znaczny wywóz niewolników miał miejsce z Lagos do Kuby i Brezylji; dziś Lagos jest targowiskiem uczciwszego handlu i zapowiada, że stąd cywilizacja europejska przeniknie w głąb' ludności afrykańskich.

Dogodne warunki, pod któremi wyspa Zjednoczenia (Réunion), zdołała opatrywać się w robotników z Indji i korzyści, które stąd wypłynęły dla téj osady francuzkiéj, obudziły zazdrość, która objawiła się w skargach zaniesionych przed izbę gmin. Wszakże te skargi nie uczyniły najmniejszego wrażenia ani na rząd, ani na izbę.

Wice-król egipski kilkakrotnie odwiedził już międzynarodową londyńską wystawę, z któréj wiele przedmiotów zakupił; mówią, że wydał na to więcéj niż 20,000 funt. szter.

— Na posiedzeniu izby gmin, 13 czerwca, p. Hopwood zapytuje pierwszego lorda podskarbstwa, czy rząd najjaś. pani tudzież rząd francuzki, zamierzają wystąpić z rozjemstwem między związkowymi i oderwańcami i czy w razie jeśliby ich uprzejme wdanie się nie zostało przyjętém, były gotowe uznać oderwańców?

Lord Palmerston odpowiada, że nie otrzymano w téj mierze żadnéj wiadomości od rządu francuzkiego i że dziś rząd najjaś. pani niema zamiaru występować z rozjemstwem między stronami wojującemi w Ameryce.

Sir J. Elphinstone zapytuje rządu, czy otrzymał jaką wiadomość o tém, że na jeden okręt francuzki i na jeden okręt angielski strzelano z brzegów Ameryki, oraz, że kapitan statku francuzkiego został zabity?

Lord Palmerston odpowiada, że o niczém podobnem nie słyszał.

Izba zamienia się w komitet podatkowy.

P. Cavendish Bentinck zwraca uwagę izby na sprawę p. Jerzego Grieme Wadson Taylor. Przekłada, że w roku 1812-m, p. Taylor kupił u wielkiego książęcia toskańskiego największą część wyspy Monte-Christo. Zaszły między nim a dowódcą straży, znajdującéj się na wyspie spory. Dowódca został oddalony. Kiedy Toskanja przyłączyła się do Piemontu, posłano znowu tegoż kaprala do Monte-Christo. Żołnierze postępowali w taki sposób, że p. Taylor pisał list do sir J. Hudson, list w którym żalił się na ich zuchwalstwo i wzywał jego wdania się aby to ustało. Pan Taylor pozwany został do stawienia się przed sądem wyspy Elby, w skutek wytoczonéj sprawy z rozkazu barona Ricasoli na zaniesione skargi, jakie te spory wywołały. Potępiono go na 6 miesięcy więzienia z okolicznościami noszącemi znamię krzyczącéj niesprawiedliwości; ponieważ zabrano wyspę Monte-Christo, co było czynem prawdziwego rozboju, niweczącego własność pana Taylor. Niepodobna mu było otrzymać od rządu włoskiego słuszności i wynagrodzenia. Szanowny członek utrzymuje, że jako poddany angielski p. Taylor ma prawo do opieki swojego rządu, którego obowiązkiem jest otrzymać wynagrodzenie na jego korzyść. Żąda więc złożenia na stole izby papierów odnoszących się do téj sprawy.

P. Bovill popiera to wniesienie. Utrzymuje, że nic na świecie nie zdoła usprawiedliwić podobnego prześladowania i że rząd włoski oświadcza się z bardzo niedostateczném zadośćuczynieniem.

P. Layard odpowiada, że starano się wmówić, iż pan Taylor był przedmiotem prześladowania ze strony rządu włoskiego, lecz rzeczywiście nie zachodzi najmniejsza zawziętość przeciw niemu. Rząd najjaś. pani uważał to zajście pod względem prawnym i zastosował się do zdania prawoznawców narodu. Wytoczona przeciw panu Taylor sprawa, opierała się nie na prawie konstytucyjném włoskiem, ale na prawie toskańskiem, które jeszcze wówczas nie było cofnięte, sprawę prowadziły władze miejscowe. Rząd włoski nie chciał krępować biegu sprawiedliwości, tylko zachował sobie w razie potępienia, udzielić panu Taylor amnestję i zwrócić wszystkie nakłady;—co też i uczynił w chwili opuszczenia wyspy przez pana Taylor. Statek nazwany Orwell, wzięty przez zbójców morskich, a o którym mówiono, że był w służbie króla włoskiego, co rzeczywiście nie miało miejsca, złupił wyspę Monte-Christo. Nie taję, mówił daléj p. Layard, że rząd włoski, jest za to odpowiedzialnym. Co się ściąga do wynagrodzenia, rząd włoski odesłał pana Taylor do sądów właściwych, lecz ten nie stawał przed niemi. Gdyby to był uczynił i nie otrzymał sprawiedliwości, wówczas byłoby obowiązkiem rządu królowéj, wdać się w tę sprawę, lecz prawoznawcy korony wyrzekli, że rząd wdawać się w to nie powinien.

P. B. Cochrane utrzymuje, że wszystkim kłopotom w téj mierze, winien jest sir J. Hudson.

Kanclerz szachownicy uważa, że celem wniesienia jest otrzymanie wdania się rządu królowéj za panem Taylor u rządu włoskiego. Minister spraw zagranicznych z początku silnie przemawiał za panem Taylor. Ale po otrzymaniu odpowiedzi rządu włoskiego, po zgłębieniu całéj sprawy i danych objaśnień, okazały się one tak dostatecznemi, iż niewolno już było rządowi jéj podnosić. Kanclerz szachownicy utrzymuje, że spór obecny jest wymierzoną napaścią na sir J. Hudson; że p. Cochrane i jego zwolennicy wymagają, aby rząd angielski wtrącał się w prawodawstwo obcego kraju i to nawet wówczas kiedy jego władza wykonawcza oświadczyła, że uwolni pana Taylora choćby był potępionym.

P. Kinglake po uważném odczytaniu papierów téj sprawy mówi, że musiał przychylić się do zdania tych, co z tém wniesieniem wystąpili. Utrzymuje, że wówczas gdy zaszło zdarzenie o którém mowa, stan Włoch nie pozwalał skutecznego odwoływania się do sądów zwyczajnych; co w dniach pokoju i prawidłowego porządku przyznaje, że byłoby właściwém.

Jeneralny solicytor mówi, że całe pytanie po prostu na tém tylko polega, czy rząd angielski spełnił swą powinność zgodnie do zasad, na których zwykle spoczywają prawa poddanych angielskich. Następnie starał się dowieść, że przyjęty w téj sprawie tryb przez rząd odpowiada zwykłemu postępowaniu wszystkich rządów na świecie.

P. J. Estcourt mówi, że przytoczone przez rząd dowody niweczą wszelką nadzieję otrzymania sprawiedliwości dla skrzywdzonego angielskiego poddanego. Cieszy się jednak tą myślą, że rozprawa nie zakończy się, bez jakiejkolwiek otuchy wynagrodzenia.

Lord Palmerston. Całe pytanie na tém polega, czy wśród obecnych okoliczności, rząd ma pzawo dopominać się u rządu włoskiego wynagrodzenia dla pana Taylor. Potępienie wyrzeczone przeciw temu dżentelmanowi, może być zupełnie niesłuszne, ale zapominać nie należy, że opiera się na świadectwach przed sądem złożonych. Rzeczywistą krzywdą jest nadwerężenie własności p. Taylor na wyspie Monte-Christo. Dopuścili się jéj ludzie nie będący wówczas w służbie rządu włoskiego; idzie więc o dowiedzenie się, czy obowiązany jest wynagradzać szkody wyrządzone przez zbójców morskich? Zasada, iż nie jest w podobnych okolicznościach odpowiedzialnym, była zawsze przyjmowaną, nadto prawoznawcy korony wyrzekli, że nie było powodu nalegania o wynagrodzenie. Wszakże rozumiem, że rząd włoski, po dojrzałéj rozwadze, a nadewszystko ze względu na spółczucie objawione przez wszystkie strony izby dla p. Taylor, roztrząśnie tę sprawę z innego stanowiska i udzieli wynagrodzenie, bo rzeczywiście szkoda była wielka.

P. Disraeli porównywa mowy pp. Layard i Gladstone z mową lorda Palmerstona. Głos szlachetnego lorda, hojnie wynagradza za głosy dwóch poprzednich mówców. Daremném byłoby przenosić tę sprawę na pole czysto prawne, skoro zastanowimy się nad ówczesném położeniem, w jakiem znajdowały się Włochy. Niema wątpliwości, że pan Taylor doświadczył wielkiéj krzywdy i że izba ma zupełne prawo zapytywać czy są jakie środki do jéj wynagrodzenia. Ponieważ lord Palmerston pozwala domyślać się, że można jeszcze mieć nadzieję pewnéj w téj mierze ulgi. P. Disraeli chętnie wierzy, że dostatecznie wynagrodzenie otrzymane zostanie, a ktokolwiek pamięta o postępowaniu szlachetnego lorda w sprawach don Pacifico i pana Macdonalda, ten powinien mieć nadzieję, że i w tym razie prawa obywatela angielskiego, będą należycie bronione. Pan Cavendish Bentinck cofa swoje wniesienie.

Sir J. Walsh, czy rząd otrzymał jaką urzędową wiadomość o prawdziwości odezwy przypisywanéj jenerałowi Buttler, wojennemu gubernatorowi Nowego-Orleanu? a jeżeli otrzymał, czy uczynił jakie przełożenia rządowi amerykańskiemu.

P. Gregory protestuje przeciw zwierzęcéj dzikości człowieka, któremu rząd związkowy poruczył wojenną zwierzchność w Nowym Orleanie. Odwołuje się do lorda Palmerstona, aby razem z rządem francuzkim okrył hańbą postępowanie obrażające wstyd, cywilizację i ludzkość.

Lord Palmerston. Rozumiem, że nikt nie może czytać w mowie będącéj proklamacji, bez uczucia najżywszego oburzenia. Nie waham się nazwać tego pisma podłém. Anglik powinien oblać się wstydem na myśl, że podobny krok popełniony został przez człowieka należącego do plemienia anglo-saskiego. Jeśliby to pismo wyszło od naczelnika hordy dzikich, możnaby tego żałować, ale niktby się nie zdziwil; ale myśleć, że podobny rozkaz dzienny wydany został przez żołnierza, przez człowieka wyniesionego na dostojność jeneralską, jest to zaiste przedmiotem zdumienia i boleści. Wątpić nie mogę, że rząd amerykański okryje hańbą i potępi ten czyn skoro się o nim dowie. Otrzymaliśmy wczoraj depeszę lorda Lyons, w któréj udziela podług jednego dziennika amerykańskiego, paragraf odczytany przez zacnego baroneta i rozkaz dzienny jenerała Beauregard. Nic nie sprzeciwia się złożeniu tego pisma. Co do drogi jaką rząd królowéj przyjmie, izba zapewne uzna, że zastanowić się nad nią należy. Wszakże przekonany jestem, że niema w Anglji ani jednego człowieka, któryby nie podzielał w téj mierze uczuć tak wymównie wyrażonych przez zacnego baroneta i mego czcigodnego przyjaciela.

Izba została odroczona.

Austrja.

Wiedeń, 17 czerwca. Niektóre dzienniki roztrząsają rzekomy programat rządowy w zadaniu węgierskiem, dla spełnienia którego mają być potrzebni spółpracownicy. Chociaż rząd najgoręcéj pragnie, aby prawdziwi miłośnicy Węgier, wolni od marzeń urojonych i mający za jedyny cel szczęście swéj ojczyzny nieoddzielne od pomyślności całéj monarchji zespolili swe dążności z widokami rządu, to wszakże pewna, że pod tym względem nie może istnieć żaden inny programat prócz tego, jaki opiera się na mnogich aktach rządowych sankcjonowanych przez cesarza. Ta uwaga najlepiéj określa stanowisko rządu względem treści wspomnianego programatu i kroków, jakie mogły być przedsięwzięte co do jego urzeczywistnienia.

— Cesarz pojechał wczoraj to jest d. 16 czerwca do Laxemburga.

Arcy-książe Ferdynand - Maksymiljan i arcy - księżna Szarlota pojadą jutro do Bruksełli, zkąd udadzą się do Londynu, jeśli okoliczności na to pozwolą, to jest, jeżeli stan zdrowia nie zatrzyma przy łożu króla Leopolda i jego córki i zięcia.

Gazeta Praska, dziennik urzędowy, umieszcza następną notę:

Ciągle jeszcze jest mowa o konferencjach mających toczyć się Wiedniu w rzeczy reformy Związku niemieckiego, jako też o otrzymanych już w tym względzie pewnych wypadkach. Czas jest stanowczo oznajmić, że te konferencje dotąd się nie zaczęły.

Przy rozbiorze budżetu wojennego w izbie poselskiéj minister wojny oświadczył, że rząd postara się o zmniejszenie o ile na to pozwolą istniejące konwencje, wydatków na utrzymanie wojska medjolańskiego, lecz że więcéj powiedzieć nie może.

Sprawozdawca komissji p. Giskra, utrzymuje, że żołnierze tego oddziału mogą bez niebespieczeństwa wrócić do swego kraju, a jeżeli kto chce zatrzymać ich pod chorągwiami, niech więc sam ich opłaca.

Hr. Rechberg oświadcza, że księstwa włoskie są posiadłościami austryjackiemi. Toskanja w drugim a Modena w trzecim stopniu pokrewieństwa. Toskanja dostała się w zamian za księstwo Lotaryngskie. Książe modeński jest jedynym z dawniejszych sprzymierzeńców Austrji, który wytrwał dla niéj w wierności w dniach jéj nieszczęścia. Austrja bez niesławy i bez złamania umów opuścić go nie może. Wszakże rząd postara się, w miarę sił swoich uczynić zadość życzeniom komissji.

Sprawozdawca zarzuca, że konwencja 1859-go obowiązuje Austrję do opłacenia wojska modeńskiego tylko podczas wojny i kiedy to wojsko znajdować się będzie na ziemi austryjackiéj, dla walczenia obok wojska austryjackiego. Pokój położył koniec temu zobowiązaniu. Austrja uczyniła wszystko co powinna; żaden warunek nie zobowiązuje w pośród pokoju Austrji, do utrzymywania własnym nakładem wojska obcego panującego.

Izba przyjmuje wniosek komissji i tymczasowie tylko udziela kredyt miljon złotych, żądając, aby ten stan nieprawidłowy co najprędzéj ustał.

— Izba poselska na posiedzieniu 17-go czerwca zagłosowała budżet wydziału wojny i zgodziła się na ilość żądaną przez hrabiego Degenfeld. Dziennik dla cudzoziemców (Fremdenblatt) mówi z tego powodu:

Może było to posiedzienie najważniejsze od czasu otwarcia parlamentu; wojsko wprowadzone zostało przez izbę w obręb życia konstytucyjnego, które powinno dla Austrji zakończyć się epoką pomyślności i chwały. W r. 1848-m rozwój konstytucyjny Austrji, roztrącił się o opłakany sposób, z jakim wówczas postąpiono z wojskiem. Ówczesny parlament, porwany szalonemi widokami nie znalazł ani jednego słowa podzięki dla wojska, które po bohatersku walczyło we Włoszech. Cóż dziwnego, że wojsko widząc w parlamencie tylko zbiór opętańców, oświadczyło się głośno przeciw niemu; głos zaś wojska musiał być stanowczy wówczas, gdy tylko co ocaliło cesarstwo. Tymczasem obecne rozprawy nad budżetem wojskowym, nie tylko dowiodły, że istnieje zgoda między ministrem wojny i

przedstawicielami ludu, lecz przekonały o czułéj troskliwości parlamentu o dobry byt żołnierza, którego nawet nagląca konieczność oszczędności w niczem nie nadwątliła.

— Dziennik **Ranna Poczta** czyni następne uwagi. Jeżeli zastanowimy się, ile czasu izba poselska użyła na zagłosowanie praw najprostszych, oraz, że dwa posiedzenia wystarczyły jéj na uchwalenie summy 122-ch miljonów, przyznać należy, że uczyniła niezmierny postęp. Jesteśmy dalecy od podawania w wątpliwość zasługi téj pracy; wyznajemy przeciwnie, że wiele otrzymano, że szczęśliwie i prawie z dyplomatyczną zręcznością ominięto niejedną trudność. W ten sposób, izba poselska zniweczyła tajemne pragnienia stronnictwa reakcyjnego, które spodziewało się ujrzeć wynurzenie ważnych i zgubnych zatargów między wojskiem i parlamentem, albo właściwiéj mówiąc, między wojskiem i ustanowieniami konstytucyjnemi.

— Zajścia w Serbji i powikłania jakie zdaje się, że za sobą pociągnąć muszą, sprawiedliwie zajmują dziś wszystkie umysły. **Ranna poczta** mówi z tego powodu:

Pierwsza myśl przedstawiająca się najbliżéj jest ta: że Austrja, na pograniczu któréj najstraszliwsza wojna plemienna i religijna zapalić się może, powinnaby przywrócić pokój, bądź przez prędkie rozjemstwa, bądź nawet przez interwencję. Ale Austrja związana traktatem paryzkim, stanowiącym, że interwencja w sprawach tureckich nie może miéć miejsca tylko za zgodą 5-ciu wielkich mocarstw i Piemontu, nie jest do tego upoważnioną. Tak więc przypuściwszy nawet, że **wszystkie** państwa chciałyby przywrócić spokojność w Turcji, musielibyśmy skończyć na kongresie europejskim, którego nasza dyplomacja od 1859 roku unika z największem wysileniem. W takim składzie rzeczy najbardziéj naglącem jest urządzenie stosunków wewnętrznych cesarstwa, a mianowicie stosunków jego części wschodnich, graniczących bezpośrednio z widownią ważnych zdarzeń wkrótce spełnić się mających.

Wschodnio-niemiecka Poczta mówi ze swéj strony: Przełom sprawy serbskiéj prędzéj nadszedł niż wczoraj jeszcze o tem myślano. Wczoraj chodziło w Belgradzie o zatargę miejscową między chrześcijanami i turkami, zatargę, którą konsulowie rozumieli, iż na chwilę przynajmniéj przytłumili przez układy; dziś znajdujemy się wobec zdarzenia, mającego europejską doniosłość. Bombardowanie Belgradu natychmiast zmieniło znamię sporu. Wąłpić nie należy, że Fuad-Pasza zechce bronić użytych przez Azier-Paszę komendanta belgradzkiego kroków i twierdzić nie omieszka, że te nakazane mu zostały przez okoliczności miejscowe i przez obowiązek własnego bezpieczeństwa. Rząd też turecki nicby nie zyskał, potępiając postępowanie Azier-Paszy.

Bo cóżby było z Turcją, gdyby w pośród burz srożących się wokoło i zagrażających jéj istnieniu, Porta chciała związać ręce jenerałom, na których obrona państwa polega, nakazując im wszelkiego rodzaju względy dla obcych mocarstw? Można z pewnością przepowiedzieć, że bombardowanie stolicy serbskiéj, ani w Paryżu, ani w Petersburgu, nie będzie wzięte za prosty krok obrony, lub za zdarzenie niemające z innemi związku. Miasto Belgrad jest bez zaprzeczenia posiadłością serbską; niepotrzeba wielkich wysileń, aby bombardowanie zaliczyć do kroków **interwencji zbrojnéj**, któréj artykuł 28 traktatu paryzkiego nie pozwala inaczéj, jak za uprzedniem porozumieniem się z mocarstwami co ten traktat podpisały. Czyż podobny stan rzeczy może być przyjęty przez Austrję. albo choćby przez Anglję? Czyż bombardowanie Belgradu nie określi przynajmniéj stanowiska mocarstw względem sprawy wschodniéj? Czyż nie sprawi tego skutku, że stosunki krajów hołdowniczych względem Porty, choć raz nakoniec jasno i dokładnie zostaną określone?

I my sądzimy, że Omer-Pasza, za skwapliwie postąpił, bo pozór ubieżenia twierdzy byłby niedorzecznym, zwłaszcza względem tak silnéj z przyrodzonego położenia i ze czteroletniego ciągłego uzbrajania rzeczonéj warowni z obawy niespodzianéj napaści. Pasza mógł najspokojniéj czekać natarcia. Na nieszczęście nie umie on poskramiać swych wzruszeń, równie jak i książe Michał; jeden z nich jest pod wpływem rozdrażnionych poddanych, drugi zbuntowanego żołdactwa. Kiedy jeden urzędowie oświadcza, że nie może odpowiedzieć za następstwa, a drugi słucha rozkazów wzburzonych żołnierzów, przypadek jest panem położenia. Czyż Austrja a nawet Anglja mogą ścierpieć ten stan rzeczy? Bombardowanie więc Belgradu zniewoli mocarstwa do bliższego określenia sprawy wschodniéj i do jaśniejszego wypowiedzenia stosunków między krajami hołdowniczemi a zwierzchnią ich potęgą.

Wiedeń 19 czerwca. Budżet marynarki obejmujący tylko 13 miljonów wywołał nierównie silniejszą burzę niż budżet wojenny 122-ch miljonów. Przyczyna jest oczywista; siła zbrojna morska nie istnieje i tylko przez patryotyczną hiperbolę można mówić o flocie austryjackiej. Co do utworzenia tej floty istnieją dwa sprzeczne zdania. Podług jednego z nich utworzenie siły zbrojnej morskiej jest dla Austryi zadaniem żywotnem, bo flota weźnie pod swą opiekę handel i brzegi, tudzież zapewni kommunikacje wojskowe i potężnie wspierać może lądowe działania.

Stronnictwo wyznawców tego przekonania chciało by, bez względu na położenie skarbu, poświęcić znaczne summy na powiększenie floty. Drugie stronnictwo zaprzecza potrzebie morskiej siły zbrojnej w celach obrony i nie przywiązuje żadnej wagi co do opieki nad handlem. Sądzi raczej, że ponieważ lada jaki wydatek nie wystarczy na utworzenie floty mogącej stawić czoło marynarce sardyńskiej, Austrja popełniła by błąd nieprzebaczony, marnując znaczna summy na swą flotę. Dla tego zadanie morskie stawi nierównie niżej nad zadanie skarbowe i stosuje do budżetu marynarki pewnik: oszczędzajmy, oszczędzajmy jeszcze, oszczędzajmy zawsze. Wniesienie komitetu, którego p. Giskra był najdzielniejszym obrońcą, przechyla się do owego pewnika, a lubo zdanie przeciwne ma wielu zwolenników w liczbie których, samo z siebie, ministra marynarki,—większość zdaje się przychylać do wniosku komitetu.

— Podajemy z dziennikow wiedeńskich następne wiadomości, o zatardze belgradzkiej:

Według Wiadomości czerpanych z najlepszych zrzódeł, Azier-Pasza, komendant twierdzy belgradzkiej, miał prosić pod dniem 16 czerwca cesarskiego jenerała Filipowicza dowodzącego w Semlinie, aby mu użyczył kilka drużyn wojsk cesarskich, dla zasilenia belgradzkiej załogi. Jak łatwo było przewidzieć, prośba Azier-Paszy nie wzięła skutku. Spółcześnie otrzymujemy wiadomość, że wstrzymanie bombardowania wyjednał jener. Filipowicz, bo jeneralny konsul francuzki później dopiero, chociaż w sposób stanowczy, oświadczył swą interwencję. Między szczegółami nadesłanemi nam w tym względzie, Turcy żwawo opparli napaść Serbow na cytadellę bełgradzką. Senator serbski Filip Christides znajduje się od dnia zawczorajszego w Wiedniu ze szczególném poruczeniem (**Korrespondencja Scharfa**).

Naprózno ogień twierdzy umilknął w Belgradzie, nienawiść Serbów ku Turkom nie wygaśnie, dopóki się ich nie pozbędą, co prędzéj, późniéj nastąpić koniecznie musi. Lecz pojąć nie możemy, dla czego dziennikarstwo wiedeńskie przywiązuje tyle wagi do każdéj bójki na wschodzie, jak gdyby cesarstwo austryjackie zagrożone było trzęsieniem ziemi. Nie jest to ani rozumnie, ani rostropnie, mięszać dolę Austrji z dolą Muzułmaoów; mówimy Muzułmanów, nie zaś Turków, bo kiedy Europa wezwana zostanie do ostatecznego rozstrzygnienia przyszłości Turcji, Austrja pewno wystąpi z głosem służącym jéj w téj sprawie. Objaśnienia złożone przez hrabiego Rechhberg w izbie poselskiéj o odporném położeniu polityki austryjackiéj, nie ręczą jeszcze za to, aby nasz gabinet niemiał żwawo ująć się za brodę proroka.

Upadek moralny i materjalny Turków jest oczywisty; stwierdza go i nieudolność utrzymania porządku między poddanymi muzułmańskimi w Azji i nieumiejętność poskromienia powstań w posiadłościach europejskich. Czyż Austrja obowiązana jest do przywracania tam porządku? Wyrzekliśmy się nazawsze utrzymywania policji w Europie, oraz obowiązku konserwatorów trupów europejskich. Czego nie zrobiliśmy dla Hessji elektoralnéj, powinniśmy być dalekiemi od spełnienia na korzyść seraju konstantynopolskego i to tém mniéj, że Słowianie austryjaccy powinni zniewolić rząd nasz do oględności w polityce Wschodniéj. Prócz tego, byłoby to najniewdzięczniejszą pracą, wysilać się nad utrzymaniem Turcji przy życiu, bo nigdy nie wymożemy na Dywanie, aby przestał chwiać się między wpływem angielskim i francuzkim. Nie lękamy się zatém być w błędzie, wynurzając nasze przekonanie, że jeśli Austrja kiedykolwiek wda się w wewnętrzne sprawy cesarstwa ottomańskiego, uczyni to tylko ulegając życzeniom, a nawet usilnéj prośbie państw europejskich. Według tego usposobienia gabinetu austryjackiego, któregośmy zaiste fałszywie nie wytłómaczyli, można z pewnością wnosić, że słowiańsko-tureckie zawichrzenia w żadnym razie nie spowodują ani zatargi europejskiéj, ani nawet najmniejszéj różnicy miedzy Austrją a dalszemi państwami Europy. (**Fremdenblatt**).

— Dobrze wiemy, że prawo Porty trzymania załog w twierdzach serbskich polega na traktatach, ale te traktaty sięgają bardzo różnych czasów niż dzisiejsze. Nietylko bowiem potęga turecka spoczywała wówczas na innych podstawah, ale nawet wszystkie stosunki europejskie miały ogólnie wówczas inną postać. Jeżeli Porta nie umie popierać praw swoich zwierzchnich, tylko przez kilka tysięcy ludzi utrzymywanych w twierdzy serbskiéj, pewno zginie, i powinniśmy czekać blizkiego ponowienia zatargi, tak dalece, że nietylko służące jéj prawo trzymania załogi w Belgradzie, ale i w ogólności prawo zwierzchnicze nad Serbją ulegnie pod przemocą oręża. Trudno nam zrozumieć, aby cokolwiek na tém zależało Austrji, żeby istniejące traktaty między Portą i Serbją, były co do głoski spełniane i osłonięte od wszelkich wznowień jakich czas wymaga. Jesteśmy raczéj tego zdania, że nic skuteczniéj nie dopomogłoby potrzebom Austrji nad układ między Portą i Serbją, zapewniający nas od powtórzeń tych opłakanych zatargów i utrwalający spokojność w najbliższém naszém sąsiedztwie. (Pątnik).

Wiedeń 15 czerwca. **Wschodnio-niemiecka poczta** pisze: Postanowiono wysłać arcy-książęcia Ferdynanda-Maksymiljana do Londynu, jako przedstawicieia króla Leopolda, przy ślubie królewny Alisy.

Minister, prezes, arcy-książe Rajnery wziął na pewny czas uwolnienie; pod jego nieobecność przewodniczyć będzie radzie hr. Rechberg.

Arcy-książe Albert nie wyzdrowiał jeszcze zupełnie z ostatniéj choroby.

Rodzice cesarza pojadą w następnym miesiącu do Ischl.

Oczekiwana tu jest za dwa tygodnie, królowa Marja Neapolitańska, małżonka Franciszka II. Naj. pani pragnie odwiedzić siostrę swoją cesarzowę Elżbietę w Kissingen, mąż jéj zostanie w Rzymie.

Hrabia Thun, minister austryjacki przy dworze rossyjskim, odjechał wczoraj na powrót do Petersburga. Przed odjazdem miał konferencję z hrabią Rechberg.

Zmniejszenie wojska, aż do dziś dnia dokonane, jest następne; odwołano z Włoch i wysłano do Karyntji i Styrji 8-m całych półków; płaca przepisana dla wojsk stojących załogą we Włoszech została zniesiona; jest to bardzo znaczna oszczędność, którą otrzymano bez narażenia siły, a nawet liczby wojska. Nadto, we wszystkich półkach jazdy zniesiono szwadrony składowe; również zniesiono 29 dywizij koni pociągowych. W całem wojsku wyjąwszy korpusów stojących załogą we Włoszech, w Dalmacji i kilku półków zajmujących twierdze związkowe niemieckie, zniesiono wszystkie posady adjutantów bataljonowych, oficerów żywności i t. d. Uwolniono też ze służby wszystkich oficerów przy kartach jeograficznych, tudzież adjutantów właścicieli półkowych, których była znaczna liczba.

Hr. Forgach udaje się do Węgier, gdzie przepędzi około 2-ch tygodni. Według dzienników wtajemniczonych, podróż kanclerza węgierskiego, chociaż spowodowana sprawami domowemi, nie pozostanie bez wpływu na środki, które rząd przedsięwziąść zamierza względem zadania węgierskiego.

Prusy.

Berlin 18 czerwca. Izba zagłosowała projekt do prawa pasportowego według uwag swojéj kommisji, lecz zupełnie wykreśliła § 3; w § 9-m rozporządzenie, którego minister spraw wewnętrznych miał przesłać władzom stosowną instrukcję zostało uchylone. W § 8-m oznajmiono, że ogólna instrukcja 1817 roku o kartach pobytu, została cofnięta. Izba następnie odesłała do kommisji projekt do prawa o przymusowém świadectwie narzuconém redaktorom i wydawcom dzienników, w moc którego powinni wymieniać autorów umieszczonych artykułów. Izba dołączyła do tego projektu liczne poprawy.

Minister wojny oświadczył wczoraj, na posiedzeniu kommisji, z powodu rozbioru budżetu wojny, że rząd niema zamiaru przedstawiać nowego prawa o organizacji wojska i że zamierza po prostu trzymać się prawa 1814-go r.

Kommisja prawodawcza izby poselskiéj postanowiła przedstawić następny projekt do prawa:

Artykuł jedyny. Drukarze, wydawcy i redaktorowie, nie będą mogli być zniewalani środkami przymusowymi do wymieniania autorów, wydawców pism, artykułów, lub publikacij bezimiennych.

Rząd sprzeciwiać się będzie przyjęciu tego projektu. Minister sprawiedliwości już oświadczył kommisji, że niepoczytuje doradzanego prawa za wczesne lub pożyteczne. Wprawdzie dzisiejsze prawo druku nie obowiązuje wyżéj wyliczonych osób do wymieniania bezimiennego autora lub wydawcy, ale trybunał najwyższy sądził, iż znajduje w przewodzie prawnym przykłady usprawiedliwiające ten przymus.. Podobny wykład prawa jest nader uciążliwy, zwłaszcza dla całego szeregu osób, których spółpracownictwo w dziennikach jest bardzo pożyteczne. Mnogie okoliczności osobiste, nie pozwalają pewnym autorom artykułów, a nadewszystko listów, wyrzekać się bezimienności. Skąd jasno pokazuje się, że doradzane prawo wyświadczyłoby wielką usługę dzienikarstwu i zapewniłoby wielką dla niego niezależność. Zadanie prawne odrębnie wzięte od zagłosowania nowéj ustawy, polega na następnem zapytaniu: czy odpowiedzialność sądowa cięży na autorze, gdyż wykroczenie widocznie wypływa nie z napisania ale z ogłoszenia obwinionego artykułu, a więc wydawca powinien być odpowiedzialnym.

Gazeta Krzyżowa potwierdza, że hr. Bernstorff zaniechał zamiaru usunienia się od kierunku spraw zagranicznych.

Gazeta Elberfeldzka potwierdza, że rozkaz książęcia Augusta würtembergskiego, polecający zwierzchności wojskowéj czuwanie nad tém, żeby gwardja nieczytała 9-ciu wyzwolonych dzienników berlińskich, rzeczywiście istnieje.

Książe elektor kasselski jeszcze nic nie uczynił w rzeczy zmiany ministrów.

Berlin 14 czerwca. Korrespondencja **Sterna** donosi z Wejmaru, że podpisanie konwencji wojskowéj z Prusami jest bardzo blizkie. Konwencja podobna jest do téj, jaką zawarto z księstwem Sasko-altenburgskiem; tylko na żądanie rządu Wejmarskiego, Prusy zgodziły się, aby oficerowie pruscy służący w kontyngensie wejmarskim nazywali się oficerami Sasko-wejmarskimi, nie zaś oficerami pruskimi przywiązanymi do wojsk i t. d. jak to zostało zastrzeżone w konwencjach zawartych z Koburgiem i Altenburgiem.

Berlin 15 czerwca. **Gazeta Pruska** zapowiada, że pod koniec miesiąca oczekiwane jest przybycie do Berlina ambasady japońskiéj, zwiedzającéj teraz Hagę.

Berlin 16 czerwca. **Gazeta Krzyżowa** pisze: Następca tronu uda się 28-go czerwca do Anglji na wesele królewny Alisy.

Pełnomocny minister pruski w Turynie, hr. Brassier de Saint-Simon, odjechał wczoraj na swą posadę. Nie sądzimy, aby miał otrzymać jakie instrukcje, tyczące się przyznania królestwa włoskiego.

Danja.

Kopenhaga 14 czerwca. Przybycie do Kopenhagi półtora tysiąca uczniów z norwegskiego uniwersytetu w Christjanji i ze szwedzkich uniwersytetów w Lund i Upsali, nadało stolicy duńskiej znamię narodowego święta. Zbiegło się na tę uroczystość mnóstwo mieszkańców z Danji i dwóch innych sąsiednich królestw skandynawskich. Uczniowie 3-ch uniwersytetów wylądowali dnia 11-go około godziny 9-ej wieczorem i przyjęci zostali pełnemi zapału okrzykami przez swoich kopenhagskich spółbraci, oraz przez tłumy mieszkańców zgromadzonych na brzegu przy komorze celnej królewskiej. Poprowadzono stąd młodych gości w procesji. Poprzedzała ich muzyka, władze cywilne i trzy chorągwie skandynawskie przez ulice, przez łuki z kwiatów i zieleni, na wielki dziedziniec uniwersytecki. Tam p. Schorlin, rektor magnifikus powitał ich mową: następnie pierwszy burmistrz stolicy, szambelan Luttichau, serdecznie pozdrowił w imieniu wszystkich obywateli kopenhagskich.

Cała ta młodzież trzech uniwersytetów norwegskiego i szwedzkich, wzięta była w gościnę przez mieszkańców do ich domów, gdzie znaleźli gotowe na ich przyjęcie pokoje i stół bezpłatny; pierwszy przykład dał król duński, udzielając gościnność 25-ciu uczniom we własnym pałacu; książe Christjan duński zabrał do siebie 6-ciu; książe Ferdynand posłał na tenże cel komitetowi 200 talarów i wszyscy wielcy dostojnicy państwa przyjęli w swoich gmachach pewną liczbę młodzieży szwedzkiej i norwegskiéj. Jutro, w niedzielę, król ma wyprawić dla nich wielką ucztę i ukaże się na niej w stroju studenta szwedzkiego z czapeczką na głowie, któréj tylko młodzież uniwersytecka używa. Frydryk VII ma szczególne upodobanie w świętach ludowych; nie zapomniano jak przed dwóma laty, w obozie prowincji Shonen, wychylał puhar piwa krążący kolejno między żołnierzami szwedzkimi, dla których wyprawił ucztę po powrocie ich z ćwiczeń i obrotów wojskowych.

Nazajutrz, dnia 12 czerwca z rana, professor Clausen znakomity uczony i mąż stanu, jeden z najgorętszych rozkrzewicieli idei skandynawskiéj, wręczył uczniom uniwersyteckim 4-ry prześliczne chorągwie wyszyte przez panie duńskie. Z uniwersytetu młodzież udała się do muzeum Thorwaldsena, gdzie w pięknem uczuciu uwielbienia i wdzięczności, złożyli liczne wieńce i kwiaty na grobowcu znakomitego rzeźbiarza, który pogrzebiony został w dziedzińcu muzeum, otoczony nieśmiertelnemi utworami, któremi ozdobił ojczyznę.

Wieczorem tegoż dnia przedstawienie dramatyczne zgromadziło uczniów w wielkim teatrze. W chwili, w któréj książe Christjan otoczony swą rodziną ukazał się w loży królewskiéj, zabrzmiały serdeczne okrzyki dla dynastji duńskiéj, na które książe odpowiedział życzeniem szczęścia i zdrowia Karolowi XV, królowi Szwecji i Norwegji. W piątek rano zrobiono z Kopenhagi koleją żelazną wycieczkę do Roskilde, dla zwiedzenia tego starodawnego miasta dziejowego, gdzie w katedrze spoczywają śmiertelne szczątki królów duńskich. Wieczorem znowu dano ucztę dla miłych gości w pięknym ogrodzie w pałacu Losenborg, leżącym w samém środku Kopenhagi.

Około 3-ch tysięcy pań i panów zgromadziło się na tę zabawę; mowy, przezdrowia i pieśni uwielbiające braterstwo skandynawskie; z kolei po sobie następowały, sobotę i niedzielę poświęcono wycieczkom w piękne okolice, bogate w lasy i jeziora,, na północy Zelandji. Król zaprosił uczęstników téj wycieczki w liczbie 1,000 osób na śniadanie do pałacowego ogrodu we Fredensborg, zamku, w którym zwykł lato przepędzać. Król wzniosł przezdrowie swojego przyjaciela i najjaśniejszego brata Karola XV-go, hr. Hamilton poseł szwedzki odpowiedział przezdrowiem króla Fryderyka VII-go.

Uczniowie duńscy i szwedzcy wynurzyli królowi wdzięczność za doznaną gaścinność, a gdy naj. pan przeczytał zgromadzonym depeszę telegraficzną, którą przesłał Karolowi XV z wynurzeniem swych przyjaznych uczuć, zapał był niewymówny. Król wyraził nakonięc pragnienie trwałéj zgody i braterstwa, łączących trzy kraje skandynawskie. To życzenie zamknęło piękną zabawę. Późniéj nadeszła przez telegraf odpowiedź ze Szwecji w następnych wyrazach: „Pzzyjmij odemnie i od moich zjednoczonych ludów wyrazy serdecznego podziękowania za gościnność i łaskawość, z jaką ty przyjąłeś młodzież Północy. Twój oddany brat, Karol XV.“

W poniedziałek w gmachach uniwersytetu będzie święto pożegnalne; w porcie stoją parostatki, kłębią się obłoki dymu, powiewają skandynawskie bandery, młodzież uszczęśliwiona z poznania duńskich swych spółbraci, dała sobie słowo pracować na szczęście i sławę skandynawskiéj ojczyzny.

Depesze telegraficzne.

LONDYN, piątek 20 czerwca. Na wczorajszém posiedzeniu izby lordów, hr. Russell powiedział, że rząd angielski oskarżany jest o odstąpienie Francji w wykonaniu konwencji ściągającéj się do Meksyku. Mówiono, że Anglicy i Hiszpanie cofnęli się, zostawując Francuzom pracę pokonania trudności. Zachodzi tu niewyrozumienie rzeczy.

Wyprawa posiłków postanowiona przez Francję nie była spowodowaną przez zachowanie się Anglji. Według pierwotnéj konwencji, Hiszpanja powinna była wysłać do Meksyku 3,000, Francja zaś 2,500 ludzi; Anglja oprócz sił morskich miała posłać 700 marynarzy, których późniéj cofnięto.

Besposrednie niebespieczeństwo bitwy nie istniało, nigdy nie miano zamiaru wysyłania wojska, niemożna więc utrzymywać, że Anglja złamała swe zobowiązania.

Te objaśnienia hrabiego Russell zaspokoiły lorda Malmesbury, ponieważ według niego, sprawa Meksykańska obudziła niespokojność w Anglji i wywołała we Francji złe usposobienie względem tego kraju. Hr. Russell, nadto oświadczył na témże posiedzeniu, że minister angielski nie udał się do New-Yorku (Nowego Orleanu?)

LONDYN piątek 20 czerwca. Na wczorajszém posiedzeniu hr. Russell dowiodł, że p. Wyke niepomagał Meksykanom przeciw Francuzom, i że rząd angielski nie potwierdził komwencji, zawartéj przez pana Wyke i komodora Dunlop z rządem meksykańskim, konwencji, którą przysłano do Londynu na ratyfikację.

PARYŻ, piątek, 20 czerwca wieczorem. Dziennik **Kraj** oznajmuje, że posiłki wysłane do Meksyku, składają się z 2-ch półków żuawów, jednego bataljonu strzelców, ze 4-ch innych półków i z wojsk należących do osobnéj broni.

TURYN, piątek, 20 czerwca wieczorem. Obecność Garibaldiego w Turynie, daje miejsce rozmaitym pogłoskom; mówią, że stronnictwo działania wezwało Garibaldiego, aby oświadczył: czy chce trzymać z niém, lub z rządem. W skutek tego rodzaju zaklęcia Garibaldi na osobném posiedzeniu naczelników towarzystwa wybawczego miał złożyć godność prezydenta.

WIEDEŃ, sobota, 21 czerwca. Na wczorajszém posiedzeniu izby poselskiéj, zagłosowany został budżet marynarki na rok 1862-gi; przyjęto przełożenia kommisji, wydatki zwyczajne wynoszą 6-ć a nadzwyczajne 7 miljonów złotych.

Tegoż dnia izba panów zagłosowała budżet spraw zagranicznych, zgodnie z wnioskami kommisji, to jest odmawiając przychylenia się do zmniejszeń uchwalonych przez izbę poselską, płacy pełnomocnika austryjackiego, prezydującego w kommisji wojennéj związkowéj we Frankfurcie i posła austryjackiego w Rzymie.

TURYN, piątek, 20 czerwca. Biskup Orvieto został uwięziony z powodu listu pasterskiego, ogłoszonego na Boże Ciało, a obrażającego naród i prawa. W skutek postanowienia sądowego, biskup został wypuszczony na wolność, wszakże sprawa idzie swym biegiem.

Zapewniają, że jen. Medici został wybrany dowódcą gwardji narodowéj w Palermo. P. Caraccio la Bella, rodem Neapolitańczyk otrzymał posadę posła w Konstantynopolu.

BELGRAD, piątek 20 czerwca. Zabito dwóch tatarów poczty austryjackiéj. Zabójców uwięziono. Położenie tymczasowe nie ustaje. Ostatnie dni były opłakane. Ludność wiejska wezwana do miasta, złupiła sklepy nawet cudzoziemców. Ogłoszono stopę wojenną. Dwóch rabusiów rozstrzelano.

BUKAREST, piątek 20 czerwca. W chwili kiedy prezes rady pan Catargi wychodził z izby poselskiéj, został śmiertelnie ugodzony. Zbójca jest niewiadomy; strzelił dwa razy z pistoletu do pana Catargi.

TURYN, sobota 21 czerwca. Na dzisiejszém posiedzeniu izby poselskiéj pan Massari zapytał czy roznlesiona pogłoska o uczęstnictwie Włoch w wyprawie meksykańskiéj jest prawdziwą, pan Rattazzi odpowiedział, że rząd nigdy niemiał podobnego zamiaru i nie był przez nikogo wzywany do uczęstnictwa; dodał, że w razie wezwania, rząd postąpi zgodnie z dobrem kraju.

KASSEL, sobota 21 czerwca. W skutek wpływów zewnętrznych utworzenie gabinetu Wieganda jest zagrożone. Spółcześnie, jeneralny prokurator Dehn-Rotfelzer, zajmuje się utworzeniem gabinetu mającego złożyć się ze zwolenników konstytucji 1860 roku.

WIEDEŃ, sobota 21 czerwca. Na wczorajszém posiedzeniu izby panów, kardynał Rauscher bronił niepodległości władzy świeckiéj papieża, hrabia Rechberg wyraził się w tymże duchu przypominając słowa wyrzeczone przez pana Disraeli na parlamencie angiełskim o potrzebie niepodległości papieża. Dodał, że konkordat potrzebuje zmian, lecz że wprowadzić ich nie można bez przyzwolenia Papieża.

LONDYN, sobota 21 czerwca. Zakład Reutera udziela następnè wiadomości z New-Yorku z d. 10 czerwca:

Potwierdza się zniszczenie floty oderwańców i strata przez nich twierdzy Memphis. Wielką ilość bawełny zniszczono.

Rząd duński przekładał rządowi związkowemu zabranie Negrów od ich właścicieli i przewiezienie ich bez żadnego wydatku ze strony rządu związkowego, na wyspę Święty-krzyż (w Antyllach duńskich). Po trzyletniéj nauce Negrowie zostaliby wolnymi. Pan Seward odpowiedział, iż nie był upo-

ważnionym do przyjęcia przełożenia, lecz, że udzieli je kongresowi.

Wieść krąży, że nastąpi nowe wypuszczenie biletów skarbowych na 150 miljonów a to na żądanie powszechności.

LONDYN, niedziela 22 czerwca. Zakład Reutera oznajmuje z New-Yorku z dnia 12 czerwca:

Bitwa pod Harissenburg była straszliwą, przedenia straż związkowych musiała się cofnąć; z obu stron straty były wielkie. Po bitwie jenerał oderwańców Jackson nie wstrzymał swego odwrótu. Wieść krąży, że oderwańcy ciągną z Knoxville do Nashville i że mieskańcy Stanu Kentucky mają im dopomagać.

Projekt do prawa o nowém wypuszczeniu biletów skarbowych 150 miljonów przedstawiony został kongresowi.

Jenerał Mac-Clellan utrzymał posiłki.

PARYŻ, niedziela 22 czerwca. Monitor powszechny oznajmuje, że skoro doszła do Konstantynopola wiadomość o smutnych wypadkach w Belgradzie, rząd turecki natychmiast przesłał kommendantowi cytadeli rozkaz zaprzestania kroków nieprzyjacielskich i spółcześnie wyprawił Achmeda-Effendi dla rozpoczęcia śledztwa. Raszid-Pasza zmienił dotychczasowego gubernatora cytadeli.

TURYN, niedziela 22 czerwca. Zapewniają, że Garibaldi ma dziś wieczorem wsiąść w Genui na okręt, dla odpłynienia na Kaprerę.

FRANKFURT, sobota 21 czerwca wieczorem. Gazeta pocztowa oznajmuje w osóbnym dodatku z Kassel w sobotę wieczorem, że gabinet ostatecznie ustąpił i że nowy gabinet został utworzony, z programatem przywrócenia konstytucji 1831 roku, i prawa wyborczego 1849.

KASSEL, sobota 21 czerwca wieczorem. Gabinet już został utworzony. Jeneralny prokurator Dehn-Rotfelser jest ministrem skarbu i spraw zagranicznych, radca sprawiedliwości Pfeifer obejmie wydział sprawiedliwości, radca rządowy Stierenberger wydział spraw węwnętrznych, podpółkownik Osterhausen wojny.

Mówią, że wszyscy ministrowie są jawnymi zwolennikami konstytucji 1860 roku. Dekret książęcia elektora obejmujący te mianowania jest pod prassą. Książe elektor chce w poniedziałek to jest 21 czerwca pojechać do wód. Miasto jest w największém wzburzeniu.

KASSEL, niedziela 22 czerwca wieczorem. Gazeta kasselska ogłasza w nadzwyczajnym dodatku, listę nowych ministrów, i dodaje, że przywrócenie konstytucji 1831, i prawa wyborczego 1849, zostało potwierdzone.

USTAWA

O WYCHOWANIU PUBLICZNEM W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

(Dalszy ciąg ob. N 45).

DZIAŁ DRUGI.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŚREDNICH.

ROZDZIAŁ I.

Szkoły Powiatowe i Gimnazja.

Art. 56. Dla przygotowania młodzieży równie do rozmaitych powołań życia, jek i do słuchania wykładów wyższych w szkole głównéj, ustanawiają się zakłady naukowe średnie, pod nazwiskiem szkół powiatowych i gimnazjów.

Art. 57. Każdy mieszkaniec Królestwa i każdy mieszkaniec obcy, ma prawo kształcić się i przygotowywać w szkołach powiatowych i gimnazjach, a wszelkie w téj mierze ograniczenia uchylają się. Poddani zaś cesarstwa przyjmowani być mogą do tych zakładów nie inaczéj, jak za zezwoleniem władzy właściwéj cesarstwa.

Art. 58. Szkoły powiatowe w organizacji swéj będą ściśle odpowiadać pierwszym klassom gimnazjalnym, aby młodzież, która je przejdzie, mogła bez przerwy kontynuować nauki swe w gimnazjach.

Art. 59. Wszystkie szkoły powiatowe będą trojakie, a od klassy dopełniającéj w nich instrukcję, mają nosić nazwiska:

a) Szkół Powiatowych Ogólnych;
b) Szkół Powiatowych Pedagogicznych;
c) Szkół Powiatowych Specjalnych.

Art. 60. Szkoły powiatowe ogólne przeznaczają się dla takiéj młodzieży, która ma zamiar ukształcenie swe zakończyć; szkoły powiatowe pedagogiczne przeznaczają się do kształcenia nauczycieli elementarnych, jako ich seminarja; szkoły powiatowe specjalne czyli zarobkowe,, zastąpią miejsce dzisiejszych szkół realnych, które się znoszą.

ROZDZIAŁ II.

Szkoły powiatowe ogólne.

Art. 61. Piérwsze cztery klassy w Szkołach Powiatowych ogólnych odpowiadać będą, co do przedmiotów w nich wykładanych i liczby godzin dla każdego z nich, piérwszym czterem klsasom gimnazjalnym.

Art. 62. W klasie piątéj dopełnienie nauki polegać ma:

a) Na ugruntowaniu młodzieży w zasadach religji i moralności.
b) Na dalszem ćwiczeniu w językach: Polskim, Rossyjskim, Niemieckim i Francuzkim.
c) Na uzupełnieniu wiadomości w Arytmetyce, Jeografji i Historji.
d) Na nabyciu koniecznych pojęć z fizyki, chemji; higieny i historji naturalnéj.

Art. 63. Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin dla każdego z nich oznaczy postanowienie Rady administracyjnéj, na wniosek Komisji rządowéj Wyznań religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 64. Szkoły powiatowe ogólne rozłożone będą po kraju stosownie do potrzeby miejscowéj.

Art. 65. Nateraz szkół powiatowych ogólnych ustanawia się dziesięć: w Warszawie trzy, w Pułtusku, Łowiczu, Rawie, Wieluniu, Sieradzu, Hrubieszowie i Mławie po jednéj.

Art. 66. W dalszym czasie w miarę funduszów, liczba ich może być powiększoną i ustanawiane będą w tych zwłaszcza miejscach, gdzie jest stosowny budynek i gdzie mieszkańcy oświadczą chęć przyłożenia się do ich utrzymania.

Art. 67. Każda szkoła powiatowa ogólna mieć będzie 10-ciu, nauczycieli, mianowicie: do nauki religji, do języków: Polskiego, Rossyjskiego, Łacińskiego i Greckiego, Niemieckiego, Francuzkiego jeografji i historji, rysunków i kaligrafji po jednym; do nauk matematycznych i przyrodzonych po dwóch. Nauczyciele religji innych wyznań i nauczyciel śpiewu mogą być przybrani.

ROZDZIAŁ III.

Szkoły powiatowe pedagogiczne, czyli seminarja nauczycieli Elementarnych.

Art. 68. Piérwsze cztery kłassy szkoły powiatowéj pedagogicznéj, odpowiadają ściśle piérwszym czterem klasom gimnazjalnym.

Art. 69. W klassie piątéj kandydaci do stanu nauczycielskiego będą mieli wyłożone:

a) Wszystkie przedmioty, których już w początkowych klassach słuchali, oprócz języków: łacińskiego, greckiego i francuzkiego. Wykład wszakże ten będzie miał głównie na celu pokazanie i wprawę, jak przedmiotów tych uczyć należy i jak je daleko w Szkołach Elementarnych posuwać.
b) Fizykę z mechaniką.
c) Hygienę.
d) Historję naturalną.
e) Technologję.
f) Gospodarstwo i ogrodnictwo.
g) Pedagogikę.

Art. 70. Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin w tygodniu oznaczy Rada administracyjna na wniosek Komisji rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 71. Szkoły powiatowe pedagogiczne rozmieszczone być mają w różnych punktach kraju, a mianowicie tam, gdzie przy domu szkolnym jest ogród, lub blizko kawał pola do zajęć praktycznych.

Art. 72. Przy każdéj takiéj szkole będzie szkoła elementarna dwuklassowa dla praktyki kandydałów i jako wzorowa.

Art. 73. Szkoła taka elementarna wyjmuje się z pod opieki Dozoru szkolnego miejscowego i zawiadywania rządów gubernjalnych, a poddaje się zwierzchnikowi szkoły powiatowéj pedagogicznéj.

Art. 74. Nateraz szkół powiatowych pedagogicznych będzie pięć: w Radzyminie, po zamienieniu instytutu nauczycieli elementarnych na szkołę powiatową pedagogiczną; w Łęczycy, w Sandomierzu, w Biały i w Marjampolu.

Art. 75. Gminy Ewangielickie formować mogą własnym kosztem podobne szkoły pedagogiczne, dla kształcenia nauczycieli elementarnych swojego wyznania.

Art. 76, Kandydaci do stanu nauczycielskiego, kształcący się w klassie piątéj szkoły pedagogicznéj, uwalniają się od opłaty szkolnéj, i póki w niéj nauki pobierają wolni są od poboru wojskowego.

Art. 77. Gdyby który uczeń, po ukończeniu szkoły pedagogicznéj, nie miał zamiaru poświęcić się stanowi nauczycielskiemu, powinien zwrócić opłatę szkolną roczną.

Art. 78. Każda szkoła pedagogiczna będzie miała 10-u nauczycieli, mianowicie: do nauki religji, do języków: polskiego, rossyjskiego, łacińskiego i greckiego, niemieckiego, francuzkiego, jeografji i pedagoglki, rysunków i kaligrafji, po jednym, do nauk matematycznych i przyrodzonych po dwóch. Nauczyciele religji innych wyznań i nauczyciel śpiewu mogą być przybrani.

ROZDZIAŁ IV.

Szkoły Powiatowe Specjalne.

Art. 79. Szkoły powiatowe specjalne będą miały tylko trzy klassy gimnazjalne, a dwie specjalne, czwartą i piątą.

Art. 80. W tych dwóch klassach z języków nauczane tylko będą: polski we wszystkich szkołach, a niemiecki tam, gdzie z powodu znaczuéj liczby uczniów Niemców, Władza szkolna uzna tego potrzebę. Z nauk zaś wykładane będą:

a) z arytmetyki część o logarytmach;
b) z jeometrji, solidometrja z miernictwem i użyciem stolika i kątomiaru;
c) algebra do rozwiązywania równań stopnia drugiego włącznie;
d) fizyka z mechaniką;
e) chemja z zastosowaniem do rolnictwa i technologji;
f) hygiena;
g) historja naturalna;
h) gospodarstwo wiejskie z ogrodnicswem;
i) technologja;
k) nauki handlowe;
l) rysunki linearne, techniczne i topograficzne.

Art 81. Zakres każdego z tych przedmiotów i liczbę godzin wykładu oznaczy postanowienie rady administracyjnéj na wniosek Komissji Wyznań religijnych i Oświecenia publicznego.

Art. 82. Rozmieszczenie i powiększenie liczby szkół powiatowych specjalnych wskaże czas i rozwinięcie się przemysłowe miast w Królestwie polskiém. Nateraz otwarte być mają: w Warszawie dwie, w Płocku, we Włocławku, w Lublinie, w Radomiu, w Piotrkowie i w Łodzi po jednéj.

Art. 83. Szkoła powiatowa specjalna w Łodzi ustanawia się na miejscu szkoły realnéj niemiecko-ruskiéj, która się znosi.

Art. 84. Szkoły powiatowe specjalne następujące: Płocka, Piotrkowska, Lubelska i Radomska, przeniesione być mogą z czasem, pierwsza do Lipna lub do Konina, druga do Częstochowy, trzecia do Kraśnegostawu, a czwarta do Końskich lub Przedborza, jeżeli mieszkańcy tych miast ze swéj strony obmyślą pomieszczenie dla tych zakładów.

Art. 85, Każda szkoła powiatowa specjalna będzie miała 10-u nauczycieli, mianowicie: do nauki religji, do języka polskiego i łacińskiego, do języka niemieckiego i łacińskiego, do języka francuzkiego i kaligrafji, do języka rossyjskiego i jeografji, do rysunków i kaligrafji, po jednemu; zaś do matematyki, fizyki, chemji, historji naturalnéj, gospodarstwa, technologji i nauk handlowych po 4-ch nauczycieli, którzy odpowiednio do swego usposobienia te przedmioty między siebie rozdzielą.

Art. 86 W Łodzi naznaczony być ma nauczyciel religji wyznania Ewangelickiego na równych prawach z Katolickim, mający taką samą liczbę godzin i wykładający przedmiot swój po niemiecku. Część godzin przeznaczonych na język francuzki, obróconą być także może na język niemiecki. Język wykładowy wszystkich innych przedmiotów w szkole téj ma być polski.

ROZDZIAŁ V.

Ogólne przepisy, tyczące się wszystkich Szkół Powiatowych.

Art. 87. Szkoły powiatowe wyjmują się z pod zawiadywania dyrektorów gimnazjów i zależą odtąd we wszystkich stosunkach służbowych wprost od komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego.

Art. 88. Zwierzchnikiem każdéj szkoły powiatowéj ma być jeden z jéj nauczycieli, przez Komisję Rządową Wyznań Relaigijnych Oświecenia publicznego do pełnienia obowiązku tego powołany.

Art. 89. Zwierzchnik taki nosi tytuł rektora szkoły powiatowéj, i póki pełni ten obowiązek, zaliczony być ma do uzzędników klassy VII.

Art. 90. Niezależnie od obowiązku zwierzchnictwa szkoły, którego szczegółowe przepisy Komissja Rządowa Wyznań i Oświecenia publicznego osóbną instrukcją określi, rektor szkoły powinien jeszcze wykładać ten przedmiot, którego nauczycielem był mianowany.

Art. 91. Oprócz płacy nauczycielskiéj, Rektor pobierać jeszcze ma dodatek, poniżéj etatem szkół powiatowych oznaczony, i może mieć mieszkanie w gmachu szkolnym, tam gdzie miejsce na to pozwoli.

Art. 92. Rektor szkoły powiatowéj korespondować może z władzami gubernjalnemi i powiatowemi w interesach szkoły. Stosunek jego z rządem gubernjalnym pod względem gospodarskim określi instrukcja, powyżéj w Art. 90 wzmiankowana.

Art. 93. Przy każdéj szkole powiatowéj będzie pisarz, razem murgrabia i stróż.

ROZDZIAŁ VI.

Gimnazja.

Art. 94. Gimnazja mieć będą klas siedm. Przedmioty, mające składać całość gimnazjalnego kursu i których wszyscy uczniowie słuchać obowiązani, są następujące.

a) Nauka religji z historją świętą, a w klasach wyższych z krótką historją kościoła, główniejszych synodów i ćwiczeniami piśmienemi do powyższych przedmiotów odnoszącemi się.
b) Język polski z wykładem gramatyki i nauki o przymiotach stylu, z historją wykształcenia języka z historją literatury, poprzedzoną treściwym wykładem teorji każdego rodzaju tak prozy, jako i poezji. Wykład ten ma być połączony z ćwiczeniami piśmiennemi, a szczególniéj z wyuczaniem najcelniejszych wyjątków ze wzorowych pisarzów polskich.
c) Język rossyjski, z wykładem gramatyki, a w klasach wyższych historji literatury Rossyjskiéj i historji ogólnego ukształcenia Rossji pod względem naukowym, artystycznym i przemysłowym. Z tym wykładem połączone być mają we wszystkich klasach ćwiczenia tak ustne jako i piśmienne, a szczególniéj wyuczanie się wyjątków z celujących pisarzów rossyjskich, które przed wszystkie klasy ciągnąć się powinno. Cały ten kurs, począwszy od klasy III-éj, wykładany być ma w języku Rossyjskim.
d) Język niemiecki i francuzki; wykład gramatyki, a w dalszych klassach historji literatury tych języków połączony być ma z ćwiczeniami ustnemi i piśmiennemi i wyuczaniem się najcelniejszych wyjątków.
e) Język łaciński, rozpoczynający się od klassy I-éj i ciągnący się przez wszystkie, z wykładem prawideł gramatycznych i krótkiéj historji literatury i starożytności rzymskich. Wykład tego języka ma polegać szczególniéj na tłumaczeniu i objaśnieniu gramatycznem i filozoficznem autorów klassycznych Rzymskich i nauczaniu się najcelniejszych z nich wyjątków.
f) Język grecki rozpoczynać się ma od klassy IV-éj i ciągnąć się ma do VII-éj. Nauczanie tego języka opierać się ma także na gruntownym wykładzie gramatyki, a głównie na tłumaczeniu autorów Greckich łatwiejszych i popularniejszych, jak i na wyuczaniu się z nich pięknych i dobrze ustopniowanych wyjątków.
g) Loika z krótką nauką o władzach duszy, o metodzie w ogólności i jéj zastosowaniu w naukach ścisłych i naukach moralnych w klassie VII.
h) Arytmetyka, poczynająca się od klassy I-éj i kończąca się w IV-éj na nauce o postępach i logarytmach.
i) Jeometrja poczynająca się od klassy II-éj i kończąca się w V-éj solidometrją i nauką o trójkątach kulistych.
k) Miernictwo i niwelacja w klassie IV-éj i V-éj.
l) Algebra poczynająca się w klassie IV-éj i kończąca się w VII-éj na nauce o kombinacjach i permutacjach, binomie Newtona i równaniach wyższych stopni.
m) Trygonometrja płaska i kulista w klassie VII-éj.
n) Jeometrja wykreślna w klassie VI-éj i VII-éj z zastosowaniem teorji do rozwiązywania zagadnień i wprawą w rysunek i czyste odrabianie zarysów (Epiurów).
o) Mechanika ogólna w klassie VII.
p) Jeometrja analityczna w klassie VII-éj kończąca się na linjach krzywych z przecięć ostrokręgowych wynikających, i zastosowaniu ważniejszych twierdzeń do kunsztów i rzemiosł.
q) Fizyka w klassie V-éj i VI-éj, kończąca się nauką o świetle, o polaryzacji, z zastosowaniem do teorji kolorów.
r) Jeografja matematyczno-fizyczna w klassie VI-éj.
s) Chemja, rozpoczynająca się w klassie VI-éj, a kończąca się w VII-éj ogólnym rysem zasad organicznych czyli alkaloidów i zmianami materji organicznych przez fermentację.
t) Historja naturalna, rozpoczynająca się w klassie V-éj, gdzie wyłożoną będzie zoologja, w VI-éj botanika, a w VII-éj mineralogja i geologja.
u) Jeografja rozpoczynać się ma w klassie I-éj a kończyć w IV-éj wyłożeniem oddzielnem jeografji Cesarstwa i Królestwa.
w) Historja Powszechna rozpocznie się w klassie IV-éj kursem jeografji starożytnéj wyłożonéj porównawczo z krajami, które dziś miejsce dawnych państw i ich części części zajmują. W klassie V-éj historja starożytna, w klassie VI-éj historja średnich wieków i oddzielnie część historji Rossji, a w VII-éj historja nowożytna powszechna i oddzielnie dalsza część historji Rossji aż do naszych czasów.
x) Historja Polska w klassie VI-éj i VII-éj.
y) Kaligrafja i rysunki wykładane być mają od klassy I do V-éj

Art. 95. Zakres wszystkich tych przedmiotów i liczbę godzin w tygodniu oznaczy Rada administracyjna na wniosek Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 96. Ułożone i zatwierdzone być mają przez Komisję Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego szczegółowe programata, obejmujące główne pytania, na jakie się każdy z powyżéj oznaczonych przedmiotów rozłożyć daje. Programata te mają być zebrane w jedną książkę i ogłoszone drukiem. Komisja Rządowa przepisze także szczegółowe Instrukcje, jakich się Nauczyciele w ich wykładzie trzymać mają.

ROZDZIAŁ VII.

Liczba gimnazjów i ich rozmieszczenie.

Art. 97. Gimnazjów ma być 13, a mianowicie: w Warszawie trzy, w Piotrkowie, w Kaliszu, w Radomiu, w Kielcach, w Pińczowie, w Siedlcach, w Szczebrzeszynie, w Płocku, w Łomży i w Suwałkach.

Art. 98. Na piérwszy raz otwarte być mają całkowicie gimnazja następujące: w Warszawie trzy: w Piotrkowie, w Kaliszu, w Radomiu, w Kielcach, w Płocku i w Suwałkach.

Art. 99. Gimnazja w Pińczowie, w Siedlcach i w Łomży, mające powstać z dzisiejszych Szkół 5-cio klassowych, mogą być zostawione tymczasowo przy pięciu klassach gimnazjalnych, jeżeli nie będzie można otworzyć wszystkich siedmiu. Co rok wszakże ma być przydawana jedna klassa, tak, aby gimnazja te w przeciągu lat dwóch były całkowite i zupełne. Gimnazjum w Szczebrzeszynie otwarte być ma w części lub całkowicie, w miarę jak Komisja Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego opatrzy gmach szkolny w sprzęty i potrzeby szkolne i dobierze potrzebnych nauczycieli.

ROZDZIAŁ VIII.

Liceum w Lublinie.

Art. 100. Na miejsce Warszawskiego Instytutu Szlacheckiego, który się znosi, ustanawia się Liceum w Lublinie o VIII-miu klassach, które w gmachu dzisiejszego gimnazjum Lubelskiego pomieszczone zostanie.

Art. 101. Co do przedmiotów wykładu, ich zakresu i liczby godzin w tygodniu piérwsze siedm klas Liceum w Lublinie odpowiadać mają siedmiu klassom każdego gimnazjum. W klassie VIII-éj dopełniającéj ogólnéj instrukcji dla młodzieży nie zamierzającéj udać się do Szkoły głównéj, wykładane być mają:

a) Historja ważniejszych epok filozofji;
b) Historja sztuk pięknych i estetyka;
c) Ekonomja polityczna ze Statystyką i częścią nauki o finansach;
d) Algiebra wyższa i rachunek różniczkowy i integralny;
e) Główne zasady architektury z inżynierją;
f) Gospodarstwo wiejskie;
g) Praktyczna kontynuacja nauki języków: polskiego, rossyjskiego, łacińskiego i francuzkiego, polegająca na czytaniu w klassie autorów i na ćwiczeniach piśmiennych;
h) Rysunek figur, linearny, architektoniczny i lawowanie.

Art. 102. Liceum w Lublinie ma być w części zakładem naukowym zamkniętym, a w części wolnym dla uczniów przychodnich wszelkiego stanu.

Art. 103. Liczba pensjonarzy, bez różnicy pochodzenia, ogranicza się do stu. Opłata zaś roczna za naukę, wprawę domową w językach, utrzymanie, leczenie i t. d. oprócz garderoby i bielizny naznacza się rs. 225. Oprócz téj opłaty, uczniowie po raz piérwszy wstępujący do pensjonu Liceum, składają jednorazowo po rs. 25. Uczniowie zaś przychodni składać będą tylko opłatę wstępną, dla gimnazjów przepisaną.

Art. 104. Każdy pensjonarz ma mieć wyprawę własną, ściśle oznaczoną co do liczby i formy sukien, co do liczby bielizny, tak do noszenia, jak pościelnéj i stołowéj. Garderoba ta w pewnych oznaczonych terminach powinna być przez rodziców lub opiekunów odnawiana, a zakład obowiązany tylko utrzymać ją w porządku i całości póki odnowioną nie zostanie.

Art. 105. Żywienie uczniów nie powinno być w ręku zwierzchności Liceum, ani żadnego gospodarczego komitetu, ale ma być oddane jakiemu przedsiębiercy za pewną oznaczoną od osoby opłatę.

Podobnymże sposobem zakład we wszystkie potrzeby opału, światła, oprania bielizny, lekarstw, pomocy naukowych i t. d., opatrywanym być powinien.

Art. 106. Szczegółowe przepisy, tyczące się zakresu przedmiotów, wykładających się w klassie VIII-éj porządku, wewnętrznego Liceum, karności nad pensjonarzami, liczby guwernerów i nauczycieli talentów, służby kancelaryjnéj i innéj, rozwinięte być mają przez Radę administracyjną na wniosek Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 107. Nim Liceum w Lublinie według powyższych zasad uorganizowanem zostanie, wszystkie klassy dzisiejszego gimnazjum, urządzone podług przepisów niniejszéj Ustawy, zaraz otwarte zostaną.

ROZDZIAŁ IX.

O rektorach, prefektach i nauczycielach.

Art. 108. Każde gimnazjum mieć będzie oddzielnego Rektora, obowiązanego przytem wykładać pewną liczbę godzin tego przedmiotu, którego był nauczycielem.

Art. 109. Rektor gimnazjum dopóki pełni ten obowiązek, zaliczonym być ma do urzędników klassy VI-éj.

Art. 110. W stosunkach służbowych zależy on wprost od Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego i od niéj tylko odbiera polecenia.

Art. 111. Postanowienie Rady administracyjnéj, na wniosek Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego, określi szczegółowo attrybucje jego władzy, jego obowiązki i odpowiedzialność.

Art. 112. Jeden ze starszych nauczycieli, a mianowicie nauczyciel Religji, jeśli ma wiek i powagę, ma być naznaczony pomocnikiem Rektora do utrzymania porządku w gimnazjum i karności szkolnéj i nosić tytuł prefekta. W Liceum tylko Lubelskiem będzie osobny Inspektor.

Art. 113. Nauczyciel do pełnienia obowiązku tego powołany, obok płacy nauczycielskiéj, pobierać będzie dodatek, który etat poniżéj zamieszczony oznacza.

114. Instrukcja, wydać się mająca przez Komisję Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego, określi szczegółowo obowiązki prefekta i stosunek zależności jego względem rektora gimnazjum.

Art. 115. Każde gimnazjum mieć będzie 14-tu nauczycieli, a mianowicie: do nauki religji, języków; polskiego, rossyjskiego, niemieckiego, francuzkiego, rysunków i kaligrafji po jednemu; do języków łacińskiego i greckiego po dwóch; do nauk matematycznych, fizyki, chemji, jeografji matematycznéj i historji naturalnéj po czterech; do jeografji i historji po dwóch. Nauczyciele Religji innych wyznań i nauczyciel śpiewu, mogą być przybrani.

Art. 116. Ćwiczenia gimnastyczne gdzie się okaże możność, urządzone być mają przy gimnazjach.

Art. 117. Każde gimnazjum mieć będzie sekretarza, pisarza, razem murgrabiego i stróża.

ROZDZIAŁ X.

O przyjmowaniu uczniów, opłacie szkolnéj i egzaminach.

Art. 118. Nie mający wieku lat 10-ciu i mający więcéj jak 13, do klassy 1-éj gimnazjum i szkoły powiatowéj przyjmowani być nie mogą.

Art. 119. Każdy uczeń wstępujący do gimnazjum i szkoły powiatowéj, powinien mieć metrykę chrztu lub urodzenia i świadectwo szczepionéj ospy. Jeżeli przechodzi z jednéj szkoły Królestwa do drugiéj, powinien mieć świadectwo téj szkoły, w któréj nauki pobierał. Poddani zaś cesarstwa, winni przedstawić świadectwo władzy właściwéj cesarstwa, iż do kształcenia się w gimnazjum lub szkole powiatowéj nie zachodzi przeszkoda. Żadne inne świadectwa i dowody nie będą wymagane.

Art. 120. Każdy uczeń, przy wstępie do gimnazjum lub szkoły powiatowéj, uiszcza opłatę szkolną w ratach półrocznych, według form i przepisów dotychczasowych. Opłata szkolna wynosić ma: w szkołach powiatowych po rs. 8, a w gimnazjach i w liceum w Lublinie po rs. 15 rocznie.

Art. 121. Od opłaty szkolnéj uwalniają się tylko;

a) Biedni a wzorowi uczniowie po trzech z każdej klassy, tak gimnazjów, jak i szkół powiatowych, oprócz z klassy 1éj.
b) synowie nauczycieli, ale tylko w tym zakładzie naukowym, na którego etacie ojciec się znajduje.

Art. 122. Uczniowie biedni, w artykule poprzedzającym pod lit. a oznaczeni, uwolnieni być mogą od opłaty szkolnéj, tylko za decyzją Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, na skutek świadectw ubóstwa, wydanych przez gubernatorów cywilnych, i świadectw pilności i obyczajów, wydanych przez zwierzchników tych szkół, w których nauki pobierają.

Art. 123. Egzamina mają być dwojakie: jedne coroczne, dające promocję z niższéj klassy do wyższéj i świadectwa z ukończonéj szkoły; drugie wstępne, dające wstęp ze szkoły niższéj do wyższéj i świadectwa uzdolnienia do tego przyjęcia.

Art, 124. Egzamina wstępne będą: początkowe, dające wstęp do klassy 1-éj gimnazjów i szkół powiatowych; pośrednie, dające wstęp do klassy V-téj gimnazjów; i egzamina dojrzałości, dające wstęp do szkoły głównéj.

Art. 125. Mający wejść do klassy 1-éj gimnazjum lub szkoły powiatowéj, winni są złożyć egzamin wstępny początkowy i uzyskać świadectwo uzdolnienia do klassy I-éj.

Art. 126. Każdy uczeń, tak gimnazjum, jak i szkoły powiatowéj, każdy także, który się kształcił prywatnie, aby być przyjętym do klassy V-éj gimnazjum, winien jest złożyć egzamen wstępny pośredni i uzyskać świadectwo uzdolnienia do tejże klassy.

Art. 127. Żaden uczeń, po ukończeniu gimnazjum i liceum, niemniéj i taki, który się kształcił prywatnie, nie może być dopuszczonym do składania egzaminu dojrzałości, jeżeli nie złoży świadectwa uzdolnienia do klassy V-éj gimnazjum.

Art. 128. Każdy uczeń, przechodzący z jednego gimnazjum do drugiego, z jednéj szkoły powiatowéj do drugiéj, lub ze szkoły powiatowéj przed ukończeniem w niéj czterech klass do gimnazjum, jeżeli ma dobre świadectwo nauki i obyczajów z téj klassy, w któréj się znajdował, może być przyjęty do klassy następnéj bez egzaminu.

Art. 129. Każdy, kto się kształcił prywatnie i życzy sobie wejść do klassy VI lub VII gimnazjum, oprócz właściwego egzaminu do téj klassy, do któréj wejść pragnie, powinien jeszcze złożyć egzamin wstępny pośredni, lub mieć świadectwo uzdolnienia do klassy V-téj gimnazjalnéj.

Art. 130. Postanowienie rady administracyjnéj, na wniosek Komissji Rządowéj Wyznań Religijnych i Óświecenia publicznego, przepisze sposób egzaminów promocyjnych, formę i programata egzaminów wstęnych, a także szczegółowe prawidła zachowania się uczniów i karności szkolnéj.

DZIAŁ TRZECI.

ZAKŁADY RZĄDOWE NAUKOWE ŻEŃSKIE.

ROZDZIAŁ I.

Instytut Aleksandryjsko-Maryjski Wychowania Panien.

Art. 131. Dzisiejszy Instytut Aleksandryjski Wychowania Panien przenosi się z Nowéj-Aleksandrji do Warszawy, gdzie w połączeniu z pensją Rządową Maryjską, stanowić będzie jeden zakład naukowy żeński wyższy, pod nazwą Instytutu Aleksandryjsko-Maryjskiego Wychowania Panien.

Art. 132. Instytut Aleksandryjsko-Maryjski zostaje pod Najwyższą Opieką Najjaśniejszéj Cesarzowéj, pod zwierzchnictwem Namiestnika Krolestwa, a pod zawiadywaniem Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego.

Art. 133. Instytut Aleksandryjsko-Maryjski pomieszczonym być ma w gmachu b. Instytutu Szlacheckiego w Warszawie.

Art. 134. Gmachy dzisiejszego Instytutu Aleksandryjskiego przeznaczają się na instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny, a gmach Pensji Rządowéj Maryjskiéj na gimnazjum.

Art. 135. Instytut Aleksandryjsko-Maryjski, jako zakład naukowy zamknięty, składać się będzie z samych pensjonerek, których liczba ogranicza się do 220.

Art. 136. Bezpośredni zarząd Instytutu Aleksandryjsko-Maryjskiego powierza się przełożonéj Instytutu, którą na wniosek Komisji Rządowéj i przedstawienie Namiestnika zatwierdza Najjaśniejsza Cesarzowa.

Art. 137. Do pilnowania porządku i akuratności w wykładzie nauk będzie osobny Inspektor naukowy przez Komissję Rządową mianowany.

Art. 138. Komisja Rządowa wyznaczy jednego z członków Rady Wychowania Publicznego, który będzie stałym wizytatorem Instytutu i czuwać ma nad kierunkiem nauk i częścią ekonomiczną i rachunkową.

Art. 139. Wizytator stały, w razie potrzeby składa raporta swe wprost dyrektorowi głównemu.

Art. 140. Wszystkie interesa, tyczące się części naukowo-wychowawczéj decydują się w Radzie pedagogicznéj Instytutu, zbierającéj się co miesiąc. Rada pedagogiczna składa się z wizytatora, z przełożonéj, z inspektora, z jednéj starszéj guwernantki, z dwóch nauczycieli i dwóch nauczycielèk. Wszystkie zaś interesa, tyczące się części ekonomicznéj i gospodarskiéj instytutu decydują się w Komitecie gospodarczym, odbywającym posiedzenia swe co tydzień, i złożonym z przełożonéj, z Inspektora i z jednéj starszéj guwernantki.

Art. 141. Dla dopilnowania wykonania Ustawy i przepisów administracyjnych, wizytator Instytutu bywa obecnym i na posiedzeniach Komitetu gospodarczego.

Art. 142. Sekretarzem Rady pedagogicznéj będzie jeden z nauczycieli, członków tejże Rady, przez nią wyznaczony, a protokół posiedzeń Komitetu prowadzi kontroller Instytutu.

Art. 143. Oprócz wyżéj wymienionych osób, Instytut mieć będzie potrzebną liczbę nauczycieli, nauczycielek, guwernantek, lekarza i odpowiednią służbę kancelaryjną i inną.

Art. 144. Instytut Aleksandryjsko-Maryjski będzie miał sześć klas do wykładu nauk, na cały kurs Instytutu przepisanych, a oprócz tego i klassę dodatkową pedagogiczną.

Art. 145. Następujące nauki wykładane będą w sześciu klassach Instytutu:

a) Nauka religji i moralności z historją świętą.
b) Język polski i literatura;
c) Język rossyjski;
d) Język francuzki;
e) Język niemiecki;
f) Artmetyka z początkami buchalterji gospodarskiéj;
g) Historja naturalna;
h) Wiadomości z fizyki i chemji;
i) Jeografja matematyczna;
k) Jeografja.
l) Historja powszechna i rossyjska.
m) Historja polska;
n) Hygiena;
o) Gospodarstwo domowe;
p) Pedagogika;
q) Rysunki;
r) Kalligrafja:
s) Roboty kobiece—muzyka i tańce, śpiew kościelny i choralny.

Art. 146. Śpiew solowy, oraz języki angielski i włoski dawane będą za osobną opłatą w godzinach po za planem.

Art. 147. Klassa dodatkowa pedagogiczna przeznacza się na kształcenie guwernantek.

Przyjmowane do niéj będą panny po ukończeniu Instytutu Szkoły Wyższéj Rządowéj. Z tych dziesięć wybranych przez Radę Instytutu, za decyzją Komisji Rządowéj, mieć będą całe utrzymanie w Instytucie, oprócz odzieży i bielizny. Inne przyjmowane być mają za zwyczajną opłatą.

Art. 148. W klassie dodatkowéj wykładane będą w dalszym ciągu i ze względem pedagogicznym:

a) Nauka religji i moralności;
b) Język polski, rossyjski, francuzki i ich literatura.

Wykład ten polegać szczególniéj na ćwiczeniach piśmiennych, na czytaniu autorów i zdawaniu z nich sprawy.

c) Historja naturalna z jéj zastosowaniem do zajęć i przeznaczenia kobiet.
d) Hygiena, ze wskazaniem sposobów urządzenia apteczek domowych i środków leczenia w przypadkach nagłych.
e) Pedagogika w dalszem praktycznem rozwinięciu i zastosowaniu.
f) Praktyczne zajmowanie się gospodarstwem domowem.

Oprócz teorji uczennice téj klassy zajmować się będą ćwiczeniami praktycznemi w niższych klassach Instytutu i wykładem w nich lekcji, według rozporządzenia przełożonéj i pod okiem nauczycieli i nauczycielek.

Art. 149. Do Instytutu przyjmowane będą panny bez różnicy stanu i pochodzenia. Poddane zaś Cesarstwa przyjmowane być mogą do Instytutu nie inaczéj jak za zezwoleniem władzy właściwéj Cesarstwa.

Art. 150. Mające mniéj niż lat 9 i więcéj niż lat 13 skończonych, do klassy I-éj przyjęte być nie mogą.

Art. 151. Starsze nad lat 13 do 16 skończonych mogą być przyjęte po złożeniu egzaminu do klas wyższych, aż do IV-éj włącznie.

Art. 152. Przy wstępie do Instytutu potrzebną jest metryka chrztu lub urodzenia i świadectwo odbytéj ospy szczepionéj lub naturalnéj. Poddane zaś Cesarstwa winne przedstawić świadectwa władzy właściwéj Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do Instytutu nie zachodzi przeszkoda. Inne świadectwa i dowody wymagane nie będą.

Art. 153. Za naukę, muzykę i tańce, za pomoce naukowe, utrzymanie, pościel i leczenie wnosi się opłata w dwóch półrocznych ratach po 150 rs. rocznie. Prócz tego każda z nowo wstępujących pensjonarek wnosi opłatę jednorazową rs. 15. Dostarczenie odzieży, bielizny do noszenia i pościelnéj należy do rodziców i opiekunów.

Art. 154 Stypendja do dzisiejszego Instytutu Aleksandryjskiego przywiązane, jeżeli się inaczéj nie oświadczą ofiarodawcy, przeniesione będą do Instytutu Aleksandryjsko-Maryjskiego w Warszawie.

Art. 155. Fundusz jaki i Skarb Królestwa na utrzymanie Instytutu Aleksandryjskiego i pensji Maryjskiéj dotąd wypłacał, wciela się do ogólnych funduszów edukacyjnych.

Art. 156. Etat oznacza płace osób do składu Instytutu należących, oraz fundusz potrzebny na też płace i na utrzymanie Instytutu, powstały tak z opłat od uczennic, jak i z części funduszu Skarbowego, o którym w powyższym artykule mowa.

Art. 157. Rada administracyjna, na wniosek Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego, w rozwinięciu powyższych przepisów, oznaczy obowiązki osób do składu Instytutu należących, atrybucje Rady Instytutu i Komitetu gospodarczego, określi zakres nauk, formę egzaminów, ich czas, nagrody uczennic za pilność i postęp w naukach, oraz przywileje tych, które cały kurs 6-cio letni ukończą, lub i klassę dodatkową z pożytkiem przejdą.

ROZDZIAL II.

Szkoła Wyższa żeńska Rządowa w Warszawie.

Art. 158. Szkoła Wyższa żeńska w Warszawie ma być jak dotąd utrzymywaną kosztem Skarbu Królestwa. Nosić ona będzie tytuł Szkoły Wyższéj żeńskiéj Rządowéj. Pozostałe Szkoły Wyższe żeńskie w Płocku, w Kaliszu, w Radomiu, w Lublinie i w Suwałkach i oddział 4-o klassowy w Warszawie, kosztem Rządu utrzymywane, znoszą się.

Art. 159. Szkoła Wyższa Rządowa w Warszawie jest pod zwierzchnictwem Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego a pod bezpośredniem zawiadywaniem Dyrektora, któremu do pomocy

dodaną być ma nadzorczyni, pilnująca porządku w klassach i czuwająca nad moralnością i obyczajami panien.

Art. 160. Oprócz wyżéj wymienionych osób, do składu jéj wchodzą: Nauczyciele, nauczycielki, dozorczynie klas i sekretarz.

Art. 161. Szkoła Wyższa Rządowa dzieli się na sześć klass, w których wykładają się nauki następujące:

a) Nauki religji i moralności z historją świętą.
b) Język polski i literatura.
c) „ rossyjski.
d) „ francuzki.
e) „ niemiecki.
f) Arytmetyka ze wskazaniem sposobów prowadzenia ksiąg rachunkowych w gospodarstwie domowem.
g) Historja naturalna.
h) Wiadomości z fizyki i chemji.
i) Jeografja matematyczna.
k) Historja powszechna.
l) „ polska.
m) Jeografja.
n) Pedagogika.
o) Hygiena.
p) Rysunki.
q) Kaligrafja.
r) Śpiew kościelny.
s) Roboty ręczne.

Art. 162. Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin określi Rada administracyjna na wniosek Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego, przepisze także sposób i formę egzaminów, czas w którym mają być odbywane, oznaczy oraz nagrody, jakie udzielane być mają pannom za pilność i postęp w naukach.

Art. 163. Do Szkoły Wyższéj przyjmowane być mają bez różnicy stanu i wyznania panny nie młodsze jak lat 9 skończonych i nie starsze jak lat 15, mające więcéj jak lat 15 mogą być przyjęte tylko do klas wyższych poczynając od klassy IV.

Art. 164. Liczba uczennic ogranicza się tylko możnością dogodnego pomieszczenia ich w każdéj klassie w budynku, który Szkoła zajmuje.

Art. 165. Przy wstępie panien do szkoły, oprócz metryki urodzenia lub chrztu i świadectwa szczepionéj ospy, żadne inne świadectwa i dowody wymagane nie będą. Poddane zaś Cesarstwa mogą być przyjmowane do Szkoły nie inaczéj, jak po złożeniu świadectwa władzy właściwéj Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do szkoły nie zachodzi przeszkoda.

Art. 166. Egzamin wstępny odbywa się w obecności Dyrektora, i panny przyjmują się do téj klassy, do któréj okażą się usposobionemi.

Art. 167. Opłata roczna za naukę oznacza się w 3-ch klassach niższych po rs. 15, a w 3-ch klassach wyższych po rs. 20. Dochód ztąd powstały wnosi się do Skarbu Królestwa.

Art. 168. Rada administracyjna, na wniosek Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego, rozwinie powyższe zasady i określi obowiązki i wzajemną zależność osób do składu Szkoły należących, oznaczy oraz atrybucje Rady Szkolnéj i to wszystko, co części naukowéj i administracyjnéj dotyczy.

DZIAŁ CZWARTY.

ZAKŁADY WYŻSZE SPECJALNE I SZKOŁY ROLNICZE.

ROZDZIAŁ I.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny.

Art. 169. W miejsce gimnazjum Realnego Warszawskiego i Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie, ustanawia się Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny w gmachu Instytutu wychowania panien w Nowéj Aleksandrji.

Art. 170. Wszystkie gabinety, zbiory, bibljoteki b. Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie i b. gimnazjum Realnego w Warszawie, oraz gabinet mineralogiczny dzisiejszéj akademji medyko-chirurgicznéj, posłużyć mają za podstawę gabinetu Instytutu Politechniczego i Rolniczo-Leśnego w Nowéj Aleksandrji.

Art. 171. Z ogólnych funduszów edukacyjnych zakupioną być ma odpowiednia ilość przyległych pól ornych i lasów dla użytku nauki gospodarstwa i leśnictwa.

Art. 172. Przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym w Nowéj Aleksandrji urządzone zostaną warsztaty mechaniczne z ustanowionych pierwotnie dla gimnazjum Realnego w Warszawie, w których między innemi mechanicznemi pracami wyrabiane będą wzorowe narzędzia rolnicze.

Art. 173 W osadzie Nowéj Aleksandrji przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym ustanawia się Szkoła Ogrodnicza. Urządzenie jéj i rozwinięcie, na wniosek Komisji Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego, postanowienie Rady administracyjnéj przepisze.

ROZDZIAŁ II.

Podział Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, przedmioty wykładu, zarząd.

Art. 174. Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny dzieli się na pięć oddziałów, a mianowicie:

1) Oddział Mechaników.
2) Oddział Inżynierów cywilnych.
3) Oddział Chemików-Górników.
4) Oddział Rolniczy.
5) Oddział Leśny.

W trzech piérwszych kurs nauk trwać będzie przez lat trzy, w dwóch ostatnich kurs teoretyczny będzie dwuletni.

Art. 175. W instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym wykładane będą następujące przedmioty:

1) Matematyka wyższa, obejmująca algebrę wyższą, jeometrję analityczną i rachunek różniczkowy i całkowy.
2) Miernictwo, a mianowicie: miernictwo niższe z niwelacją, miernictwo podziemne, geodezję, irrygację i drenowanie.
3) Jeometrja opisująca z teorją cieniów, perspektywy, z kamieniarką i ciosielką.
4) Fizyka ogólna z meteorologją i klimatologją i fizyka z teorją machin parowych.
5) Chemja mineralna, organiczna i chemja analityczna.
6) Mechanika analityczna z kursem o wytrzymałości materjałów i stateczności ciał.
7) Mechanika stosowana, obejmująca: teorję machin i hidraulikę, konstrukcję machin, rysowanie machin, projektowanie machin.
8) Mechanika rolnicza.
9) Inżynierja cywilna, obejmująca: naukę o materjałach używanych w budownictwie i przy konstrukcji machin, inżynierję miejską czyli kanalizację miast, wodociągi, oświetlanie gazem, konstrukcję dróg bitych. Drogi żelazne, konstrukcję mostów, telegrafję elektryczną, kompozycje inżynierskie.
10) Architektura przemysłowa i wiejska, wraz z anszlagowaniem.
11) Technologja mechaniczna, chemiczna, rolnicza, leśna,
12) Exploatacja kopalń.
12) Hutnictwo.
14) Gospodarstwo rolne w całéj obszerności.
15) Leśnictwo w całéj obszerności.
16) Weterynarja, poprzedzona anatomją i fizjologją zwierząt domowych.
17) Zoologja.
18) Botanika.
19) Mineralogja z geognozją.
20) Buchhalterja.
21) Hygiena.
22) Ogólne zasady prawa i administracja krajowa.
23) Prawodawstwo przemysłowe, górnicze i policja budownicza.
24) Ekonomja polityczna i statystyka ze szczególném zastosowaniem do handlu i przemysłu.
25) Język francuzki.
26) Język niemiecki.
27) Język angielski.
28) Rysunek graficzny i ręczny.

Oprócz powyższych wykładów, uczniowie zajmować się będą pracami w laboratorjach, w warsztatach mechanicznych, zdejmowaniem planów, exkursjami botanicznemi, leśnemi, zwiedzaniem kopalń, zakładów przemysłowych, gospodarstw słynnych i t. p.

Art. 176. Do wykładu wymienionych przedmiotów, instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny mieć będzie 17-tu profesorów; z tych 8-miu radnych, 10-ciu Nauczycieli, 2-ch preparatorów, 2-ch zawiadowców warsztatów. Nadto wzywane będą corocznie na pewien czas osoby poświęcające się pewnym specjalnościom, mającym związek z naukami wykładanemi, a które dłuższego wykładu nie potrzebują.

Art. 177. Kursa nauk będą półroczne. Piérwsze półrocze rozpoczynać się ma od 1-go października i trwać do 15-go marca; drugie półrocze od 15-go marca trwać będzie do 15-go sierpnia. Dni od 1-go do 15-go sierpnia przeznaczają się na egzamina; połowa sierpnia i wrzesień na wakacje.

Art. 178. Do instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego przez cztéry piérwsze lata przyjmowani będą tacy uczniowie, którzy złożą egzamin wstępny według programatu, przez Komissję Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego przepisać się mającego; po upływie zaś tego czasu, tylko uczniowie opatrzeni świadectwami dojrzałości.

Art. 179. Po wysłuchaniu nauk przepisanych dla każdego oddziału i złożeniu egzaminu, uczniowie otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów w istytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.

Art. 180. Opatrzeni takiemi świadectwami uczniowie, jeżeli odbędą z korzyścią dwuletnią praktykę w dobrach znanych ze wzorowego gospodarstwa, lub jednoroczną praktykę w zakładach fabrycznych, kopalniach rządowych, bądź prywatnych, mogą przystępować do składania egzaminów praktyczno-teoretycznych i za udowodnieniem dostatecznych wiadomości, uzyskają patenta na agronomów, inżynierów cywilnych, lub agronomów i inżynierów ze szczególnym dla kraju pożytkiem.

Art, 181. Przy ostatecznych egzamiach na patenta, oprócz Professorów zakładu, asystować mogą osoby wyznaczone przez Zarząd Okręgu Komunikacji i przez Komissję Skarbu.

Art. 182. Ci z uczniów trzech wydziałów technicznych, którzy ze szczególnym pożytkiem dla kraju ukończyli praktyczno-teoretyczne egzamina w instytucie Politechnicznym, za uznaniem Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, mogą być wysyłani za granicę celem dalszego kształcenia się. Liczbę uczniów mających się wysyłać i liczbę lat ich pobytu za granicą, postanowienie Rady Administracyjnéj, na wniosek Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, określi.

Art. 183. W instytucie Politechniczym i Rolniczo-Leśnym, sposób obsadzania katedr professorskich, sposób egzaminowania uczniów, opłata za naukę, przepisy karności dla uczniów, będą takie same jak w Szkole Głównéj Warszawskiéj. Zakres zaś wykładanych przedmiotów, liczba godzin na każdy przedmiot, szczegółowe ich programata, ustanowione zostaną postanowieniem Rady Administracyjnéj, na wniosek Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego.

Art. 184. Uczniowie instytutu nie noszą żadnego munduru i przez czas nauk wolni są od stawania do popisu i zaciągu wojskowego.

Art. 185. Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny zostaje pod bezpośredniém zawiadywaniem dyrektora.

Art. 186. Dyrektor wraz z dwóma inspektorami i 9-miu professorami radnymi, przez grono nauczycielskie instytutu wybieranymi, a przez Komissję Rządową zatwierdzonymi, stanowić będą radę instytutu, do któréj należeć ma rozpoznawanie czynności dotyczących uczniów, jako to: przyjmowanie, promowanie, przysądzanie kar za przewinienia, kwalifikowanie do stypendjów i t. p., a nadto inicjatywa wniosków do Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, mających na celu dobro i postęp zakładu. Przy rozbiorze przedmiotów naukowych, dyrektor może zawezwać na radę tych professorów, którzy zajmują się wykładem nauk, związek z przedmiotem dyskusji mających. Protokóły posiedzeń rady prowadzi jeden z członków rady, wybrany przez dyrektora.

Art. 187. Wszelkie czynności, dotyczące wewnętrznego zarządu Instytutu, gospodarstwa Rolnego, prowadzenia Kassy, poruczają się zarządowi instytutu, złożonemu z dyrektora, dwóch inspektorów i sekretarza, protokóły posiedzeń prowadzącego.

Art. 188. Oprócz wyżéj wymienionych osób, do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, wchodzą: professorowie, nauczyciele, bibljotekarz, zarządzający gospodarstwem na folwarkach, zawiadowcy warsztatów, kontroler, płatnik, kanceliści i służba niższa instytutowa i ekonomiczna. Obowiązki i wzajemną zależność tych osób określi postanowienie Rady Administracyjnéj, na przedstawienie Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego.

Art. 189. Klassę w hierarchji urzędowéj i płace osób do składu instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzących, oznacza etat poniżéj zamieszczony.

ROZDZIAŁ III.

Szkoły Rolnicze.

Art. 190. Szkoły Rolnicze w Niegłosach pod Płockiem, w Radomsku i szkoła wiejska w Burakowie, nazywać się będą Szkołami Niższych Oficjalistów Wiejskich, i przeznaczają się na wyłączne kształcenie się młodych ludzi do niższych posług gospodarskich. Pozostałe dwie szkoły Rolnicze, pod Lublinem i Radomiem, rozwiązują się.

Art. 191. Do szkół Niższych Oficjalistów Wiejskich, oprócz uczniów pensjonarzy, którzy mają płacić po 50 rs. za życie i ubranie, mogą być przyjmowani i uczniowie przychodni z otaczających włości. Tacy externi nie wnoszą za naukę żadnéj opłaty, sa jednak obowiązani łącznie z pensjonarzami do wykonywania robót w gospodarstwach szkolnych.

Art. 192. Stypendja Rządowe w Szkołach Niższych Oficjalistów Wiejskich, znoszą się.

Art. 193. Szkoły dla Niższych Oficjalistów Wiejskich pozostają nadal pod zwierzchnictwem dyrektora instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, bliższy wszakże nadzór nad każdą z tych szkół powierza się dwóm właścicielom ziemskim, wybranym przez rady powiatowe, tych powiatów, w których znajdują się szkoły, a potwierdzonym przez Komissję Rządową Wyznań i Oświecenia publicznego.

Art. 194. Wybrani właściciele ziemscy do czuwania nad pomyślnością i dobrym kierunkiem szkoły, nosić będą tytuł Opiekuna i zastępcy Opiekuna szkoły.

Art. 195. Na przedstawienie Rad Gubernjalnych, i na wniosek Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, Rada Administracyjna zatwierdzać może urządzenie nowych szkół dla niższych oficjalistów wiejskich.

Art. 196. Przy podaniu Rad Gubernjalnych, zaniesioném do Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, winna być dołączoną deklaracja właściciela ziemskiego, posiadającego w swych dobrach gospodarstwo postępowe, mocą któréj zobowiąże się na użytek szkoły dla niższych wiejskich oficjalistów dostarczyć bezpłatnie odpowiedni obszerny lokal, opał i cztéry morgi gruntu pod ogrody szkolne warzywne i owocowe. Inne wydatki, jako to: płace dla dwóch nauczycieli, koszta wewnętrznego urządzenia szkoły, narzędzia ogrodnicze i t. p., pokryte będą z funduszów edukacyjnych.

Art. 197. W nowo zakładanych szkołach dla niższych oficjalistów wiejskich mogą być przez nauczyciela utrzymywani pensjonarze, oddawani przez rodziców lub właścicieli wiejskich za dobrowolną umową.

Art. 198. Uczniowie nowo zakładających się szkół dla niższych oficjalistów, nie płacą za naukę, lecz w czasie przepisanym w planie obowiązani są do robót około ogrodu szkolnego i na folwarku właściciela. Za tę ostatnią pracę, odbywaną na wymiar, winni być wynagradzani w $\frac{1}{2}$ lub $\frac{3}{4}$ płacy dziennéj, a to stosownie do wartości. Pieniądze uzbierane przez każdego ucznia oddają się im na egzaminie rocznym.

Art. 199. Płace nauczycieli szkół dla Niższych Oficjalistów Wiejskich, ich obowiązki, plan nauk, obowiązki opiekunów, na wniosek Komissji Rządowéj Wyznań i Oświecenia publicznego, postanowienie Rady Administracyjnéj oznaczy.

ROZDZIAŁ IV.

Szkoła Sztuk Pięknych.

Art. 200. Szkoła Sztuk Pięknych, istniejąca w Warszawie, rozdziela się na trzy oddziały: 1) Budownictwa; 2) Malarstwa; 3) Rzeźby i Rytownictwa. W piérwszym oddziale kurs nauk będzie cztéroletni, w oddziałach zaś Malarstwa, Rzeźby z Rytownictwem, czas pobytu naznacza się nie krótszy od 3-ch, nie dłuższy nad lat sześć, a to stosownie do talentu i pracy ucznia.

Art. 201. W Szkole sztuk pięknych wykładane będą następujące nauki:

1) Architektura cywilna i wiejska z projektowaniem budowli.
2) Anszlagowanie i Ustawy budownicze.
3) Kurs o rzemiosłach budowlanych.
4) Mechanika stosowana, obejmująca kurs o wytrzymałości materjałów i o stateczności budowli.
5) Wiadomości z technologji zastosowane do Budownictwa.
6) Wiadomości z Inżynierji ciwilnéj potrzebne dla Budowniczych.
7) Perspektywa zastosowana do Sztuk pięknych.
8) Anatomja arystyczna ciała ludzkiego (Osteologja i Miologja).
9) Rysunek figur ludzkich ze sztychów, z gipsów i z modelów żywych.
10) Rysunek architektoniczny i szkicowanie budowli z natury.
11) Malarstwo historyczne.
12) Malarstwo krajobrazów (Pejzaży).
13) Malarstwo perspektywiczne.
14) Modelowane figur ludzkich z gipsów, z modelu żywego.
15) Modelowanie ornamentów.
16) Miedziorytnictwo, sztycharstwo, drzeworytnictwo i Litografja.
17) Pismo święte i historja powszechna wykładana obrazowo.

Art. 202. Na następujące przedmioty:

a) Geometrję Analityczną i rachunek wyższy.
b) Geometrję opisującą.
c) Mechanikę teoretyczną.
d) Miernictwo i Niwelację.
e) Estetykę w jéj zastosowaniu do sztuk pięknych.
f) Starożytności i mitologję.

Uczniowie Szkoły sztuk pięknych uczęszczać będą do Wydziałów szkoły głównéj.

Art. 203. Do wykładu nauk w Szkole sztuk pięknych przeznacza się 9-ciu professorów, z tych 6-ciu radnych, i 4-ch nauczycieli.

Art. 204. Komisja rządowa według uznania swego lub naznacza sama professorów i nauczycieli, lub ogłasza konkurs dla obsadzenia wakującéj posady.

Art. 205. W Szkole sztuk pięknych kursa rozłożone będą na półrocza. Półrocze piérwsze rozpoczyna się 1-go października i trwa do 15-go marca; drugie półrocze trwać ma od 15-go marca do 30-go lipca. Dni od 1-go do 15-go sierpnia przeznaczają się na egzamina i wystawę prac uczniów. Połowa sierpnia i wrzesień przeznaczają się na czas wakacyjny.

Art. 206. Na wydziały Szkoły sztuk pięknych przez piérwsze lat cztery przyjmowani będą uczniowie po egzaminie wstępnym według programatu na ten cel ułożyć się mającego. Po upływie tego czasu, przedstawiający tylko świadectwo dojrzałości, na który bądź wydział przyjmowani być mogą.

Art. 207. Po wysłuchaniu przepisanych nauk i złożeniu odpowiedniego egzaminu, uczniowie Szkoły sztuk pięknych otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów budownictwa, malarstwa lub rzeźby.

Art. 208. Opatrzeni takiém świadectwem uczniowie Oddziału budownictwa, po rocznéj praktyce w obowiązkach konduktora przy budowlach rządowych lub prywatnych, stawać mogą do egzaminów praktyczno-teoretycznych i za udowodnieniem wymaganych wiadomości otrzymują dopiero patenta na budowniczych klassy 3-éj czyli konduktorów budownictwa.

Art. 209. Uczniowie Oddziału malarstwa, rzeźby i rytownictwa jeżeli we dwa lata po odbyciu kursów szkolnych przedstawią prace świadczące o ich talencie i postępie w sztuce, mogą otrzymywać patenta na stopnie artystów wyzwolonych.

Art. 210. W Szkole sztuk pięknych ustanawiają się stypendja, rządowe dla wysyłania zagranicę celem dalszego kształcenia takich artystów wyzwolonych lub budowniczych, którzy według opinji zgromadzenia professorów w Szkole nauczających, posiadają szczególne zdolności.

Art. 211. Obrazy i posągi przez stypendystów za granicą wykonane, a także kopje znakomitych dzieł do zrobienia im polecone, nabywane być mogą do Muzeum za osobnem wynagrodzeniem, przez Radę Szkoły sztuk pięknych oznaczyć się mającem.

Art. 212. Czas pobytu za granicą stypendystów rządowych zależeć będzie od prac przez nich nadsyłanych na wystawę, którą szkoła corocznie obowiązana jest urządzać.

Art. 213. W czasie pobytu w Szkole sztuk pięknych uczniowie nie noszą żadnego munduru i przez ten czas wolni są od spisu i zaciągu wojskowego.

Art. 214. Przy ostatecznym egzaminie na patenta, oprócz professorów Szkoły sztuk pięknych, asystować mogą osoby wyznaczone przez Radę budowniczą, lub inne przez Komisję rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego zaproszone.

Art. 215. Zakres przedmiotów wykładanych w Szkole sztuk pięknych, liczba godzin w tygodniu, forma egzaminów w oddziałach i wysokość opłaty za naukę, oznaczone będą w osobnem postanowieniu Rady administracyjnéj na wniosek Komisji rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 216. Szkoła sztuk pięknych pozostaje pod zwierzchnictwem dyrektora, który jeżeli jest przez Komisję rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego z grona professorów wybrany, winien poświęcać nauce przynajmniéj cztery godzin tygodniowo. Dyrektor łącznie z 6 professorami, po 2-ch z każdego Wydziału, wybieranymi przez wszystkie osoby nauczające w Wydziale, a zatwierdzonymi przez Komisję rządową, stanowić będzie Radę Szkoły, która zajmować się ma:

Przyjmowaniem uczniów, ich promowaniem, zasądzaniem kar, ocenianiem prac nadesłanych, kwalifikowaniem do stypendjów rządowych i czynieniem wniosków do Komisji rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego, mających na celu ulepszenia, tyczące się Szkoły pod względem naukowym i artystycznym.

Art. 217. Do Rady Szkoły mogą być przez Komisję rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego powoływane także osoby zakładowi obce, lecz znane w kraju z prac artystycznych lub zamiłowania w sztukach pięknych. Tacy członkowie Rady, w kwestjach dotyczących ocenenia prac uczniów Szkoły sztuk pięknych, mieć będą głos na równi z professorami zakładu.

Art. 218. Oprócz professorów i nauczycieli, do składu Szkoły sztuk pięknych należy sekretarz Szkoły, czuwający zarazem nad jéj własnościami, kancelista, oraz służba niższa, jako to modele, posługacze. Obowiązki tych osób wskaże osobne postanowienie Rady administracyjnéj, na wniosek Komisji rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego,

Art. 219. Klassę w hierarchji urzędowéj i płace osób należących do składu Szkoły sztuk pięknych, oznacza etat przy niniejszem załączony. (d. n.)

Przegląd

Pism czasowych.

Gazeta Polska (do N. 138).

— Piszą z Podola: Żywe zajęcie się ogółu w przeprowadzeniu reformy włościańskiéj, nie dziw, że zaprząta umysły. Ustanowienie pośredników ułatwia rozwiązanie drażliwéj kwestji włościańskiéj i gdzie tylko szczęśliwy uczyniono wybór, tam wprowadzenie reformy odbywa się z nadspodziewaném zadowolnieniem stron obu. Dotąd powiat Hajsyński może być budującym przykładem dla innych prowincij. Trzeci okrąg tego powiatu pod zwierzchnictwem pośrednika p. Czesława Jaroszczyńskiego, w zupełności oczynszowany, listy nadawcze dobrowolnie podpisane zostały przez włościan i czynsze wszędzie prawie wniesione zostały do rąk legalnych ziemskich właścicieli. W drugim okręgu pośrednika p. Konstantego Wołodkowicza oczynszowanie jest na ukończeniu; inni także się krzątają, aby wprowadzić hramoty w całym powiecie przed żniwami. Czynność panów pośredników Hajsyńskiego powiatu, zasługuje na publiczną pochwałę, zważywszy, iż przeprowadzenie reformy, nie mogło się odbyć bez wzbudzenia dobréj wiary, ufności, którą potrafili pp. pośrednicy pozyskać u włościan. Dotąd wszystkie tak wielkie jak małe kwestje, zajścia, pośrednik sam stanowczo rozstrzyga i żaden z włościan od wyroku nie appelował. Nigdzie tu nie użyto do wprowadzenia reform ani władzy policyjnéj, ani zbrojnéj repressji. Powaga pośrednika była dostateczną do przekonania niektórych obałamuconych włościan złém tłómaczeniem nadanéj im Ustawy. Po pow. Hajsyńskim, pow. Bracławski odznacza się dobrą gorliwością pp. pośredników. Lecz czemuż wszędzie tak dobrych nieotrzymano rezultatów? dla czegoż są strony, w których nie ropoczęto nawet wprowadzenia listów nadawczych? Zdaje się nam, że takowe opóźnienie wynikać musi, albo z nietrafnego oboru niektórych pośredników, albo z obawy właścicieli ziemskich, niepojmujących nowo mającego się zaprowadzić stosunku dziedzica z byłym poddanym, którzyby radzi choć tegoroczne żniwa uprzątnąć systematem pańszczyźnianym. Skądkolwiek złe pochodzi, jest nie tylko niezrozumieniem i nieoględnością na przyszłość, ale wyrządza krzywdę zacnym dziedzicom tych okolic, gdzie włościanie po opłaceniu czynszów używają już zupełnéj osobistéj swobody. Ogólna, całkowita reforma, nie przynosi szkody krajowi; wyjątkowa, choćby najlepsza musi stać się dotkliwą; dość przytoczyć jeden przykład. Włościanie w okolicach, gdzie przeszli na czynsze, stają się swobodni, mają prawo rozporządzać swoją pracą, najmując się gdzie się im podoba, brak rąk jest ogólny w naszym kraju. Właściciele ziemscy, którzy bawią się jeszcze w pańszczyznę, a zwykle ci zasiewają łany nad proporcję, wysyłają w strony obdarzone już wolnością osobistą, swoich agentów, dla najęcia robotników. W piérwszych chwilach poczutéj swobody, nic dziwnego, iż włościanin choćby dla sprobowania nadanéj mu woli, ciesząc się nią, chce jéj użyć, porzuca glebę, do któréj był przykuty, i idzie za namową spekulanta. Ta chęć zarobkowania na obcym kawałku ziemi, łatwo więc daje się wytłómaczyć. Ale nie zaprzeczona wolność najmowania się robotników, czyni ujmę w dochodach właścicielom postępowym, na korzyść tych, którzy przedłużają u siebie systemat pańszczyźniany. Gdyby reforma dzisiejsza stała się ogólną, zamiana robotników zmieniających miejscowość, zupełnie równoważyłaby korzyści i nie byłaby dotkliwą dla tych, którzy jak najprędzéj chcieliby wejść na drogę sprawiedliwości i pojednania. Dość na ten raz będzie jednego przykładu, jaką szkodę ogółowi przynoszą ci, co się wstrzymują od przeprowadzenia nadanéj ustawy. Jednak trzeba oddać sprawiedliwość, iz takie spekulacje są wyjątkowe. Ogół właścicieli ziemskich w najszczerszych chęciach dąży do stanowczego rozwiązania kwestji, która w przeszłości tyle razy była w naszym narodzie poruszona, jednak bez ostatecznego jéj rozwiązania.

— Piszą z Poznańskiego, 15 czerwca: Młodzież polska berlińskiego uniwersytetu postanowiła na uczczenie rocznicy śmierci Lelewela (30 maja) zająć się utworzeniem stypendjum pod imieniem wielkiego naszego historyka. Fundusz żelazny mający służyć za podstawę tego przyszłego stypendjum, będzie zostawał pod zarządem poznańskiego Towarzystwa naukowéj pomocy, które ma także rozstrzygać względem osoby stependysty. Warunek dający prawo do otrzymania stypendjum jest, że osoba starająca się ma być Polakiem, poświęcającym się nauce historji i literatury ojczystéj. Zrobiono już dobry początek przez różne składki, ale oczywiście dużo jeszcze potrzeba różnostronnéj dobréj woli osób pojedyńczych, zanim summa składkowa dojdzie najniższéj cyfry zamierzonego funduszu żelaznego, t. j. 6000 tal.

Gazeta Warszawska (do N. 138).

— Piszą z Poznańskiego pod d.12 czerwca: Uroczystość odsłonięcia pomnika wystawionego przez poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Fabjanowi Sebastjanowi Klonowiczowi w Sulmierzycach, odbyła się szczęśliwie onegdaj, według naprzód ułożonego programu. Pomimo różnych odstręczających rozsiewanych pogłosek, zjazd był nadzwyczaj liczny. Po odprawieniu nabożeństwa w kościele zapełnionym tłumami, rozpoczął się pochód różnych delegacij i siedmdziesięciu kapłanów, a za nimi niezliczonéj ciżby widzów, wśród huku moździeży i odgłosu pieśni nabożnych, przez rynek na plac przed kościołem, gdzie stoi pomnik. Tam jeden z najstarszych obywateli witał imieniem miasta przybyłe deputacje, którym żony obywatelskie, na znak gościnności podały chléb i sól. Najprzód jako członek komitetu przemówił dr. Mierzyński z Poznania, podając słuchaczom obraz żywota i dzieł Klonowicza; za danym znakiem pomnik został odsłonięty, a jednocześnie z poza drzew od strony kościoła, zabrzmiał chór z Flisa, Moniuszki, wykonany przez młodzież z Ostrowa; następnie przemówił, jako wysłaniec poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, pan Władysław Niegolewski, poruczając pomnik opiece Sulmierzan; poczém chór młodzieży znowu wykonał ustęp z Flisa Klonowicza, na nótę: „Integer vitae,“ a w końcu ksiądz Siwicki, były proboszcz sulmierzycki, który piérwszy podał projekt wystawienia tego pomnika, ukląkłszy na stopniach, wezwał obecnych do modlitwy dziękczynnéj za dokonane dzieło. — Po zakończeniu uroczystości w ten sposób, udano się na obiad, na kilkaset osób przygotowany; na rynku zaś wytoczono beczki z piwem. Reszta dnia przeszła jak zwykle przy podobnych okolicznościach.

— Piszą ze Lwowa pod d.13 czerwca: Zapowiedziane na środę posiedzenie rady miejskiéj nie przyszło do skutku, z powodu, że panowie radni nie raczyli zejść się nawet w liczbie regulaminem przepisanéj. Po całogodzinném daremném czekaniu w sali obrad, ogłosił prezes, że niema niezbędnéj do stanowienia uchwał liczby 51 radców, że więc posiedzenie odbyć się nie może. Nim się zgromadzenie rozeszło, zabrał głos p. Sękowski i wniósł, aby zgromadzeni radni wybrali ze swego grona delegację, którąby udała się do Żółkwi i reprezentując miasto Lwów, towarzyszyła w d. 16 b. m. uroczystemu obrzędowi przeniesienia zwłok synów Jana Sobieskiego do wyrestaurowanego grobowca. Zgromadzenie oklaskami przyjęło mowę pana Sękowskiego i za pomocą kartek wybrało 10 członków do delegacji, a oprócz tego postanowiło wezwać wszystkich radnych nieobecnych, aby się jak najliczniéj do delegacji przyłączyli. Oprócz delegacji i znacznéj liczby radnych, bez wątpienia udadzą się ze Lwowa do Żółkwi wszyscy, którym stosunki na to pozwolą.

— Donoszą z Krakowa pod d. 11 czerwca: Tutejszy instytut techniczny wzbogacony został pięknym zbiorem mineralogicznym znacznéj wartości darowanym przez p. J. Florkiewicza. Składa on się z 1,044 okazów i pięknéj szafy orzechowéj, oszklonéj, w któréj się mieści. W zbiorze tym znajdują się egzemplarze nieposledniéj wartości pod względem naukowym.

— Dzień 15 b. m. był piérwszym walnego jarmarku na wełnę w Warszawie, lecz z powodu święta niedzieli i niezbyt wielkiego dotąd dowozu, nie robiono prawie wcale zakupów. Przeniesienie szop jarmarcznych na Plac Zielony, z Krasińskiego, udogodnia ruch targowy, bo jest bliżéj rogatek i stacji drogi żelaznéj. O cenach i poczynionych układach trudno jeszcze co powiedzieć, gdyż producenci trzymają się z wełną, a kupcy pragną naciągnąć na stopę wrocławskiego obniżenia lub jeszcze znaczniejszą, jeżeliby się dało. Na wszystkich wagach targowych do dnia 14 bież. m. przeważono 6,685 centnarów (16,712 pudów). Wełna w większéj części dobrze wymyta, a strzyża w ogóle, według twierdzenia właścicieli owczarń, obfitszą jest tego roku. Tryki jak corocznie z Pass hr. Platera, Halperta z Serok, Pothsa z Bożéj Woli i Sztejna zagraniczne, elektoralne i negretti, stoją w urządzonych przy targu szopach. Kupców i fabrykantów zjechało się dość i rychło zapewnie dostawiona dotąd wełna rozkupioną zostanie.

— Targ tegoroczny na wełnę w Poznaniu już ukończony. Zwieziono nań więcéj wełny niż w innych latach. Ogólną summę podają na 20,000 cent. Ceny były lepsze jak na targu wrocławskim. Za średnie wełny płacono 5 do 7 tal., za piękne 8 do 10 tal. niżéj cen zeszłorocznych. Przywieziona na targ wełna znajdowała się po większéj części w ręku producentów. Zagranicznych kupców zjechało się bardzo mało, za to tém więcéj pruskich fabrykantów.

— „Obrazki historyczne,“ publikacja zapowiedziana prospektem, a redagowana przez p. Gregorowicza (Janka z Bielca) ukazała się pierwszą książeczką, dobrze uprzedzającą o całości tego zbiorku, na który złożyć się mają znajomi już ogółowi z prac swoich autorowie i autorki. Pani Ilnicka, Syrokomla, Gregorowicz, Grajnert, Wiślicki i inni, przyrzekli współpracownictwo, a rozmaitość tych piór i sposobu pisania, doda żywości Obrazkom historycznym z życia świątobliwych, błogosławionych i zasłużonych krajowi cnotą, nauką, odwagą i męstwem Polaków i Polek. W pierwszéj książeczce mamy skreśloną historję św. Wojciecha, Piotra Krępy i męczenników Sandomierskich, Andrzeja Żurawka, Anny Jagiellonki i Jana Tarnowskiego (ten ostatni pióra J. Grajnerta), — wszystko to, jak widzicie, prócz życiorysu ostatniego, przeważnie na tle religijném, lubo dalekie od owych bezcelowych dla ludu ascetycznych obrazów. Język wszędzie czysty prosty, jasny, a bez owéj niepotrzebnéj gminności wiejskiéj. Zarzucićby tylko można tym obrazkom za mało skupienia, zbytnią obfitość faktów, nie zawsze logicznie związanych z sobą, a często nie wiele zajmujących. Obciąża to niepotrzebnie umysł i rozrywa uwagę prostego czytelnika, którą raczéj skupiać na główny przedmiot należy. Do każdego obrazka dołączony jest drzeworyt, uwydatniający myśl powiastki.

— Nie tajnym jest dla nikogo faktem, iż rozwój piśmiennictwa naszego dla ludu wiejskiego zawdzięczyć należy zakupowaniu książeczek przez obywateli dla tegoż ludu. Trudniéj jest rozpowszechnić się literaturze popularnéj dla miejskiego ludu, dla rzemieślników i robotników przeznaczonéj, ci bowiem nie mają panów, którzyby o ich oświatę dbali, którzyby kupowali dla nich książki. Nawet wiadomość o wyjściu książeczek dla rzemieślników bardzo trudno dochodzi do naszych warstatów. Otoż dla rozpowszechnienia takich książeczek dobrzeby było, oprócz współdziałania światłych majstrów, aby i publiczność starała się je rozszerzać, darząc niemi chłopców i czeladź rzemieślniczą za drobne ich usługi, wynagradzane zwykle dziesiątką lub złotówką. Zważając, że te dziesiątki i złotówki rzadko mają użycie dobre, byłoby może lepiéj zamiast pieniędzy dawać odpowiedniéj ceny książeczki. Tym sposobem w mieście popieralibyśmy równie gorliwie oświatę, jak obywatele po wioskach.

— Wyszedł ostatni poszyt „Logiki,“ stanowiącéj drugi przedmiot z pięciu, które mają być zawarte w Przewodniku Filozofji. Każde ukazanie się jakiéj części tego ważnego dzieła jest nam powodem do szczerego zadowolenia: świadczy ono bowiem, iż potrzeba nauk wyższych obudziła się u nas, a jasność i gruntowność wykładu, jaki cechuje tę pracę, są nam rękojmią, że pragnienie to wiedzy zawiedzionem nie będzie, owszem rozwinie się i zaostrzy do obszerniejszych jeszcze badań.

— W Poznaniu, u Kamińskiego i Spółki, ukazała się mała książeczka, przeznaczona dla rzemieślników; jest to powiastka pod tytułem: „Czesław,“ przez Mieczysława z Poznania, w któréj autor kreśli dzieje dwóch terminatorów koszykarskich, jednego nicponia, a drugiego porządnego chłopaka pod każdym względem, uczciwego, dobrego rzemieślnika, odważnego żołnierza, szczęśliwego ojca rodziny. Tło powiastki zajmujące, opowiadanie proste i przystępne.

— Zarząd kolei galicyjskiéj ogłosił, że między Lwowem a Paryżem krążyć będą pociągi osobowe po zniżonéj cenie, drogą na Wiedeń, z wolnością zatrzymywania się w Wiedniu jak długo się podoba; o czasie zatrzymywania się w innych miejscach dowiedzieć się można w Wiedniu. Urządzenie takiéj kommunikacji nastąpić mogło za porozumieniem się zarządów kolei w Austrji, Bawarji i Francji i byłoby dla wielu osób w Galicji pożądaném, gdyby nie ograniczenie zapisywania się na taką podróż tylko na stacji lwowskiéj.

— W przyszłym miesiącu opuści prassę drukarską tom 3-ci „Historji Kościelnéj,“ przez księdza Melchjora Bulińskiego, zawierający w sobie trzechwiekowe wypadki i wydarzenia, zaszłe w kościele katolickim (r. 800—1073), do których głównie należą: nawrócenie do wiary świętéj narodów Skandynawskich i Słowiańskich, jako to: Bołgarów, Morawców, Czechów, Polaków, Rusinów.

— Sławetny pisarz bydgoski, E. Kattner, nieustraszony losem, jaki spotkał ze strony królewskiéj prokuratorji piérwszy zeszyt znanego jego pamfletu wyborczego, wydał obecnie drugą część swéj broszury: „Deutsche Abrechnung mit den Polen,“ która treścią, dążeniem i tonem wcale od piérwszéj części się nie różni.

Jutrzenka.

— W numerze z d. 13 b. m. artykuł od redakcji mówi co następuje: „Z Częstochowy donosi nam p. M. Majmon, iż Rada miejska tameczna na posiedzeniu swojém z dnia 3 b. m., w nieobecności nawet jedynego swego członka żydowskiego, na żądanie rządu gubernjalnego, aby udzieliła swą opinję co do wydania konsensu mieszkańcowi wyznania naszego na nabycie domu przy ulicy dotąd egzymowanéj, nietylko zaopinjowała, iż żądającemu, jako posiadającemu kwalifikacje przez prawo wymagane, konsens udzielonym być może, ale wyraziła nadto życzenie, aby wyłączne to prawo, z duchem czasu niezgodne, zupełnie zniesioném zostało. Fakt ten tém bardziéj godnym jest uwagi, iż Częstochowa jest miastem, do którego z najodleglejszych prowincij przybywają pielgrzymi katoliccy i niejeden filozof gotów je posądzić o zabobonne usposobienia. To stanowi dowód popierający zdanie nasze, iż kraje katolickie, wstąpiwszy raz na drogę tolerancji, nie cofają się już przed drobnostkowemi konsekwencjami kwestji chlebowéj.“

KORESPONDENCJA KURJERA WILEŃSKIEGO.

Kraków, w czerwcu 1862.

Nowe dzieła. Dziennikarstwo. Rzeźbiarze w Krakowie.

Z objawów życia nic nowego. Zjazd towarzystwa wzajemnéj pomocy od ognia, na które za wyłącznemi biletami ledwo na galerję mógł się był jaki profan dostać, odbyły się bardzo spokojnie, wcale niedramatycznie, lubo niektóre pojedyńcze głosy mogły były dostarczyć jakiemu komedjopisarzowi nowych i dość oryginalnych typów do komedji a przynajmniéj do farsy. W blizkości Krakowa odbyła się wystawa rolniczo-przemysłowa, na któréj było bardzo wiele pięknego bydła, był teatr krakowski, nie bardzo piękny i była drogość, jeżeli nie piękna, to przynajmniéj bardzo korzystna, dla restauratorów, kawiarzy knajpników i t. d. Obszerne z téj wystawy sprawozdania, których autor nie grzeszył bynajmniéj znajomością języka francuzkiego, sprawozdania te umieszczone w Czasie rozniosą zapewnie po wszelkich częściach świata stugębnym tego pisma głosem, chwałę założycieli, stróżów, opiekunów i pretektorów téj wystawy; cóż mi więc pozostaje więcéj nad milczenie, które będąc sobie bardzo cichem (tacitus consensus) zgodzi się tém samém z tem wszystkiém, co tam pisano lub też co chciano napisać. Z resztą w Krakowie głucho. Komissja balneologiczna czynna i bardzo czynna. Zdrojowiska krajowe zapełniają się massą chorych—czy zaś dostarczą zdrowia i wygody, o tém nie moja rzecz sądzić, bo jestem dzięki Bogu zdrów. Teatru w Krakowie nie ma. Polemiki gazeciarskiéj nie ma. Święta zielone minęły bardzo spokojnie, więc nic a nic nowego w życiu nie ma—a l e za to jest mnóstwo literackich nowości, z których korespondent mojego rodzaju, niezmiernie jest zadowolniony. Weźmy się więc do nich i jedno po drugiém, tak jakeśmy sami czytali, przeglądnijmy s i n e i r a, c u m s t u d i o. Najprzód przez grzeczność dajmy pierwszeństwo zamiejscowości. Więc Lwów niech będzie pierwszym. W rzeczy saméj „z wieku mu i z urzędu ten zaszczyt należy.“ Toć to naszéj prowincji stolica. W tym Lwowie wyszła książeczka nowa, ładnie drukowana, pełno rozgłosu robiąca swym mistyczno-allegorycznym powabem, któréj na imię: C z a r n a S k a ł a. Autora jéj znamy. Niedawno nową sztuczkę jego, e n m i n i a t u r e Słowackiego fantastyczne dramata przypominającą, grano także we Lwowie; ta sztuczka p. n. P a p r o ć zrobiła maleńkie f i a s c o. Autor jéj, jest autorem C z a r n é j S k a ł y. Czarna Skała jest to utwór o wielkim świadczący talencie. Szkoda, że za zbyt zmanjerowany tak co do formy, jak też co do tendencji. Poemacik ten składa się właściwie z dwóch części. Pierwsza jest niby wstępem. Autor zwie ją monologiem przed biustem Słowackiego. (Biust Słowackiego robił Maszkowski, niedawno zmarły). W monologu tym są zdania i frazesy w bardzo pięknych s e k s t a c h, zdradzające gwałtowne przejęcie się adoracją autora Balladyny. Szkoda znowu i tu, że autor jedną część tylko narodu potępia, jednéj tylko grozi i jedną straszy, ale to straszy okropniéj daleko, niż niańki dzieci swoje kominiarzami. Do posągu zwracając się krzyczy on nań, by ducha swego obudził:

> Zbudź go, zabłyśnéj i zawstydź te karły,
> Co z długim włosem i wybladłą twarzą
> Na grobu twego postumenta włażą,
> I dobrodusznie myśląc, żeś umarły,
> Z papuzim zmysłem pod słów twoich wodzą
> Stają i głupstwa wierszowane rodzą.

Autor uderza tu młotem swego talentu na wszystkich, którzy na podobieństwo jego stanąwszy pod biustem J u l j u s z a, pod wodzą jego słów — wierszowane rodzą... utwory. Godząc w niebacznych o los kraju, grozi im i zaklina b i u s t by na nich „zmienił twarz białą na twarz Chmielnickiego.“

I dowodzi, że tylko miłość i jedność te wyrazy, te wyrzuty sumienia, zdmuchnąć będzie mogła z twarzy. . . . . Bardzo to ładny zwrót w tym ustępie. W poemacie samym, napisanym rzeczywiście pięknemi oktawami, przeprowadza autor dość fantastycznie jedno z podań ludowych o dwóch braciach, z których jeden W a r zakochał się w pięknéj dziewoi i dla niéj chce męzkiego utracić ducha i zostać śpiewakiem. Stary lirnik łamie jego przedsięwzięcie. W a r ginie w poświęceniu za coś droższego. Poemat ten jest cały prawie allegoryczny. Jak w ogóle każda allegorja jest zimną stroną poezji, tak też i ten poemat nie grzeje, nie zachwyca, choćby zdumiewał czasem i kazał się nad sobą zastanawiać. Dość zrozumiała allegorja o drzewie wrosłem w pierś spitego człowieka, daleko piękniejby brzmiała wypowiedziana jasno, dajmy na to samemi faktami historycznemi ostatnich lat naszych. W ogóle wśród pięknych połysków talentu, autor nie odlał piérwszego natchnienia swego, ale pokrzyżował się w allegorjach i zepsuł całość swego pięknego pomysłu. Poemacik ten aczkolwiek mały zasługuje na głębszą krytykę, któréj my tu jednakże dla braku miejsca, podjąć się nie możemy. Powiadamy o niéj tylko tyle, że autor jéj ma bardzo ładny talent, i że mamy prawo spodziewać się po nim czegoś więcéj.

W Krakowie mamy także kilka poetycznych nowości. Wyszły w księgarni D. E. Friedleina czcionkami drukarni Czasu stawiane: Nowe Jamby Ostrowskiego Krystyna; wytłoczono u Ż. J. Wywiałkowskiego: Legendy polskie przez W. C., wydał też Jan Radwański książkę wieczystą czyli sekret osobliwszy, z którym człowiekowi rozsądnemu, chyba chcącemu (sic), żadne złe na świecie szkodzić nie będzie; tenże autor odbił z fejletonu Czasu swą rozprawę: O roku założenia wszechnicy krakowskiéj i o obchodzie 500 letniéj rocznicy w roku 1864; wyszło nareszcie i Duchownictwo w najtreściwszém znaczeniu swojém t. j. wykład treściwy nauki o duchach i ich objawianiu się, przez Allana Kardec'a, autora księgi duchów i dyrektora przeglądu duchowniczego (Revue spirite), tłómaczone z francuzkiego podług wydania trzeciego. I oto poczet nowych książek. Przejrzymy je kolejno. W Nowych Jambach Krystyna Ostrowskiego, słynnego tłómacza Mickiewicza na język francuzki, oprócz dość zręcznego jambowania, nie widać nigdzie prawdziwego ciepła poezji, ani téj oryginalnéj świeżości, jaką prawdziwe tylko zrodzić może natchnienie. Z większych utworów w tych jambach zasługują na wzmiankę: „Święty Wojciech“ męczennik, poema liryczne w dwóch częściach z muzyką Wojciecha Sowińskiego, rodzonym braciom Czechom przypisane i poświęcone. W poemacie tym lirycznym, oprócz fantazjowania, także dość allegorycznego, dziejów naszego kościoła, prócz rzeczywistych postaci Mieczysława króla polskiego i św. Wojciecha biskupa gnieźnieńskiego, występują osoby idealne: jak Azael duch polskiego narodu, Astery i Radło, duchy światłości, Boras król myśliwców, chóry gwiazd, chóry duchów niebieskich, chóry niewolników, chóry wiernych, pogan i t. d. Dla dania pojęcia o sposobie napisania, podobnego rodzaju utworu przytaczamy tu c h ó r a n i o ł ó w (VI str 25).

> Niechaj zagrzmi nad obłoki,
> Głos Cherubów, lutni brzęki;
> Niech ocuci święte zwłoki,
> Wiekuistéj chwały dźwięki!
> Kołysany przez anioły
> Rzucaj nizkie te padoły,
> W górę leć, jak brzmiący śpiew;
> Niech twe skronie światło wieńczy,
> Jak różany kwiat młodzieńczy,
> Boś za wiarę przelał krew!

Nie można powiedzieć, żeby w tych wierszach nie było sensu, myśli a nawet niejakiego uczucia—ale każdy zapewnie przyzna, że w nich nie ma tego, czegoś niezwykłego, czego to prostych słów dźwięk nie zastąpi, a co tylko natchnienie—i sto razy powtórzę, natchnienie, dać może piszącemu i jego utworowi. Toż samo da się powiedzieć i o Azaelu, do którego wziął autor pomysł z obrazu Gérarda, w kościele św. Genowefy. Jest w Azaelu dużo pięknych ustępów i dużo pięknych wierszy, jednak—utwór ten nie nosi na sobie piętna mistrzowskiego ognia twórczości. W wierszach drobnych okolicznościowych lub osobistych dużo łatwości. Przytoczę tu z nich sonet p. n. „R o z c z a r o w a n i e“ odnoszący się do niefortunnego powodzenia autora, który powróciwszy z Francji do ojczystéj ziemi, nie znalazł na niéj należytéj gościnności. Sonet ten powinien być i będzie zapewnie wyrzutem boleśnym naszéj obojętności dla bliźnich...

> Marzyłem, że są serca nierozdzielne, bratnie,
> Wytrzymać zdolne próbę czasu i cierpienia,
> Jak złoto w żywym ogniu ceny swéj niezmienia,
> Jak po wiosennych burzach lata są dostatnie.
> Zbłądziłem... to marzenie boskie, lecz ostatnie!
> Czas niszcząc wątłe dusze, z czucia je wyplenia;
> Poznaję dziś dopiero w chwili przebudzenia,
> Że męczeńskiego wieńca nie rwie się bezpłatnie.
> Cóż począć? czyli z tymi, co się mnie zaparli,
> Mam jak spartański jeniec pić rozkoszy czarę?
> Z o s t a t n i m s n e m n a d z i e i s e r c e m i r e z d a r l i.
> Czy nieść wygnańcom braciom z mojéj krwi ofiarę,
> I ostrzedz, by za krajem żyli i umarli,
> Chcąc kochać, mieć nadzieję i zachować wiarę?

W boleśném zwątpieniu powiada tu poeta, że wśród zepsutych ludzi dzisiejszego społeczeństwa żyć nie można z miłością i wiarą. Mocno draśnięte serce, wypowiedziało zbyt gorzką prawdę... Z drobnych wierszyków „Ostatni słowik“ dość przyjemne robi wrażenie.

Legendy polskie napisał W. C. (Władysław Chomętowski). Treść do nich wzięta z dziejów naszych. W wierszu niemało wprawy; poezji i uczucia mniéj. Legend jest siedm: Poseł z Upity, Florjan Szary, Stary koń, Pielgrzym skamieniały (Treść téj legendy jest poczerpnięta z ludowego podania o kamienym posągu, który wyobraża klęczącą osobę, a znajduje się u stop Łyséj góry, przy drodze wiodącéj do Święto-krzyskiego kościoła), Jan III pod Lwowem, Obrona Trębowli i Widzenie. Ładnie się kończy legenda o pielgrzymie skamieniałym:

> Ten tylko zbawion być może,
> Kto krzyż swój dźwiga w pokorze.

Między „strofami ulotnemi“ połyskują niektóre pięknemi myślami. I tak np. w strofie ulotnéj „Kamień“ napotykamy taki ustęp.

> Jak świat ten wielki, jak świat nasz Boży,
> Wszystko się pali w tęczy nadziei,
> Z pączka wystrzela kwiat bujny, hoży,
> Sam głaz w niezmiennéj drzemie kolei,
> I drzemie cicho, jak wieczność kamień...
> Ale zaczekaj! pora się zbliża... i t. d.

Widzicie przeto, że poetyczności między nowościami naszemi niemało... Wierszy dość, tytułów mnóstwo, czy jednak w tém mnóstwie jest chociaż czwarta, a choćby nareszcie dziesiąta część rzeczywistą poezją?... poezją, która z duszy narodu i twórcy wypływa, poezją, któréj potrzeba do życia i nieśmiertelności, a przynajmniéj do wiary w tę nieśmiertelność?... Niestety! nie! dużo pisania, dużo jambowania, ale natchnienia bardzo mało.

Z książek prozą pisanych, rzetelnéj wartości niemamy żadnéj. Wymienione jednak powyżéj okażemy nieco dostępniéj. Pan Jan Radwański, ten sam co niedawno: Nieco o mitologji słowiańskiéj napisał, wydał dwie broszury. W jednéj z nich t. j. w rozprawie: O roku założenia wszechnicy krakowskiéj, rozwodzi się ogromnie nad tém, co mu już wszyscy przyznali, a nad czém jednak on jeszcze swych rozpraw nie ukończył t. j. nad tém, że w 1864 należy obchodzić 500 letnią rocznicę założenia akademij krakowskiéj. Sposób pisania rozpraw p. Jana Radwańskiego jest niezmiernie nudny i uciążliwy do czytania. Przedmiotem ulubionym jego badań jest powszechnie: l a n a c a p r i n a. W Książce wieczystéj, napisanéj i wydanéj w r. 1689 w Poznaniu przez nieznajomego autora, umieszcza p. Jan Radwański XVI stronic oryginalnego wstępu, polecającego tę mizernéj wartości broszurkę, jako utwór najoryginalniejszego pisarza Mówi on tam, że „małe to dziełko jest objętością, ale wewnątrz, jest ono jako ziarnko gorczyczne.“ Przyznaje mu wydawca daléj, wielkie powołanie dla arcyszlachetnéj w nim treści i dążności pisarza. Tytuł samego dzieła jest taki: Sekret wyjawiony osobliwszy ten, za którym człowiekowi rozsądnemu, chyba chcącemu, żadne złe na świecie szkodzić nie będzie. Rzeczy pewne i doświadczone na dobro pospolite. Krótko mówiąc, jest to mały ustęp z niezłego kazania, nad którym niema się co długo rozwodzić. Wydawca „Części mądrości ksiąg polskich“ nie dorobił sobie sławy tém nowém wydaniem swojém. Duchownictwo Kardec'a to nowa wiara XIX stulecia. Lematologia Typtologja i Pneumatografja, to wyrazy, któremi bogacieje mowa ludzka. Stołowe zaś nogi, lub ekiera, lub pióro, lub ręka sama, to nowe sposoby wpajania i rozszerzania wiary chrześcijańskiéj. Biednąby bardzo była nauka kościoła naszego, gdyby ze swemi prawdami, czekała na zjawienie się pana Kardec'a, który do jéj wyjaśnienia swém duchownictwem ma dopomódz. Pomijając nic nieznaczącą gadaninę i dowody wcale nie przekonywające nikogo, przytoczymy tu absurda tego dzieła. Na karcie 8 czytamy: „Człowiek składa się z trzech rzeczy głównych: pierwszą jest duch, czyli dusza, pierwiastek rozumowy, z którego wypływa myśl, wola i sumienie. Drugą jest ciało, powłoka materjalna, gruba i ciężka, która ducha łączy ze światem zewnętrznym. Trzecią jest powłoka wtóra, pośrednia, mglista i lekka, łącząca ducha z ciałem. Powłokę tę nazywają Francuzi Périsprit, my zaś w braku lepszego wyrazu nazywamy ją uzroczą.“ i t. d. Na stronicy 17 czytamy zasię: „Można zatém być katolikiem protestantem, żydem lub muzułmanem; a wierzyć w objawianie się duchów“ i t. d. a zaraz na następnéj karcie czytamy znowu: „duchownictwo oddaje znakomite przysługi sprawie religji, bo prowadzi zawsze do jakiejś wiary!“ Zdaniem zaś naszém, krzyż święty pański, to najlepszy bodziec do cnoty i wiary; najlepszą usługą dla sprawy kościoła, także nie co innego jest i być może, jedno krzyż święty pański, a nie sztuczne i fantastyczne półśrodki, niegodne prawdziwego natchnienia bożego. Przekładu téj ramoty zaletą jest, iż jest piękną dokonany polszczyzną. Z nowin literackich należy jeszcze wspomnieć o Komecie i o księgarni Bensdorfa. Kometa jest to siostrzyczka czy braciszek Ulicznika krakowskiego, wyszła we Lwowie, ma zadanie wyśmiewać społeczeństwo dzisiejsze. To samo więc co o Uliczniku mówiłem powtarzam o Komecie, że to wszystko na nic. Nie ta jest droga poprawy społeczeństwa. Zauważyć jednak muszę, iż o wiele dowcipniejszą jest Kometa od Ulicznika i ma tę dobrą stronę, że osobistości nie pokazuje palcem. Kilka dowcipów miejscowych wcale nieźle się jéj udało. Wyszła ona w jednym arkuszu i zapowiada pojawienie się swoje niezadługo. Więc satyra się rusza. Ulicznik, Kometa, u nas a u was Droga do piekła i podobno jakiś Naddnieprzanin...

O Bensdorfa księgarni i wydawnictwie książek dla dzieci przepomnieć nie powinienem. Przedsiębierczy ten nakładca wydał już w krótkim czasie kilka bardzo pożytecznych dziełek, które będą mogły zastąpić, nabywane dotąd tego rodzaju książeczki niemieckie i francuzkie.

Z pomiędzy już wydanych zasługują szczególniéj na uwagę: Abecadlnik historyczny, przedstawiający porządkiem głosek, różne znakomitsze postacie z dziejów naszych, oraz treściwe i przystępne tychże opisy. Podróże Guliwera i Wiewiórkę maleńką także lubią czytywać dzieci, a one w tym względzie są najlepszemi krytykami stanowiska wydawcy. Teraz p. Bensdorf drukuje bajeczki z obrazkami wierszem, Kalendarzyk dla ludu — i zamierza jak słyszymy wydawać w obszerniejszéj formie: Dzieje polski dla ludu, wierszem, które zamówił sobie u jednego z literatów krakowskich. — Drukarnia Z. J. Wywiałkowskiego także nie próżnuje. Ruchu literatury zeszyt III ma wyjść nie zadługo, a prócz tego, staranny ten i czynny drukarz zamierza wydawać także pożyteczne broszury dla ludu, z których piérwszą stanowić ma krótka, choć niedobra, historja polska Wł. Iżyckiego.

Na wierzchu listu napisałem w treści o rzeźbiarzach. Myślilem bowiem o nich, słysząc, że bawi tu w Krakowie znakomity artysta dłóta, Oleszczyński, który ma sobie powierzone wykonanie pomnika Skrzyneckiemu, mającego być wystawionym składkami, staraniem księcia Jabłonowskiego zbieranemi. Nie uwłaczając wysokiemu talentowi p. Oleszczyńskiego, nie umiemy zataić naszego zadziwienia, że właśnie aż na niego padła kolej tej pracy. A zadziwieniem mém dzielę się z wami, abyście kiedyś, słysząc o pomniku Skrzyneckiego, i dowiadując się, że go robił Oleszczyński z Paryża, nie sądzili przypadkiem błędnie, że w Krakowie musiało nie być zdolnych rzeźbiarzy, skoro aż do Paryża musiano się udawać po dłóto. Owoż tak nie jest. Jest tu w Krakowie szkoła rzeźbiarska. Zdolny w niej professor Henryk Kossowski, wyprowadził już wielu uczniów na dobrych artystów, pp. Cyngler, Szubert, Filippi i Gadomski, to są uczniowie krakowskiej szkoły, którzy się za granicą w tej sztuce doskonalili. P. Cyngler bawi w Warszawie, Szubert umarł, ale talent jego głośny we Włoszech nawet, w téj ojczyznie pędzla i dłóta. Jego Przekleństwo barda, będzie robił znany rzeźbiarz włoski Kaupek, z karraryjskiego marmuru. A panowie Filippi i Gadomski, oprócz fantastycznych swych utworów, wykonają tu w kraju wiele bardzo znaczniejszych zamówień, a wykonają można rzecz doskonale. Ktoś niedawno pisał do Dziennika literackiego o p. Filippim—i w liście swym przyznaje mu wielki talent, tak co do pomysłu jako też i co do wykonania. Po tym liście zwiedziłem pracownię p. Filippiego i nie znalazłem przesady w słowach korrespondenta powyżéj wspomnianego. Nie brak nam więc w Krakowie rzeźbiarzy — mogliby byli oni wykonać pomnik dla Skrzyneckiego—niewiadoma mi jednak przyczyna przeoczyła tak blizko rozwijające się talenta.

O dziennikarstwie powiedzieć musim także, że się dość żywo rozwija. Czas, między innemi, ukończył temi dniami w swym fejleonie przekład Pamiętników Stanisława Augusta. Przekład odznacza się nader pięknym i zwięzłym językiem. Rozprawa Dietla o majętności akademickiej zasługuje także na uwzględnienie. Napisał ją ten szanowny rektor uniwersytetu według broszury Hilarego Meciszewskiego o tymże przedmiocie dawniej jeszcze wydanej, a napisał jędrnie i poprawnie, tak jako zawsze mówi i pisze.— N i e w i a s t a postępuje nieźle. Z artykułów główniejszych wyliczyć trzeba ciągnącą się przez cały kwartał rozprawę historyczną J. K. Turskiego pn. Jadwiga, tudzież wiersz Henryka Jabłońskiego, autora Gwidona, a obecnie sekretarza przy konsulacie francuskim w Kanzibar w Afryce. W i e n i e c miesza różnéj wartości artykuły i dla tego, choć go Czas chwali, śmiało powiadam, że nie ma żadnéj barwy.

Konieczność zaprowadzenia reformy w wyprzedaży lasu towarnego.

Ze wszystkich nadużyć, najsilniéj daje nam się czuć w sprzedaży lasu towarnego—i tak: sążeń kupiecki mierzy 7 stóp berlińskich, czyli mydłówek. Dwojak zaś rachują 18 mydłówek, to jest przedający traci 4 stopy na każdym dwojaku. Na trojaku traci 3 stopy, na czworaku 2 stopy, na pięcioraku 1 stopę, a gdy zwykle większa część drzewa jest krótszą, ztąd wynika nieobrachowana szkoda dla przedającego, tém bardziéj przy cenie podniesionéj do jakiéj doszły brusy i kłódki towarne. Za przykład biorę mjejscowość na jakiéj zostaję powiat Słonimski.

Wyczytuję w kontrakcie w r. 1851, iż wyrobiono kopę brusów po rub. 22 kopę kłódek 13 cali w cieńszym odrębie po rub. 125 i kopę kłódek 12 cali po rs. 100.

W tejże saméj miejscowości w r. 1860-m, sprzedano kopę brusów po rs. 400, a teraz ona dochodzi rs. 430.

Progres ten ustawiczny dowodzi, z jednéj strony potrzeby drzewa, z drugiéj zaś wyniszczenia lasów.

Z powyższych przeto uwag, wypływa konieczność uwolnienia się od mydłówek darmo dawanych, a sposób jest najprostszy i najsprawiedliwszy, sprzedawać na sążnie, bez żadnych dodatków. Przewiduję opór ze strony kupców niechcących się zrzec korzyści tak wyraźnych, lecz z drugiéj strony pewny jestem, iż wytrwanie dobre skutki sprowadzi, gdyż potrzeba wielka drzewa zawsze istnieje.

Żeby nowy system wyprzedaży był przystępnym dla wszystkich, dołączam tabellę ceny kłódek, matematycznie ściśle obrachowanych na cale kubiczne, przez jednego z przyjaciół moich.

TABELLA PORÓWNAWCZA.

Długość stop 7″	grub. cali 18″	(21:336″ kub.)	kosztuje	r. 1,00
czyli sąż. kupiecki				
7″	— — 17″	(17,976″.)	″	0,84.
7″	— — 16″	(16,800.)	″	0,78.
7″	— — 15″	(14,616.)	″	0,68.
7″	— — 14″	(12,852.)	″	0,60.
7″	— — 13″	(10,920)	″	0,51.
7″	— — 12″	(9,492)	″	0,44.
7″	— — 11″	(7,812)	″	0,36.
7″	— — 10″	(6,552)	″	0,30.
7″	— — 9″	(5,208)	″	0,24.
7″	— — 8″	(4,200.)	″	0,19.

GAZETA ROLNICZA.

OFIARY.

Na kościoł Panny Marji w Częstochowie rs. 6, matka za dzieci.

CENY TARGOWE W WILNIE.
od 11 do 14 czerwca

Żyta beczka 11 r., pszenicy beczka 22 r., jęczmienia beczka 8 rub., owsa beczka 5 rub., grochu beczka 11 rub., gryki beczka 8 rub., siana pud 35 k. słomy pud 18 kop., kartofli beczka 8 rub., masła pud 8 rub.

ВИЛЕНСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Пріѣхавшіе въ Вильно, съ 11-го по 14-ое іюня.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Пом. Конст. Гартингъ. — Авг. Неселовски. — Лясковичъ. — Конст: Лукашевичъ. — В. Гринцевичъ. — Ст. Пусловски. — Кор. Мирски. — Тит. Горски. — Кѣлпшъ. — Бол. Сволькень. — Дѣйст. ст. сов. Новицки. — Подполк. Игн. Гласско. — Шт. Ротм. Люгайло. — Шт. Ротм. Броневичъ. — Ст. сов. Саковичъ. — Пор. Щепановски. — Пор. Клеты Корева. — Свенцянскій деканъ ксендзъ Каз. Бояржиньски. — Священникъ Гомолицки. — Миньски. — Янушевски.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНЬСКИ. Кап. Іорданъ. — Пом. Билевичъ. — Щициньски. — Реутъ. — Туръ. — Чин. Богушъ. — Лѣсничій Леволевски. — Студ. Универ. Харевичъ. — Лынко. — Самуйло. — Сулистровски. — Подп. Золотницки. — Докторъ Лаудинъ. — Архит. Высоцки. — Пом. Цѣпелевски. — Стрыцки. — Дѣст. ст. сов. Меркуловъ.—Пом. О. Милевски.—Эд. Бржо товски. — Гр. Влад. Чацки. — Кол. асс. Гип. Квинто. — Пом. Ст. Пилсудзки. — Эмиль Умястовски. — Чин. Сорочиньски. — Лѣк. Ад. Сеневичъ. — Пом. Каз. Каспржицки. — Іос. Биллевичъ.

Выѣхавшіе изъ Вильна, съ 11-го по 14-ое іюня.

Валицки. — Марциновски. — Слободзиньски. — Княжна Любецка. — Бронецъ. — Оскерко. — Скирмунтъ. — Бишпингъ. — Французовичъ. — Тарновски. — Андржеевски. — Гр. Потоцки. — Еленьски. — Рыхлевичъ. — Новицки. — Грынцевичъ. — Родовичъ. — Гласко. — Пусловски. — Щепановски. — Мирски. — Гр. Конст. Ожаровски. — Дѣйст. ст. сов. Меркуловъ.—Генеральный Суперъ-интендентъ кс. Ст. Липиньски.— Чин. Іос. Снядецки. — Подп. Чаплинъ. — Іос. Чернѣвски. — Надв. сов. Соботковски. — Пом. А. Рудомино. — Ад. Гребницки.

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 11-go do 14 go czerwca.

HOTEL NISZKOWSKI. Ob. Konst. Harting, — Aug. Niesiołowski. — Laskowicz. — Konst. Łukaszewicz, — W. Hryncewicz — St. Pusłowski. — Kor. Mirski. — Tyt. Gorski. — Kiełpsz. — Bol. Swolkeń. — Recz. rad. st. Nowicki. — Podpółk. Ign. Hłasko. — Szt. rotm. Lugajło.—Szt. rotm. Broniewicz.— Rad. st. Sakowicz. — Por. Szczepanowski. —Chorąży Klety Korewa. — Dziekan Swięciański ks. Kazim. Bojarzyński. — ksiądz Homolicki. — Miński. — Januszewski.

HOTEL POZNAŃSKI. Kapitan Jordan. — Ob. Bilewicz. — Szczyciński. — Reut. — Tur. — Urzęd. Bogusz. — Leśniczy Lewolewski. — Stud. uniw. Charewicz. — Łynko. — Samujło. — Sulistrowski. — Podp. Zołotnicki. — Doktor Laudyn. — Archit. Wysocki. — Ob. Ciepielewski. — Strycki.

Rzecz. rad. st. Merkułow. — Ob. O. Milewski. — Ed. Brzostowski. — Wład. hr. Czacki. — As. kol, Hip. Kwinto. — Ob. St. Piłsudzki. — Emil Umiastowski. — Urzędnik Soroczyński. — Lekarz Ad. Sieniewicz, — Ob. Kaz. Kasprzycki. —Józ. Billewicz.

Wyjechali z Wilna, od 11-go do 14-go czerwca.

Walicki. — Marcinowski. — Słobodziński. — Księżna Lubecka.— Broniec. — Oskierko. — Skirmunt. — Biszping. — Francuzewicz.— Tarnowski. — Andrzejewski. — Hr. Potocki. — Jeleński. — Rychlewicz, — Rodowicz. — Hłasko. — Pusłowski. — Szczepanowski. — Mirski. — Konst. hr. Ożarowski. — Rzecz. rad. st. Merkułow. — Jeneralny Superintendent ks. Stef. Lipiński. — Urzęd. Józef Sniadeki. — Podpółk. Czaplin. — Józ. Czerniewski. — Rad. dw. Sobotkowski; Ob. A. Rudomino. — Ad. Hrebnicki.

Одобрено Ценсурою. 14 Іюня 1862 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.

NOWO-ODKRYTY MAGAZYN

CHIŃSKIEJ HERBATY

MIENIANEJ W KIACHCIE

POD FIRMĄ

„PRODUKTOR“ (PROIZWODITIEL)

W Moskwie na Twerskiej ul: przy starej Tryumfalnej Bramie w d. Riazanowa.

Odkrywając handel Chińską Herbatą chcę zawiadamić łaskawych kupujących, iż będąc osobiscie w Kiachcie, zawarłem stosunki z pierwszemi handlowemi domami Majmaczynu i russkimi kupcami z Kiachty, wypisując od pierwszych najlepsze gatunki Herbaty, mogę dogodzić najwymyslniejszemu gustowi kupującego.—Z tą myslą odkrywam mój magazyn ciesząc się nadzieją, iż zyskam ogólną wiarę i zaufanie łaskawej publiczności.

W nniejszym czasie, mając różne gatunki Herbaty mienianej w Kiachcie, i będąc pewnym w jej dobroci, mam honor zaproponować oną wszystkim Panom amatorom i znawcom, i zsyłam się kompletnie na Ich zdanie.—Podchlebiam sobie, iz Szanowna Publiczność nie ominie mój Magazym swemi żądaniami, ja zaś ze swej strony będę się, starać zyskać Iej zaufanie sumiennoscią handlu i akuratnem spełnieniem wszelkich żądań.

Zeby się przekonać o gatunku Herbaty Panowie z prowincyi mogą ją wypisywać ilością i gatunkiem jaki się komu podoba.—Herbata wysyła się rozważona na funty przy mnie osobiście; dla zachowania aromatu, każdy funt oddzielnie obwija się w ołowiany papier, przytem w winietkę z oznaczeniem ceny, i zaplombowuje się pieczecią mojej firmy.—Obowiazkiem liczę wysyłać Herbatę w mocnych pudłach i z pierwszą, odchodzacą, pocztą.—Panom, którzy życzą handlować Herbatą mej firmy, ustępuję znaczny procent; przesyłka zaś herbaty czyni się przez Kantory Transportów.—Cena i gatunek Herbaty jak w Moskwie przedawanej, tak i wysyłanej przez poczty lub Kantory Transportów, zawsze jest jedna i taż sama.

Panowie z prowincyi, wypisując herbatę mogą, mi poręczać inne komissa do kupienia, i jeżeli rzecz nie większej wagi nad funt jeden, to ją wysyłam wraz z herbatą moim kosztem.

Panowie z prowincyi moga być pewni, iż wszelkie Ich żądania będą uskutecznione najrzetelniej i najakuratniej, ponieważ nic nie minęło i nie minie mego osobistego dozoru.

Herbatę wysyłam moim kosztem; we wszystkie miejsca imperyi, Królestwa, Xięztwa Finlandyi i Kawkaz.

5% z rubla ustępuję: 1) Panom, którzy wypisują herbatę z miejsc, dokąd za przesyłkę przez pocztę płacisię po 10 kop. z funta, jeżeli za raz potrzebują herbaty na 30 rub: sr.

2°)—dokąd za przesyłkę przez pocztę płaci się po 15, 20, i 25 kop: sr. z funta, jeżeli za raz potrzebują herbaty na 50 rub: sr.

Wypisującym zaś na mniej oznaczoną ilość, ustepstwa żadnego nie robię.

Przy każdym Transporcie herbaty wysyła, się gratis ryty na kamieniu litografowany na Chińskim welinowym papierze portret Ukrainskiego Poety T: SZEWCZENKI.

Proszę adresować: въ Москву, въ магазинъ чаевъ фирмы **„ПРОИЗВОДИТЕЛЬ“** Августу Михайловичу Аморетти.

PREJSKURANT CHINSKIEJ HERBATY POD FIRMĄ

„PRODUKTOR“.

CZARNA HERBATA.

	R.	K.
Sansińska	1	20
Chunmy Sansińska.	1	40
Familna	1	60
Familna Czerwonawa	1	80
Nencheo Chunmy	2	—
Wnów-odebrana wyzszego gatunku Fuczanskiej plantacyi.		
Ju-ni-ju	2	30

HERBATA Z KWIATEM.

	R.	K.
Sansinska Ciusin-te	2	—
Familna Sanczu-An	2	30
Wybrana Juczen-ju-An	2	50

LIANSINNA HERBATA.

	R.	K.
Tajlanczo.	2	80
Majukon Nadzin	3	—
Pierwszego gatunku aromatyczna	3	25

LIANSINNA BIAŁA AROMATYCZNA HERBATA.

	R.	K.
Sio-fajun	3	50
Szełunga	4	—
Szełucha	5	—
Dzintajun	6	—
Srebrzasta aromatyczna	7	—

HERBATA STARKA.

	R.	K.
Czarna Jutajczen	2	—

STARKA Z KWIATEM.

	R.	K.
Wansunczo	2	80
Synchychyn	3	25

STARKA LANSINNA HERBATA.

	R.	K.
Sion-fajun	3	50
Najlepsza Szityczuan	4	—
Dawniej mieniana w 1853 Szełucha	5	—
Lepszy gatunek Dziufaile (rzadki)	10	—

ZIELONA AROMATYCZNA HERBATA.

	R.	K.
Chanska Lanzowa.	3	50
,, lepszy gatunek	4	—
,, najlepszy gatunek	8	—
,, któren rekomenduję jako Rzadkość	—	—
	12	—

SZTUCZNA ZIELONA HERBATA.

	R.	K.
Zielona Lanzowa w bańce wagą 1 funt	3	50
,, lepszy gatunek w bańce wagą 1 funt.	4	—
,, najlepszy gatunek aromatyczna 5 funt:	40	—
,, rekomenduje jako niezwykłą 3¼ funt.	35	—

ŻÒŁTA HERBATA.

	R.	K.
Sian-Pohian 1 funt	3	—
Sian-Pohian Lansin 1 funt	5	—
Chańska z Fuzy Juczefwan aromat. 1 funt.	7	—
,, Sion-Fajan lepszy gatunek	8	—
,, z kwiatem	10	—
,, rzadki gatunek	15	—

SZTUCZNA ŻÒŁTA HERBATA.

	R.	K.
Lansin w drobnych bańkach ¼ funt.	2	—
,, w roskosznej bańce 1 funt	8	—
,, w bańce waga 1½ funt	10	—
,, w Chińskiej plecionce 1½ funt	5	—
,, lepszy gatunek w bańce 5 funt	35	—
,, najlepszy rzadki gatunek 2¼ funt.	30	—

SZTUCZNA LANSINNA BIAŁA AROMATYCZNA HERBATA.

	R.	K.
Lansinna aromatyczna w bańce 1 funt.	5	—
,, srebrzasta aromat: w bańce 1 funt.	6	—
Lansinna Srebszasta aromatyczna — w bankach 1½ ,,	10	—
,, 2 ,,	10	—
,, 3 ,,	12	—
,, 4 ,,	18	—
,, 5 ,,	20	—
Najlepszy gatunek w 10 roskosz nych bańkach wagą 1 funt.	20	—

НОВÁ КРАМНИ́ЦЯ

КИТА́ЙСЬКИХЪ ЧА́ІВЪ МІНЯНИХЪ У КЯ́ХТІ

НА ПРИ́ЗЬВІСЬКО

„ПРОИЗВОДИТЕЛЬ“

У МОСКВІ́

На Тверській юлиці, биля́ Старòі Тріумфáльноі брáми, на госпòді Рязанова.

Починàючи крамарувàти китàйськими чàями бажàю сказàти панàмъ покупцѝмъ, що я дòбре вѝзнавъ чаёвѐ крамарувàння и бувàючи у Кя̀хті спизнàвся зъ пѐршими-найзначнѝйшими Маюмачѐньськими и Кя̀хтиньськими Моськòвськими крамарàми чàемъ; беручи відъ ніхъ найгарнѝйши чаѝ, сподівàюсь удоволнити на сàмий примхлѝвий смакъ кòжного покупцѝ; зъ цѝею дýмкою починàю крамарувàння у новѝй чаёвѝй крамнѝці и сподівàюсь, що мàтиму прихѝлля и вѝру усѝхъ панѝвъ покупцѝвъ.—Мàючи въ тепрегòдню добý усѝки сòрти чàю, вàбранни зъ гарнѝйшихъ склàдивъ нòвого кя̀хтиньського промѝну фучàньськихъ посàдокъ и дòбре знàючи ѝхъ добрòту, промую ѝхъ усѝмъ панàмъ вживàючимъ на ѝхне міркувàння. Мàю ласъ сподівàтись, що пàни покупцѝ не занедбàють моèі крамнѝці; а я відъ сèбе, щобъ не загубити вѝри панѝвъ покупцѝвъ, пильнувàтиму чèсно крамарувàти и удовольнѝти правдѝво кòжне ѝхъ трібувàння.

Щобъ дàти змòгу панàмъ покупцямъ иншомѝстнимъ визнати добрòту могò, чàю промую егò выписувати скѝльки кому забажàетьця (авжèжъ тѝльки не мèньше хýнта). Кòжне трібувàннѝ панѝвъ покупцѝвъ иншомѝстнихъ я удовольнѝтиму по пѐршій пòшті.

Чай у моѝй крамнѝці розвàжуетьця и засилàетьця підъ моѝмъ нàзіркомъ, у міцнѝхъ ящикàхъ, розвàжений на хýнти; а за для тòго щобъ вѝнъ не вѝдихся, кòжний хýнтъ загòртуетьця въ òліво и друкòваний мѝй адрессъ зъ вѝзначьемъ цінѝ и запечàтуетьця печàтью моèі крамницi. При зàсильцi въ далèки губèрниі ящѝки обвязуютьця шкуратками.

Панàмъ крамарàмъ, бажàючимъ крамарувàти моѝмъ чàемъ, рòбитьця скѝдка, а зàсилка рòбитьця чèрèзъ транспортòви контòри. Цінà и добрòта чàю, якъ тогò, що въ Мòскві продаèтьця, такъ и зàсланого по пòшті, одніилькова.

Коли забажàють пани покупцѝ, иншомѝстни, виписуючи чай, укупі вѝписати зъ Москви ще що нèбудь такѐ, що не завàже бѝльше хýнта, мàють змòгу вѝписати чѐрезъ мѐне, поштòви жъ розтрàти за це я приймàю на свій коштъ.

Нехàй будутъ пèвни пàни покупцѝ иншомѝстни, що кожне ѝхъ трібування удовольнѝтиметьця правдиво, такъ ненàче-бъ то вонѝ самѝ при цімъ були, бо кòжне ѝхъ трібувàння удовольнѝтиметьця підъ моѝмъ нàзіркомъ.

ЗАСИЛКУ ЧА̀ІВЪ ПО ПÒШТІ ПРИЙМА̀Ю НА СВІЙ КОШТЪ У ВСІ МІ̀СТА РОССІ̀ЙСКОІ ИМПЕРЍІ, УКРА̀ІНИ, ЦА̀РСТВА ПÒЛЬСКОГО, В. К. ФИНЛЯДСЬКОГО И ЗАКАВКА̀ЗЬСЬКОГО КРАЮ.

Окроме усёго рòбитьця скидка 5% панàмъ выписуючимъ зъ губерній и краѝвъ, у яки платитьця за зàсилку ваговихъ за хунтъ 10 коп., при трібуванні на 30 карбов. и більшъ.

Панàмъ виписуючимъ зъ губèрній и краѝвъ, у яки плàтитьця за зàсилку ваговѝхъ за хунтъ 15, 20, 25 коп., при трібувàнні на 30 карбòв. и більшъ.

Виписуючимъ на мèньши гроши не скѝдуетьця нічòго а тѝльки приймàетьця зàсилка на мій коштъ.

ПРИ КОЖНІЙ ЗА̀СИЛЬЦІ ЧАЮ ПРИКЛА̀ДУВАТИМЀТЬЦЯ У РАЛЕЦЬ МАЛЀВАНЕ НА КА̀МЕНЮ И ВЍДРУКОВАНЕ НА КИТА̀ЙСЬКОМУ ПАПІРУ ПОЛИЧЧЯ УКРА̀ІНЬСКОГО ПОЭТА Т. ШЕВЧЕНКО.

Прохàемо адресовàти: въ Москву, въ магазинъ чаевъ фирмы **„Производитель“** Августу Михайловичу Аморетти.

Ціни китàйськихъ чаѝвъ міняннхъ у кяхьті крамниці

„ПРОИЗВОДИТЕЛЬ“.

ЧО́РНИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Сяньсіньській.	1	20
Хуньми Сяньсіньскій.	1	40
Хвамѝльный червòненькій	1	60
Ненхео-хунми	2	—
Station Нездàвня-залýчений сàмий гàрний одбі́рний.	2	30

КВІ́ТЧАСТИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Сянсіньській Цзюшн-те.	2	—
Хвамѝльний Санчу-анъ.	2	30
Одбі̀рний Ючен-го-анъ	2	50

ЛЯНЬСІ́НЬСЬКИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Тяйлянго.	2	80
Маюконъ Наджинъ.	3	—
Самѝй гàрний пахýчий	3	25

ЛЯНЬСІНЬСЬКИ БІЛИ ПАХУ́ЧИ.

	Кар	Коп
Сіо-фагонъ.	3	50
Шелунга	4	—
Шелуха	5	—
Дчютаюнъ.	6	—
Срибла̀стий пàхучій	7	—

ПРИЛЕ́ГЛИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Чòрний гарнійший Юктайченъ	2	—

ПРИЛЕ́ГЛИ ПАХУ́ЧИ.

	Кар	Коп
Вансунчо	2	80
Сипхитинъ	3	25

ПРИЛЕ́ГЛИЙ ЛЯНСИНЪ.

	Кар	Коп
Сіо-фаюнъ	3	50
Шитпчуанъ	4	—
Промі́ну 1853 р. Шелухи	5	—
И якъ рі́дкость Дзютаили	10	—

ЗЕЛЀНИ ПАХУ́ЧИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Хàньський одбі́рний Лянзовий.	3	50
Хàньський одбі́рний гàрнійшій	4	—
,, ,, сам. гàрний.	8	—
,, якъ рі́дкость	12	—

ШТУ́ЧНИ ЗЕЛЕ́НИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Зелèний Лянзовий у бàнці 1 х.	3	50
,, гàрнійший у бàнці 1 х.	4	—
,, самий гàрний пахýчий.	5	—
,, ,, ,, якъ рі́дкость у бàнці 3¼ х.	35	—

ЖО́ВТИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Сянь-Пхянь 1 х.	3	—
Сянь-Пхянь Лянсинъ 1 х.	5	—
Хàньський изъ Фузи Юченьюанъ пахýчій 1 хунт.	7	—
Хàньський одбі́рний зъ квіткàми	10	—
,, ,, якъ рі́дкость	15	—

ШТУ́ЧНИ ЖО́ВТИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Лянсінъ у дрібнихъ бàнкахъ ¼ х.	2	—
,, у роскишний банці	8	—
,, у банці ваги 1½ х.	10	—
,, у китàйському кòшику 1½ х.	5	—
,, сàмий гàрний у бàнці 5 х.	35	—
,, якъ рі́дкость 2¼ х.	30	—

ШТУ́ЧНИ ЛЯНЬСІ́НЬСЬКИ БІ́ЛИ ПАХУ́ЧИ ЧА́І.

	Кар	Коп
Лянсінъ пахýчий у бàнці 1 х.	5	—
Срібла̀стый пàхучий у бàнці 1 х.	6	—
Ляньсіньськи Срібла̀сти — у банци 1½ хун.	10	—
,, ,, 2 хунт.	10	—
,, ,, 3 хунт.	12	—
,, ,, 4 хунт.	18	—
,, ,, 5 хунт.	20	—
Сàмий гàрний у десятѝ бàнкахъ вагѝ 1 х.	20	—

Въ типографіи Лазаревскаго института восточныхъ языковъ.

ВНОВЬ-ОТКРЫТЫЙ МАГАЗИНЪ
КИТАЙСКИХЪ ЧАЕВЪ
КЯХТИНСКАГО РАЗМѢНА,
ПОДЪ ФИРМОЮ
„ПРОИЗВОДИТЕЛЬ“,

На Тверской, у Старыхъ Тріумфальныхъ воротъ, въ домѣ Рязанова.

Открывая торговлю китайскими чаями, желаю сказать гг. покупателямъ, что, вполнѣ изучивъ эту торговлю и будучи въ Кяхтѣ, я ознакомился съ первыми изъ лучшихъ фамилій Маюмаченскими торговыми домами и съ русскими кяхтинскими торговцами; выписывая отъ первыхъ фамилій лучшіе сорты чаю, вполнѣ могу угодить самому строгому и разборчивому вкусу покупателя: съ этою мыслію открываю магазинъ, въ надеждѣ на пріобрѣтеніе всеобщаго расположенія и довѣренности гг. покупателей. Имѣя въ настоящее время всякіе сорты чаю, выбранные изъ лучшихъ партій новаго кяхтинскаго вымѣна Фучанскихъ плантацій, и будучи вполнѣ убѣжденъ въ качествѣ и достоинствѣ, предлагаю оные всѣмъ гг. любителямъ и знатокамъ на собственное ихъ сужденіе. Могу льстить себя надеждою, что гг. покупатели не оставятъ мой магазинъ безъ вниманія, а я съ своей стороны буду стараться пріобрѣсть и сохранить ихъ довѣріе вполнѣ добросовѣстностію торговли и точнымъ исполненіемъ требованій покупателей.

ВЪ ДОКАЗАТЕЛЬСТВО ХОРОШАГО ВЫБОРА ЧАЯ.

Гг. иногороднымъ покупателямъ чай высылается неограниченнымъ количествомъ, на сколько кому заблагоразсудится, что даетъ возможность легко удостовѣриться въ добротѣ чая.

Въ обязанность поставляю себѣ немедленно исполнять требованія гг. иногороднихъ покупателей. Чай всегда развѣшивается и отправляется подъ личнымъ моимъ наблюденіемъ съ первою отходящею почтой, въ самыхъ прочныхъ ящикахъ, развѣшенный по фунтамъ и, для сохраненія аромата, каждый фунтъ завертывается въ олово и печатный адресъ, съ назначеніемъ цѣны, и запломбировывается свинцовою печатью моей фирмы. При посылкѣ въ отдаленныя губерніи ящики для большей прочности околачиваются ремнями. Гг. торговцамъ, желающимъ производить торговлю чаемъ моей фирмы, дѣлается уступка болѣе, и пересылка производится чрезъ транспортныя конторы. Цѣна и доброта чая, какъ въ Москвѣ продаваемаго, такъ и отправленнаго съ почтой или транспортами, совершенно качествомъ одинаковы.

Гг. иногороднымъ покупателямъ, имѣющимъ надобность въ исполненіи какихъ либо поручительныхъ коммиссій въ Москвѣ, относящихся до покупки вещей, имѣющихъ вѣсу не болѣе одного фунта, при выпискѣ чая высылаются и почтовый расходъ принимается на свой счетъ.

Гг. иногородные могутъ быть вполнѣ увѣрены, что всѣ требованія ихъ будутъ исполнены съ аккуратностію, точно также, какъ бы они сами при этомъ присутствовали, ибо ни одно требованіе, поступившее въ мой магазинъ, не миновало и не минуетъ моего личнаго наблюденія.

ПЕРЕСЫЛКУ ЧАЕВЪ ЧРЕЗЪ ПОЧТУ

принимаю на свой счетъ во всѣ города Россійской Имперіи, Царства Польскаго, Великаго княжества Финляндскаго и Закавказскій край.

СВЕРХЪ ВСЕГО ДѢЛАЕТСЯ УСТУПКА ПО 5% СЪ РУБЛЯ:

1-е, выписывающимъ изъ губерній и областей, при пересылкѣ въ которыя платится вѣсовыхъ съ фунта 10 коп., при единовременномъ требованіи на 30 рублей и болѣе;

2-е, выписывающимъ изъ губерній и областей, при пересылкѣ въ которыя платится вѣсовыхъ съ фунта 15, 20, 25 и 30 коп., при единовременномъ требованіи на 50 рублей и болѣе.

Выписывающимъ менѣе означенныхъ суммъ, уступки не дѣлается, а только лишь принимается мною одна пересылка чаевъ на свой счетъ.

Требованія прошу адресовать: въ Москву, въ магазинъ чаевъ фирмы „**ПРОИЗВОДИТЕЛЬ**“ Августу Михайловичу Аморетти.

При каждой посылкѣ чая прилагается безплатно рисованный на камнѣ и литографированный на китайской бумагѣ, портретъ украинскаго поэта Т. Г. Шевченко.

ПРЕЙСЪ-КУРАНТЪ

Китайскихъ чаевъ кяхтинскаго вымѣна фирмы „ПРОИЗВОДИТЕЛЬ“.

	Рубли.	Коп.
ЧЕРНЫЕ ЧАИ.		
Сансинскій	1	20
Хунмы Сансинскій	1	40
Фамильный красненькій	1	60
Пеихео Хунмы отборный	2	—
Высокій сортъ Фучанскій отборный Ю-ні-ю	2	30
ЦВѢТОЧНЫЕ ЧАИ.		
Сансинскій квадратный	2	—
Фамильный квадратный	2	30
Отборный Ючен-ю-анъ лучшій	2	50
ЛЯНСИННЫЕ ЧАИ.		
Тяйланчо высокій сортъ	2	80
Маюконъ Наджинъ	3	—
Первосортный душистый отборный	3	25
ЛЯНСИНЫ БѢЛЫЕ БУКЕТНЫЕ.		
Сіо-фаюнъ	3	50
Шилунга	4	—
Шелуха	5	—
Дзютаюнъ	6	—
Сребровидный букетный самаго высшаго достоинства	7	—
ЗАТХЛЫЕ ЧАИ.		
Черный лучшій Юнтайченъ	2	—
ЗАТХЛЫЕ ЦВѢТОЧНЫЕ.		
Вансунчо	2	80
Сынхитынъ	3	25
ЗАТХЛЫЙ ЛЯНСИНЪ.		
Сіо-фаюнъ	3	50
Высокій Шитычуанъ	4	—
Прежняго вымѣна 1853 г. Шелуха	5	—
И какъ рѣдкость высокій сортъ Дзютайле	10	—

			Рубли.	Коп.
ЗЕЛЕНЫЕ ДУШИСТЫЕ ЧАИ.				
Ханскій отборный Лянзовый			3	50
,, тожъ высокій сортъ			4	—
,, отборный самый высокій сортъ			8	—
,, рекомендуемый какъ рѣдкость			12	—
ШТУЧНЫЕ ЗЕЛЕНЫЕ ЧАИ.				
Зеленый Лянзовый въ банкѣ	1	фун.	3	50
,, лучшій въ банкѣ	1	фун.	4	—
,, высокій сортъ ароматическій	5	фун.	50	—
,, рекомендуемый какъ рѣдкость	3¼	фун.	35	—
ЖЕЛТЫЕ ЧАИ.				
Сянь-Пхянь	1	фун.	3	—
Сянь-Пхянь Лянсинъ	1	фун.	5	—
Ханскій изъ Фузы Ючень-ю-анъ ароматическій	1	фун.	7	—
,, отборный высокій сортъ съ цвѣтами			10	—
,, самый высокій сортъ, рекомендуется			15	—
ШТУЧНЫЕ ЖЕЛТЫЕ ЧАИ.				
Лянсинъ въ мелкихъ банкахъ	¼	фун.	2	—
,, въ богатой банкѣ	1	фун.	8	—
,, въ банкѣ, вѣсу	1½	фун.	10	—
,, въ китайской плетюшкѣ	1½	фун.	5	—
,, высокаго достоинства въ банкѣ, вѣсу	5	фун.	35	—
,, рекомендуемый какъ рѣдкость	2¼	фун.	30	—
ШТУЧНЫЕ ЛЯНСИННЫЕ БѢЛЫЕ БУКЕТНЫЕ ЧАИ.				
Лянсинъ ароматическій въ банкѣ	1	фун.	5	—
,, сребровидный ароматическій въ банкѣ	1	фун.	6	—
Лянсинные сребровид. въ банкахъ	1½	фун.	10	—
,,	2	фун.	10	—
,,	3	фун.	12	—
,,	4	фун.	18	—
,,	3	фун.	20	—
Отличный сортъ съ десятью фигурными банками вѣсу, во всѣхъ десяти банкахъ	1	фун.	20	—

Печатано съ дозволенія Г. Московск. Оберъ-Полиціймейстера, СВИТЫ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Генералъ-Майора, *Графа Крейца*.

Отъ Виленской Евангелическо-Реформатской Коллегіи симъ объявляется, что совѣщанія Виленскаго Евангелическо-Реформатскаго Синода въ нынѣшнемъ 1862 году будутъ производиться въ г. Вильнѣ и начнутся 7 будущаго іюля мѣсяца.

Вице-президентъ С. *Липинскій.*

За генеральнаго секретаря В. *Арамовичъ.*

1—404

Виленской губерніи Ошмянскій уѣздный судъ объявляетъ, что 16 августа 1862 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги на продажу имущества дворянина Селицкаго. Почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на означенное число.

1—403

Wileńskie Ewangelicko - Reformowane Kollegium ogłasza, że obrady Wileńskiego Ewangelicko-Reformowanego Synodu w roku idącym odbędą się w Mieście Wilnie i rozpoczną się na dniu 7 następującego miesiąca lipca.

Wice-prezydent X. Stefan *Lipiński.*

Za sekretarza jeneralnego W. *Aramowicz.*

1—404

Wileńskiéj gubernji Oszmiański sąd powiatowy ogłasza, iż dnia 16 sierpnia 1862 r. będą się odbywały w nim targi na przedaż mienia szlachcica Sielickiego. Przeto życzący uczęstniczyć w tych targach, zechcą przybyć na nie w dniu oznaczonym.

1—403

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

W trudnych okolicznościach życiowych rodzą się środki energiczne, a im trudność jest ogólniejszą, im większéj massy potrzeb i związanych niemi ludzi dotyka, tém ważniejszy ciąży obowiązek wszystkich miłujących swój kraj obywateli, iżby w przygotowaniu tych środków, w rozwijaniu ich i wprowadzaniu w życie, jednoczyli się jedną wspólną i wielką myślą dobra powszechnego.

Przekonany, że każdemu w swoim, niechby najskromniejszym zakresie i zawodzie, służy nietylko prawo, ale przyświeca powinność wynajdywania sposobów najwłaściwszych ku zwalczeniu trudności położenia, niesamolubnego następnie przedstawiania swoich pomysłów pod rozbiór ludzi serca i rozwagi, a nakoniec zawezwania do współudziału w urzeczywistnieniu takowych, pomocy ludzi serca i czynu, zwracam się obecnie do polskich Pisarzy, których wszyscy pragniemy widzieć odznaczających się dwóma temi przymiotami, i myśl moją, mającą na celu postęp naukowy młodéj kraju naszego generacji, tém samém zaś błogą w owocach swoich przyszłość, podświatły sąd ich oddaję, a zarazem do wspólnéj ich na tém polu pracy usilnie zapraszam.

Dzisiejsze pokolenie usposobiło wprawdzie pewną liczbę żelaznéj usilności wybrańców, ogół jednak pozostał bez głębszego naukowego ukształcenia, co tém dotkliwiéj czuć się dawało, ile że dawniejszy zastęp mężów gruntownéj nauki oczywiście z każdym dniem się przerzedzał, tak iż dziś już bardzo niewielu naliczyć możemy szanownych tych weteranów, których z resztą położenie po części bynajmniéj nie było takiém, izby ze wszystkich olbrzymich w ciągu ostatnich dziesiątków lat zdobyczy naukowych, bezwarunkową dla siebie i dla kraju odnosić mogli korzyść.

Poszło ztąd, że dziś, kiedy od lat czterech posiadamy już Akademję Medyko-Chirurgiczną w Warszawie, w krótkim zaś czasie mamy sobie zapowiedziany ostateczny w téjże stolicy rozwój Szkoły Głównéj, a zatém brakujących do zakładu uniwersyteckiego Wydziałów, kiedy jednocześnie przywrócono język ojczysty, jako wykładowy, w uniwersytetach Jagiellońskim i Lwowskim, nietylko młodzież nasza, zbyt po wierzchu w dotychczasowéj organizacji Gimnazjach kształcona, niedostatków dobremi w języku polskim książkami elementarnemi zapełnić nie może, ale nawet powołać się mający na rozmaite katedry uczeni, nie będą mieli z czego wskazać zostającéj pod ich kierunkiem młodzieży dzieł takich, któreby położone za podstawę wykładu, uprzystępniły zarazem i ułatwiły zrozumienie nauki, w zakresie dotąd dla niéj zupełnie nieznanym.

Niebezpieczeństwo z tak nieprzygotowanéj na blizki a szczęśliwy rozwój Zakładów wychowawczych, naukowéj kraju naszego literatury, wydało mi się tak naglącém i wielkiém, że postanowiwszy pośpiesznie mu zaradzić, odzywam się niniejszém do czcigodnych Pisarzy polskich z projektem wydawnictwa, którego wykonanie w części już rozpoczęte, w jak najkrótszym przeciągu czasu ma być doprowadzoném do skutku.

Ponieważ idzie tu przedewszystkiém o wygotowanie najdoskonalszéj ile możności *Biblioteki Naukowéj,* pomocniczéj zarówno dla wykładających, jako też dla uczących się, przeto zdaniem mężów ze wszech miar kompetentnych, byłoby rzeczą wcale zbyteczną, silić się na układanie w rozmaitych dyscyplinach naukowych dzieł oryginalnych, a raczej posługiwać się wypada uznanemi za klassyczne i najlepsze pracami obcych piśmiennictw, głównie takiemi, któreby celując najwyższą możliwą jasnością wykładu, stały zarazem w pojedyńczych gałęziach na ostatecznéj wyżynie posuniętéj do dzisiejszéj chwili nauki. W prace podobne, pióra najznakomitszych professorów uniwersytetów zagranicznych, obfitują Francuzi, Anglicy, Niemcy i Włosi; niemi też przeważnie posiłkować się będzie nasza *Biblioteka Naukowa,* oczywiście z wyjątkiem tylko dzieł takich, które np. jak prawne, za względu na obowiązujące w kraju naszym prawodawstwo, niezbędnie oryginalnego wymagać będą obrobienia.

Zamieszczony drugostronnie spis przedmiotów z nauk prawno-administracyjnych, filozoficzno-filologicznych i przyrodzonych wskazuje, w jakich przed innemi kierunkach rozwijać się ma to nowe nasze wydawnictwo. Dzieła obcych pisarzy, do przekładów takowych przeznaczone, po ścisłém przyłożeniu ich do skali wymienionych powyżéj warunków, już wprawdzie przez ludzi specjalnych zostały w części wybrane,—dobre wszakże wskazówki i rady z chętną przyjęte będą wdzięcznością i o udzielenie takowych, bądź to drogą prassy perjodycznéj, bądź listowną, życzących sobie przyjąć udział w tém pożyteczném przedsięwzięciu, jak najusilniéj upraszam.

Przystępuję do ostatniego i najgłówniejszego celu niniejszéj odezwy,—w nadziei atoli, że powyższe wyłuszczenie zamiar mój dostatecznie uwydatniło, streszczam go tu w kilku wyrazach. Uczeni polscy, zajmujący się po szczególe którąkolwiek w przytoczonym zakresie dyscypliną naukową, a którzy raczą przyjąć na siebie czynne współpracownictwo w téj publikacji, zechcą mnie o tém bezzwłocznie zawiadomić listownie, a to celem bliższego porozumienia się, tak co do przedmiotu powierzyć się im mającego, jako też co do dzieła, z którego przekład wypadnie uskutecznić, oraz co do czasu, na jaki pracę swoją ukończyć obowiązują się. Nieodbicie bowiem potrzebném jest ile możności *jednoczesne* obrabianie wszystkich razem *objętych* wspomnionych wykazem przedmiotów, żeby otwarcie nowych zakładów, jeśli to być może, nie o wiele przynajmniéj poprzedziło najodpowiedniejszą postępowi czasu literaturę naukową.

Zbytecznem mniemam tu zapewnić, że w przedsiębiorstwie w mowie będącém, zysk księgarski na ostatnim chyba dopiéro stoi planie, albo wcale nawet nie może być zamierzonym. Sama natura przedsiębierstwa tego wzkazuje, że na znaczny pokup dzieł tak specjalnych liczyć bynajmniéj nie można, w razie zaś, gdyby jedno lub drugie, w większéj ilości się rozeszło, zysk osiągnięty pochłoniętym być musi przez inne, mniéj znów dla ogółu dostępne lub nęcące. Z tém wszystkiém honorarjum dla piszących naznaczam po złp. 80 do arkusza druku, w formacie zwykłéj ósemki (obejmującéj około 34,000 liter), z tém nadmienieniem, że dwie trzecie téj summy wypłaconemi zostaną zaraz przy złożeniu (w razie żądania choćby częściowém) rękopismu, zaś jedna trzecia, po ukończeniu druku. Zastrzega się tylko; iżby rękopisy były czytelne, a tém bardziéj poprawne, ażeby żadne już przepisywania ani zmiany, przedsiębierstwa na dalsze koszta nie narażały.

W razie okazać się mogącéj potrzeby drugiego wydania jakiegokolwiek należącego do téj publikacji dzieła, autor czy tłómacz, po sprostowaniu możliwych w pierwszéj edycji błędów, oraz po dodaniu potrzebnych, a zgodnych z postępem nauki szczegółów, odpowiednie otrzyma wynagrodzenie.

Kończąc jeszcze nadmieniam, że do współudziału w tém wydawnictwie przypuszczam wszystkich szanownych w kraju naszym księgarzy, którzyby bądź jedno, bądź kilka dzieł w nakład swój przyjąć zechcieli, pod warunkiem jedynie zastosowania się tak do przywiedzionych powyżéj danych, jakoteż do niezbędnéj jednolitości w zewnętrznéj stronie publikacji, jak np. pod względem ceny, formatu, druku i t. p.—Gdy już niektórzy nawet szanowni kolledzy, wiedzeni szczerą dla ogólnego dobra chęcią, przychylne swoje w téj mierze zdanie objawili i do wspomnionego uczęstnictwa z gotowością przystąpili, śmiem przeto w jak najkrótszym czasie od innych także łaskawego a stanowczego wyglądać oświadczenia. Jeżeli ostatnia ta część mojéj odezwy pomyślny osiągnie skutek, mniemam nawet, iż byłoby pożądaném rozpocząć pod sterem kilku może naraz nakładców wydawanie dzieł specjalnych, z przedmiotów spisem nie objętych, a odnoszących się do wydziałów lekarskiego i matematycznego, które niemniéj od tu wymienionych, prędkiego opracowania domagają się, a od wyszczególnienia których na teraz jedynie się dla powodów czysto zewnętrznych wstrzymałem.

BOLESŁAW MAURYCY WOLF.

Dzieła do tłómaczenia lub obrobienia proponowane.

a) *Prawo.*

Encyklopedja prawa wraz z filozofją prawa,—Historja porównawcza prawodawstw,— Prawo rzymskie,— Prawo kanoniczne,— Historja prawa polskiego i innych krajów słowiańszczyzny,—Kodeks cywilny, process cywilny, hipoteka i notarjat,— Prawo handlowe,—Prawo karne i process karny,— Prawo publiczne i administracyjne,— Ekonomja polityczna,— Nauka finansów,— Statystyka,— Prawo międzynarodowe.

b) *Filologia.*

Filozofja, logika, metafizyka, antropologja, psychologja, etyka i historja filozofji,— Estetyka, historja sztuk pięknych,—Historja literatury polskiéj,— Historja literatury powszechnéj,— Historja literatury rzymskiéj, — Historja literatury greckiéj,— Historja powszechna,— Historja polska,— Pedagogika i dydaktyka,— Starożytności rzymskie i greckie.

c) *Nauki przyrodzone.*

Astronomja,— Mechanika niebieska, — Fizyka, — Geografja fizyczna,— Chemja organiczna i nieorganiczna, — Mineralogja, — Botanika, — Zoologia,— Anatomia porównawcza,— Fizjologja porównawcza,— Technologja.

1—394

PIWOWAR z Warszawy opatrzony chlubnemi świadectwami wydoskonalony w robieniu piwa, porteru i piwa Bawarskiego, życzy przyjąć obowiązek na prowincji, lub też browary urządzać. Takoż w krótkim czasie wydoskonalić człowieka w robieniu piwa poleca się szanownym pp. obywatelom uskutecznić za umiarkowaną cenę.

L. B.

Wiadomość w Redakcji Kurjera. 1—420

O 5 mil od Wilna, 2½ od stacji kolei żelaznéj Bezdan, o wiorstę od Wilji jest do sprzedania, częściami lub w całym obszarze, 18 włok ziemi dobréj z zabudowaniem na 6 osad gospodarskich, z lasem budowlowym i łąkami. Bliższa wiadomość u urzędnika izby skarbowéj Wileńskiéj, Franciszka Jachimowicza, lub też na miejscu u Kulwińskiego w Wojdaciszkach w parafji Bystrzyckiéj.

1—412

ДЕПО SKŁAD

КОММИСІОНЕРА В. Г. ЖУКОВА, на нѣмецкой улицѣ въ домѣ б. Миллеровъ, честь имѣетъ извѣстить почтеннѣйшую публику, что въ ономъ имѣется большой запасъ сигаръ 10 ти и болѣе лѣтъ, С. Петербургскихъ фабрикъ съ старыми бандеролями, но какъ продажа таковыхъ должна окончится въ скоромъ времени, а потому Депо продаетъ оные съ значительною уступкою, а иногороднымъ съ пересылкою по первому востребованію на свой счетъ, сигары имѣются разныхъ сортовъ, продаются пачками и ящиками по 80, 90 коп., по 1 р. 70 к., 2 р. 70 к., 3 р., 3 р. 80 к., 4 р., 5 р., 6 р. и 7 руб. сер. за сто штукъ.

Прикащикъ *В. Поповъ.* 3—405

KOMMISSJONIERA B. H. ZUKOWA, na ulicy niemieckiéj w domu b. Millerów, ma honor zawiadomić szanowną publiczność, iz w nim znajduje się wielki zapas Cygar od 10-ciu i więcéj lat, fabryk St. Petersburgskich z dawnemi banderolami, lecz że przedaż ich wkrótce powinna się ukończyć; przeto skład przedaje je ze znaczném ustępstwem, a na prowincję z niezwłocznem przesłaniem własnym kosztem; cygara są różnych gatunków, przedają się paczkami i pudełkami po 80, 90 kop., po 1 r. 70 k., 2 r. 70 k., 3 r., 3 r. 80 k., 4 r., 5 r., 6 r. i 7 rub. sr. za sto sztuk.

Kommisant *W. Popow.* 3—405

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

Главный Агентъ, ВЫСОЧАЙШЕ утвержденнаго предпріятія г. Великопольскаго о новой С. Петербургской лотереѣ по Виленской и Кіевской губерніямъ, Мойсей Каабаккъ имѣетъ честь объявить почтеннѣйшей публикѣ, что контора его помѣщается въ г. Вильнѣ насупротивъ Ратуши въ гостинницѣ Познанскаго подъ N. 5 и открыта ежедневно отъ 9 часовъ утра до 2-хъ по полудни и отъ 4 до 8 часовъ вечера, гдѣ можно получать лотерейные билеты, планъ и всѣ подробныя условія этого предпріятія. Желающіе выписывать себѣ лотерейные билеты благоволятъ адресоваться: въ Контору Главнаго Агента С. Петербургскихъ лотерейныхъ билетовъ, М. Каабакка. Іюня 6-го дня 1862 года.

Главный Агентъ МОЙСЕЙ КААБАККЪ.

1—407

OGŁOSZENIE.

Główny Agent NAJWYŻEJ utwierdzonego przedsięwzięcia p. Wielikopolskiego o nowéj loterji S. Petersburskiéj w gubernjach Wileńskiéj i Kijowskiéj, Mossiej Kaaback, ma honor zawiadomić szanowną publiczność, iż kantor jego znajduje się w M. Wilnie naprzeciw Ratusza w hotelu Poznańskiego pod N. 5, i otwarty jest codzień od godziny 9 zrana do 2 po południu i od 4 do 8 godziny wieczorem, gdzie można otrzymywać bilety loteryjne, plan i wszystkie szczegółowo warunki tego przedsięwzięcia. Życzący wypisywać bilety loteryjne, raczą udawać się do kantoru Głównéj Agentury S. Petersburskich biletów loteryjnych M. Kaaback. Dnia 6-go września 1862 roku.

Główny Agent MOSSIEJ KAABACK.

1—407

Do Składu Maszyn i Narzędzi Rolniczych F. K. HELBINGA,

Nadszedł świeży transport GRABEL KONNYCH, Howarda, SIEWNIKI ręczne bardzo praktyczne, na cenę rsr. 18; również są do nabycia MŁOCARNIE przenośne większe, i mniejsze, SIECZKARNIE rozmaitéj konstrukcji i t. p.— POWOZY zagraniczne i Warszawskie są za cenę nader przystępną w tymże Składzie do nabycia.

1—418

UWIADOMIENIE.

Na zbliżających się kontraktach w miastach Mińsku i Pińsku, księgarnia p. f. RUBENA RAFAŁOWICZA w Wilnie, znajdować się będzie z wielkim zasobem dzieł tak dawniéj jako i świeżo objawionych we wszelkich gałęziach piśmiennictwa, oraz książkami ludowemi, których osóbne na ten cel katalogi wydane i na każde żądanie udzielać będzie bezpłatnie. 2—400

Magazyn Augusta Mrongowiusa w Wilnie przy ulicy Wielkiéj w domu JW. prezydenta Wolskiego otrzymał znowu świeży transport **Fortepianow** i **Pianin** z wsławionéj za granicą fabryki Ernesta Irmlera w Lipsku, których dobroć i trwałość, nie tylko że w niczém nie ustępuje dotąd u nas znanym zagranicznym, ale nawet przewyższa; za co sam fabrykant jako też i wspomniony magazyn zaręczają. Cena od r. 350 do 550 r.

Pod firmą Irmlera kilka fabryk istnieje, lecz fabryka patentowana, z którą ja jestem w stosunkach, exystuje pod firmą Ernst Irmler in Leipzig, na co uprasza się zwracać uwagę.

Jak dawno fabryka wspomnionego exystuje nie będę w to wchodził, gdyż wiek bynajmniéj nie stanowi dobroci instrumentu, lecz pozostaje mi tu konieczném do nadmienienia, że mając tylko z nim jednym do czynienia, jest zawsze jego staraniem, dla rozgałęzienia dalszych stosunków, tylko najlepsze roboty wysyłać, aby zbić i przewyższyć renomy dotąd znanych fabrykantów.

FORTEPIANY tejże saméj fabryki w Magazynie *Emila Mrongowiusa w Kownie,* także znaleźć można. 2—311

Продается въ домѣ г. Гликсберга **пара молодыхъ Вятскихъ лошадей.**

1—422

Para młodych koni Wiatskich do przedania w domu p. Glüksberga. 1—422

Do składu wód

mineralnych naturalnych, kupca EDWARDA FECHTLA nadeszło *wprost ze źródeł*: WILDUNGER Sanerbrunn, KISSINGEN Rakoczy, PYRMOUTER Staklbrunn, MARIENBADER Kreutzbrunn i inne, także SÓL KARLSBADZKA w oryginalnych flaszkach i Sól KREUTZNACHER Mutterlange. 1—421

OGŁOSZENIE.

Niżéj podpisane, od lat dwóch, zaszczycające się zaufaniem Rodziców i Opiekunów kształcącéj się młodzieży, właścicielki zakładu przygotowawczego; w roku bieżącym szkolnym 186²⁄₃ postanowiły przyjmować młodzież nietylko przychodzącą ale i na mieszkanie ze stołem, wraz z odpowiednią nauką.

O czem mamy honor zawiadomić interessowane osoby, polecając się nadal ich łaskawym względom. R. E. GESSLER.

W domu własnym na Policejskim Zaułku naprzeciw Klubu szlacheckiego. 1—423

OGŁOSZENIE.

Otrzymawszy na sprzedaż bilety na 3-cią klassy Najwyżéj pozwolonéj loterji Warszawskiéj na dobra SZYMANOW i SEROKI, ciągnienie któréj rozpocznie się 3 przyszłego miesiąca lipca, najuprzejmiéj upraszam osoby, które wzięły u mnie bilety na 1-ą i 2-ą klassę, wykupić takowe koniecznie do 25 b. m. czerwca, mieszkam w domu Straszuńskiéj przy ulicy Niemieckiéj.

SZMUJŁO KULKIN. 1—410

Przedaje się KOCZ-KARETA Krupego, mało używana, w domu Narbuta na Antokolu.

1—419

DOM pod N. 1714 za Ostrą bramą przy zaułku Zajcowskim radcy dworu TURA przedaje się.

2—408

Одобрено Ценсурою. 14 іюня 1862 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.

КАЗЕННЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Могилевскій приказъ общественнаго призрѣнія, по журналу своему 18 апрѣля 1862 года состоявшемуся, объявляетъ, что въ приказѣ будетъ продаваться съ публичнаго торга заложенное и присроченное недвижимое имѣніе помѣщицы Могилевской губерніи Чериковскаго уѣзда Пелагеи Кашевой, состоящее въ 2 станѣ село Батвиновка и деревня Слободка, съ принадлежащею къ этому имѣнію во всѣхъ угодьяхъ землею и всякимъ на оной строеніемъ, при каковомъ имѣніи состоитъ писанныхъ по 10 ревизіи 9 душъ мужескаго пола, а наличныхъ 8 душъ. Имѣніе это приноситъ ежегоднаго дохода 80 р. сер. О срокѣ же торга будетъ публиковано особо, а разсматривать бумаги, до производства продажи относящіяся, желающіе купить имѣніе, могутъ въ приказѣ въ присутственные дни.

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

Mohylewski urząd powszechnego opatrzenia, w skutek swojego postanowienia d. 18 kwietnia 1862 roku nastałego, ogłasza, iż w urzędzie będzie się przedawał z publicznego targu zostawiony i przeroczony majątek obywatelki gubernji Mohylewskiéj Czerykowskiego powiatu Pelagji Kaszewoj, położony w 2-m stanie, wieś Batwinowka i Słobodka, ze wszystkiemi należącemi do tego majątku gruntami i znajdującemi się na nich budowlami, przy jakowym majątku liczy się podług rewizji 10 dusz męzkich 9, a obecnych jest 8. Majątek ten czyni rocznego dochodu 80 rub. sr. O terminie targu będzie ogłoszono w swoim czasie, a rozpatrywać papiery téj przedaży tyczące się, można w urzędzie w każdym czasie w dni, w których się posiedzenie odbywa. 2—396

Могилевскій приказъ общественнаго призрѣнія, по журналу своему 16 апрѣля 1862 состоявшемуся, объявляетъ, что въ приказѣ будетъ продаваться съ публичнаго торга заложенное и просроченное недвижимое имѣніе помѣщика Могилевской губерніи Чериковскаго уѣзда Іосифа Черневскаго село Батвиновка съ принадлежащею къ этому имѣнію во всѣхъ угодьяхъ землею и всякимъ на оной строеніемъ, при каковомъ имѣніи состоитъ писанныхъ по 10 ревизіи 18 душъ мужескаго пола, а наличныхъ 18 душъ. Имѣніе это приноситъ (ежегоднаго) дохода 37 р. 50 к. Торгъ для продажи имѣнія назначенъ 18 іюня 1862 г. съ переторжкою чрезъ три дня. Торгъ начнется съ той суммы, какая приказу состоитъ въ долгу. Желающіе купить помянутое имѣніе благоволятъ явиться въ приказъ въ назначенный день торга, а разсматривать бумаги, до производства продажи относящіяся, могутъ во всякое время въ присутственные дни. 3—395

Mohylewski urząd powszechnego opatrzenia, w skutek postanowienia swego w dniu 16 kwietnia 1862 roku nastałego, ogłasza, że w tym urzędzie będzie się przedawał z publicznego targu, zastawiony i przeroczony majątek obywatela gubernji Mohylewskiéj powiatu Czerykowskiego, Józefa Czerniewskiego wieś Batwinowka, z należącemi do tego majątku gruntami i wszelkiem na nich zabudowaniem, przy jakowym majątku podług rewizji 10-éj liczy się 18 dusz męzkich i obecnych tyleż. Majątek ten przynosi rocznego dochodu 37 rub. 50 kop. Targ naznaczony na dzień 18 czerwca 1862 roku, z przetargiem we trzy dni. Targ rozpocznie się od summy należnéj urzędowi. Życzący kupić ten majątek, zechcą przybyć do urzędu na naznaczony dzień targu, a rozpatrywać papiery przedaży téj tyczące się, można w każdym czasie w dni posiedzeń. 3—395

Въ Гродненской палатѣ государственныхъ имуществъ будутъ производиться публичные торги 2 и 6 будущаго іюля мѣсяца съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, а такъ же въ городовыхъ полиціяхъ Бѣлостокской 13 и 17 іюля, Брестской 25 и 30 іюля и Слонимской 9 и 13-го августа, на продажу лѣсныхъ матеріаловъ, назначенныхъ къ сбыту по утвержденной министерствомъ смѣтѣ на 1862 годъ, изъ дачъ, значущихся въ прилагаемой при семъ вѣдомости. Почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ, благоволятъ явиться къ назначенному сроку въ подлежащія мѣста съ наличными залогами, равняющимися ⅓ части оцѣночной суммы и ⅓ цѣны состоявшейся на переторжкѣ за приторгованный матеріалъ. О подробныхъ условіяхъ продажи, покупатели узнаютъ при торгахъ. Мая дня 1862 года.

ВѢДОМОСТЬ

лѣсному матеріалу, назначенному къ сбыту въ 1862 году. Торги въ присутствіи палаты 2 и 6 іюля 1862 года.

Названіе уѣздовъ и дачъ	Строевыхъ бревенъ. Растущихъ.	Строевыхъ бревенъ. Валежныхъ.	Дровъ куб. саж. Растущихъ.	Дровъ куб. саж. Валежныхъ.	Счетомъ: Жердей.	Счетомъ: Кольевъ.	Хворосту куб. саж.
ГРОДНЕНСКАГО УѢЗДА.							
Дачи: Гродненская	2879	—	8543	—	92	4270	133
Колодежанская	50	—	195	—	—	—	10
Русотская	—	—	99	—	170	1450	18
Кохановско-Понемунская	—	—	—	—	—	—	6
Плебановецко-Ледзянская	—	—	26	—	—	—	4
ВОЛКОВЫСКАГО УѢЗДА.							
Дачи: Яловская	150	—	140	—	—	—	—
Свислочская	300	—	270	—	—	—	—
Зельвянско-Користская	—	—	140	—	—	—	—
Дречанская	50	—	30	—	—	—	—
Волковыская	—	—	50	—	—	—	—
Шидловицко-Бердзиковская	—	—	20	—	—	—	—
Креслянская	—	—	10	—	—	—	—
СЛОНИМСКАГО УѢЗДА. Торги въ Слонимской городовой полиціи 9 и 13 августа 1862 года.							
Дачи: Деречинская	—	—	250	—	—	—	—
Борецкая	—	2883	—	1920	—	—	1367
Илкинская	—	1191	—	1230	—	—	817
Мицкевицко-Петралевицкая	—	—	50	—	—	—	—
Добробарская	—	—	25	—	—	—	—
Вядотупичицкая	—	800	—	375	—	—	—
Соколовско-Здзитовская	452	—	488	—	—	—	—
Рожанская	—	—	—	673	—	—	—
Булянская	—	50	—	—	—	—	—
Березская	—	—	190	—	—	—	—
КОБРЫНСКАГО УѢЗДА. Торги въ Брестской городовой полиціи 25 и 30 іюля 1862 года.							
Дачи: Боршовская	—	—	25	—	—	—	—
Гутовско-Верхутская	—	—	18	—	—	—	—
Рогобощская	—	—	12	—	—	—	—
Гнѣвчицкая	—	—	12	—	—	—	—
Бездежская	—	—	60	—	—	—	—
БРЕСТСКАГО УѢЗДА.							
Дачи: Фавстиновская	200	—	325	—	—	—	—
Замшанская	518	—	1246	—	—	—	—
Верхолѣская	137	—	1268	—	—	—	—
Радежская	240	—	321½	—	355	150	½
Ляховецкая	223	—	206	—	465	—	—
Шебринская	—	—	60	—	200	600	—
БѢЛЬСКАГО УѢЗДА. Торги въ Бѣлостокской городовой полиціи 13 и 17 іюля 1862 года.							
Дачи: Боровиская и Гайдаковская	—	—	300	—	—	—	—
Елянско-Чеховская	—	—	50	—	—	—	—
Ужицко-Голодовская	—	—	50	—	—	—	—
Проневицкая	—	—	20	—	—	—	—
БѢЛОСТОКСКАГО УѢЗДА.							
Дача Кнышинская	650	—	522	—	6000	—	—
СОКОЛЬСКАГО УѢЗДА. Изъ засохшаго еловаго лѣса.							
Дачи: Сокольская	—	1120	—	9677	—	—	—
Латиско-Клышавская	5000	—	300	—	—	—	—
Супрасльская	—	285	—	413⅔	—	—	—

За губернскаго лѣсничаго лѣсной ревизоръ *Гутовскій.*
Дѣлопроизводитель *Э. Юравскій.* 2—398

W Grodzieńskiéj izbie dóbr państwa będą się odbywały targi publiczne dnia 2 i 6 następującego lipca, ze zwykłym we trzy dni przetargiem, tudzież w policjach miejskich: Białostockiéj 13 i 17 lipca, Brzeskiéj 25 i 30 lipca i Słonimskiéj 9 i 13 sierpnia, na przedaż materjałów lesnych, przeznaczonych na zbyt według utwierdzonego przez ministerstwo kosztorysu na rok 1862, z lasów w zamieszczonéj niżéj tabelli wymienionych. Przeto życzący uczęstniczyć w tych targach, zechcą przybyć na naznaczone terminy do miejsc właściwych, z gotowemi zastawami, równającemi się ⅓ części summy szacunkowéj i ⅓ ceny na przetargu za zatargowany materjał umówionéj. O szczegółowych warunkach przedaży, kupujący dowiedzą się przy targach. Dnia maja 1862 roku.

WYMIENIENIE

materjałów leśnych, przeznaczonych na zbyt w 1862 roku. Targi będą się odbywały 2 i 6 lipca 1862 roku.

Wymienie powiatów i lasów.	Berwion budowlowych. Rosnących.	Berwion budowlowych. Powałowych.	Drzewa sąż. kubicz. Rosnącego.	Drzewa sąż. kubicz. Powałowego.	W ilości: Żerdzi.	W ilości: Kołów.	Chrostu sąż ni kubicz.
POWIATU GRODZIEŃSKIEGO.							
Lasy: Grodzieński	2879	—	8543	—	92	4270	133
Kołodeżański	50	—	195	—	—	—	10
Rusotski	—	—	99	—	170	1450	18
Kochanowsko Poniemuński	—	—	—	—	—	—	6
Plebanowiecko-Ledziański	—	—	26	—	—	—	4
POWIATU WOŁKOWYSKIEGO							
Lasy: Jałowski	150	—	140	—	—	—	—
Swisłocki	300	—	270	—	—	—	—
Zelwiańsko-Korzyski	—	—	140	—	—	—	—
Dreczański	50	—	30	—	—	—	—
Wołkowyski	—	—	50	—	—	—	—
Szydłowicko-Berdzikowski	—	—	20	—	—	—	—
Kreślański	—	—	10	—	—	—	—
POWIATU SŁONIMSKIEGO Targi w Słonimskiéj policji miejskiéj dnia 9 i 13 sierpnia 1862 roku.							
Lasy: Dereczyński	—	—	250	—	—	—	—
Borecki	—	2883	—	1920	—	—	1367
Ilkiński	—	1191	—	1230	—	—	817
Mickiewicko-Pietralewicki	—	—	50	—	—	—	—
Dobrobarski	—	—	25	—	—	—	—
Wiadotupiczycki	—	800	—	375	—	—	—
Sokolowsko-Zdzitowski	452	—	488	—	—	—	—
Różański	—	—	—	673	—	—	—
Bulański	—	50	—	—	—	—	—
Bierezski	—	—	190	—	—	—	—
POWIATU KOBRYŃSKIEGO. Targi w Brzeskiéj policji miéjskiéj dnia 25 i 30 lipca 1862 roku.							
Lasy: Borszowski	—	—	25	—	—	—	—
Gutowsko-Wierchutski	—	—	18	—	—	—	—
Rogoboszczki	—	—	12	—	—	—	—
Gniewczycki	—	—	12	—	—	—	—
Bezdzieżski	—	—	60	—	—	—	—
POWIATU BRZESKIEGO							
Lasy: Faustynowski	200	—	325	—	—	—	—
Zamszański	518	—	1246	—	—	—	—
Wiercholeski	137	—	1268	—	—	—	—
Radeżski	240	—	321½	—	355	150	½
Lachowiecki	223	—	206	—	465	—	—
Szebryński	—	—	60	—	200	600	—
W POWIECIE BIELSKIM. Targi w Białostockiéj policji miejskiéj 13 i 17 lipca 1862 roku.							
Lasy: Borowicki i Hajdakowski	—	—	300	—	—	—	—
Jelańsko-Czechowski	—	—	50	—	—	—	—
Użycko-Hołodowski	—	—	50	—	—	—	—
Proniewicki	—	—	20	—	—	—	—
W POWIECIE BIAŁOSTOCKIM.							
Las Knyszyński	650	—	522	—	6000	—	—
W POWIECIE SOKOLSKIM. Z suszy drzewa jodłowego.							
Lasy: Sokolski	1120	—	—	9677	—	—	—
Latyzko-Kłyszawski	5000	—	300	—	—	—	—
Supraśiski	—	285	—	313⅔	—	—	—

Za Leśniczego gubernjalnego rewizor *Gutowski.*
Sekretarz *E. Jurawski.* 2—298

Вслѣдствіе неоднократно-выраженныхъ желаній разныхъ лицъ имѣть точныя свѣдѣнія касательно условій пріема воспитанниковъ въ Виленскій Дворянскій Институтъ, начальство сего заведенія имѣетъ честь объявить, что пріемъ открывается вмѣстѣ съ новымъ курсомъ съ 15-го числа августа мѣсяца. Прошеніе о принятіи воспитанника подается на имя директора на простой бумагѣ; при прошеніи должны быть приложены полные и надлежаще-засвидѣтельствованные документы о происхожденіи, рожденіи и крещеніи, а также о привитіи оспы. Плата за полное годовое содержаніе воспитанника 300 р., которые вносятся въ два срока, т. е. за каждую половину года впередъ. Полупансіоперы платятъ по 125 р. въ годъ въ тѣже сроки. Курсъ въ Институтѣ общій гимназическій. Кромѣ того преподается Англійскій языкъ и танцованіе. Музыка же, пѣніе верховая ѣзда и фехтованіе преподаются, для желающихъ, за особую, по условленную начальствомъ, плату.

Директоръ *Падренъ де-Карне.*
Письмоводитель А. *Баранцевичъ.*

W skutek niejednokrotnie wyrażonych życzeń różnych osób, iżby mogły mieć pewne wiadomości względem warunków przyjmowania uczniów do Wileńskiego instytutu szlacheckiego, zwierzchność tego zakładu ma honor zawiadomić, że przyjmowanie rozpoczyna się od nowego kursu, to jest od 15 sierpnia; prośba o przyjęcie ucznia podaje się do dyrektora na prostym papierze; do prośby mają być dołączone kompletne i należycie poświadczone dokumenty o rodowitości, metryka urodzenia i chrztu, tudzież o szczepieniu ospy. Płaca za całoroczne całkowite utrzymanie ucznia wynosi 300 rubli, które opłacają się w dwóch terminach, to jest za każde półrocze z góry. Pólpensionerowie płacą po 125 rubli na rok w tychże terminach. Kurs w Instytucje jest ogólny gimnazjalny. Nadto wykłada się język angielski i dają się lekcje tańców. Muzyka zaś, śpiewy, jeżdżenie konno i fechtowanie, wykładają się życzącym za osóbną płacę, stosownie do umowy ze zwierzchnością.

Dyrektor *Padrun de Carné.*
Sekretarz *Barancewicz.* 2—399

Виленской губерніи Ошмянскій уѣздный судъ объявляетъ, что 23 числа октября мѣсяца 1862 года, будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги на продажу трехъ земельныхъ участковъ, возлѣ г. Ошмяны лежащихъ, принадлежащихъ женѣ колежскаго ассесора Ѳеклѣ Валицкой за долги ея дворянкамъ Вероникѣ Колышковой, Михалинѣ Кодзь и еврею Зунделю Пиктушанскому. Почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на означенное число. 2—397

Wileńskiéj gubernji Oszmiański sąd powiatowy ogłasza, że d. 23 października 1862 r., będą się odbywały w tym sądzie targi na przedaż trzech kawałków ziemi koło m. Oszmiany położonych, należących do assesorowéj kollegjalnéj Tekli Walickiéj, za jéj dług należny szlachciankom Weronice Kołyszkowéj, Michalinie Kodziowéj i żydowi Zundelowi Piktuszańskiemu; przeto życzący uczęstniczyć w tych targach, zechcą przybyć na nie. 2—397

Виленское губернское правленіе въ слѣдствіе постановленія своего въ 29 день марта 1862 года послѣдовавшаго, вызываетъ въ присутствіе свое на 3-е число октября сего года всѣхъ кредиторовъ покойнаго помѣщика Осипа Самуйлы, а именно: наслѣдниковъ помѣщика Карла Коссова, малолѣтнихъ Гоголинскихъ, Трабшевъ, Ловейковъ, Шадзевскихъ, Русецкую, Заѣзерскаго, Кѣлпшевъ, наслѣдниковъ Павла Трабскаго, Кѣлпшевъ, наслѣдниковъ Павла Трабскаго, дворянина Куковича, Станислава Загорши, Петра Францова Селявы и вдову дворянку Іоганну Самуйлову, для учрежденія подъ вѣдѣніемъ сего правленія конкурснаго управленія съ тѣмъ чтобы всѣ означенные кредиторы сами или чрезъ повѣренныхъ явились въ правленіе съ подлинными надлежащими документами, подтверждающими претензіи ихъ къ Самуйлѣ. Мая 31 дня 1862 года.

Совѣтникъ *Гецолдъ.*
Секретарь *Комаръ.*
Столоначальникъ *Кодзь.* 1—402

Wileński rząd gubernjalny, w skutek postanowienia swego w dniu 29 marca 1862 roku nastałego, wzywa do swojéj sądowéj na dzień 3-ci października roku ter., wszystkich wierzycieli zmarłego obywatela Józefa Samujły, a mianowicie spadkobierców obywatela Karola Kossowa, małoletnich Gogolińskich, Trabszów, Łowejków, Szadziewskich, Rusiecką, Zajezierskiego, Kiełpszów, spadkobierców Pawła Trabszy, szlachcica Kukowicza, Stanisława Zahorskiego, Piotra Sielawy i wdowę szlachciankę Johannę Samujłowę, dla urządzenia pod zawiadywaniem tego rządu zarządu konkursowego, z zastrzeżeniem, iżby wszyscy wymienieni wierzyciele sami, albo przez swych upoważnionych, przybyli do rządu, z właściwemi autentycznemi dokumentami, podtrzymującemi ich pretensje do Samujły. Dnia 31-go maja 1862 roku.

Radca *Giecołd.*
Sekretarz *Komar.*
Nacz. stołu *Kodź.* 1—402

Канцелярія попечителя Виленскаго учебнаго округа симъ объявляетъ, что въ оной будутъ производиться 2-го іюля сего года торги съ переторжкою чрезъ три дня, т. е. 6-го того іюля, на поставку съ 1-го августа 1862 по 1-е августа 1863 года, дровъ для отопленія зданія занимаемаго управленіемъ Виленскаго учебнаго округа. Желающіе участвовать въ торгахъ, могутъ явиться въ канцелярію округа на вышеозначенный срокъ съ узаконенными залогами.

Правитель канцеляріи Осипъ *Романкевичъ.*
Столоначальникъ А. *Богдзевичъ.* 1—411

Kanceliarja kuratora Wileńskiego okręgu naukowego niniejszém ogłasza, iż w niéj dnia 2 lipca roku bieżącego będą się odbywały targi, z przetargiem, we trzy dni, to jest dnia 6 tegoż lipca, na dostarczenie od 1-go sierpnia 1862 do 1-go sierpnia 1863 roku, drzewa na opał gmachów przez zarząd Wileńskiego okręgu naukowego zajmowanych. Życzący uczęstniczyć w targach, mogą przybyć do kancellarji okręgu na rzeczone targi, z prawnemi zastawami.

Rządca kancellarji Józef *Romankiewicz.*
Nacz. stołu A. *Bohdziewicz.* 1—411